

המכתה

לספר הקדוש

לקוטי מוהר"ן

על התורה ומועדי השנה

עם לקוטי התפלות

גליון 161

פרשת אחרי תשפ"ב

פרקי אבות - פרק ראשון

האזרה האודות

רבינו נחמן מברסלב
זיע"א

הוצאות הגליון נתנדב ע"י אנ"ש היקרים

לע"נ הרה"ג איש צדיק תמים
מוהר"ר אהרן גרשון מנחם
ב"ר אפרים שמואל זצ"ל

נלב"ע ח' אלול תשע"ח
תנצב"ה

לרפואת
מלכה בת ברכה אסתר

לרפואה שלימה בקרוב

לְחִיּוּרַת בְּאוֹר הַפְּרָשָׁה

עם תורה
דעתיקא סתימאה

דְּעֵרְתִּידָא
לְאַתְנַגְלִיא
לְעֵרְתִּיד־לְבָא

יו"ל בעו"ה ע"י

מכון אור האזרות
רבינו נחמן מברסלב זיע"א

052.763.1800

B48148@gmail.com

פְּרַשְׁת אַחֲרֵי

– קריאת הפרשה שקורין ביום-כפורים –

א.

(ספר-המדות, טבע ח"ב ב; סגלה ח"ב ו)

מִי שִׁשְׁעֲרוֹתָיו מְרַבִּים שְׁלֹא עַל־פִּי הַטֶּבַע,
זֶה עָלוּל לְנִזְקִים הַרְבֵּה וְלַפְגְּעִים רָעִים
מֵהַסְטֵרָא־אַחֲרָא – סְגֻלָּתוֹ: שִׁיקְרָא הַפְּרָשָׁה
שְׁקוֹרִין בְּיוֹם־כַּפּוּרִים (ויקרא טז).

[זהר (אחרי טז): "תאנא אמר רבי יוסי, בהאי יומא דכפורים, אתתקן למקרי פרשתא דא, לכפרא לישראל בגלותא, בגין דא, סדרא דיומא דא, הקא אתסדר, ובגין דמיתתהון דבני אהרן, מכפרא על ישראל" וכו'.]

"אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן, בְּקִרְבָּתֶם

לִפְנֵי ה' וַיִּמָּתוּ" (ויקרא טז, א)

"בְּזֹאת יָבֵא אֶהֱרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ" (ויקרא טז, ג)

הכהן הגדול שנכנס לפני ולפנים, עמד במקום שבעמד, ונכנס במקום שנכנס. (יומא פ"ה מ"ג ד) ראה לפני מי אתה נכנס, אחת ואחת וכו'.

(סדר העבודה במוסף ליום-כפור)

התלמיד-חכם גדול מכהן-גדול, כמו שכתוב: 'יקרה היא מפנינים'. (משלי ג, טו – הוריות יג).

ב.

(ח"א יג, ה)

כִּסֵּא שְׂבַבְחֵינָת נֶפֶשׁ, הוּא נֶפֶשׁ הַחֶכֶם
שְׁנַתְּכֶסָּה, בְּבַחֲיֵינָת (משלי ג, טו): "יְקָרָה
הִיא מִפְּנִינִים", כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל (סוטה ד:
הוריות יג): "מִכֶּהֶן גְּדוֹל שְׁנַכְנַס לִפְנֵי
וְלִפְנִים" – כִּי מִחֻמַּת שְׁנַפְשׁ הַחֶכֶם הוּא יְקָר,
הוּא נִתְּכֶסָּה לִפְנֵי וְלִפְנִים, וְכָל הַנִּפְשׁוֹת
נַעֲשִׂין לְבוֹשִׁין אֶצְלָה.

ג.

(לקוטי-הלכות, שבת ז, נב)

עַל־כֵּן מִתְחִילִין בְּיוֹם־כַּפּוּר בְּקִרְיַאת־
הַתּוֹרָה (ויקרא טז, א): "אַחֲרֵי מוֹת
שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן, בְּקִרְבָּתֶם לִפְנֵי ה' וַיִּמָּתוּ"
(מגלה ל:).

כִּי כָל הַפֶּגַם שֶׁל 'נָדָב וַאֲבִיהוּא' שֶׁהָיוּ
צְדִיקִים נוֹרָאִים מְאֹד – הָיָה בְּבַחֲיֵינָת
'בְּקִיאוֹת', שֶׁלֹּא תִקְנוּ בַחֲיֵינָת 'וְנִפְיִק', בַּחֲיֵינָת
'וְשׁוּב'.

רַק רְצוֹ לְהִתְקַרֵּב בְּדַבְּקוֹת לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ
יֹתֵר מֵהַמְּדָה, שֶׁהוּא בַחֲיֵינָת (שמות יט,
כא): "פֶּן יִהְרָסוּ לְעֹלוֹת אֵל ה'", וְכַמְבֹאֵר
בְּפֶסוּק זֶה: "בְּקִרְבָּתֶם לִפְנֵי ה' וַיִּמָּתוּ".

וְעַל־כֵּן הִזְהִיר אֶת אֶהֱרֹן עַל־זֶה (ויקרא טז,
ב): "וְאֵל יָבוֹא בְּכָל עֵת אֵל
הַקֹּדֶשׁ", "שֶׁלֹּא יָמוּת כְּדָרֶךְ שְׁמֹתוֹ בְּנֵיו"
(רש"י שם) – עַל־יְדֵי שְׁפָגְמוֹ בְּבַחֲיֵינָת 'בְּקִיאוֹת'
בְּעֵיל וְנִפְיִק כְּנ"ל.

רַק "בְּזֹאת יָבֵא אֶהֱרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ" וְכוּ'
(שם פסוק ג), בְּכָל סֵדֶר הָעֲבוּדָה שֶׁל יוֹם־
כַּפּוּר.

וְעַל־כֵּן קוֹרִין כָּל זֶה בְּיוֹם־כַּפּוּר – כִּי אִי־
אֶפְשָׁר לָנוּ לְקַבֵּל 'דֶּרֶךְ־הַתְּשׁוּבָה',
כִּי־אִם עַל־יְדֵי הַצְּדִיקִים שְׂבָקִיאִים בַּהֲלָכָה
זֹאת הַיָּטֵב, שֶׁהוּא בַחֲיֵינָת הָעֲבוּדָה שֶׁל יוֹם־
כַּפּוּר.

וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ גַּם עָלֵינוּ בַחֲיֵינָת 'בְּקִיאוֹת'
הַנ"ל, שֶׁהוּא 'דֶּרֶךְ־הַתְּשׁוּבָה' הַנ"ל,

שהוא מ'יסוד החי' הנמוך מה'מדבר' בנודע, שנמצא סוס שנותנים במחירו כמה אלפים רנ"כ [רובל כסף].

ו'מקח הצומח' יעלה עוד יותר - כי נמצאים שושנים ופרחים שמביאים ממדינות רחוקות שאין ערוך ככל למחירים לשוים.

וב'יסוד הדומם' נמצאים אבנים טובות ויקרות העולים עוד יותר, ורואים אנו את הטוב והאלקות שנמצא בהם, מפקדת התורה על הפה-גדול: "שבכל-עת בניסותו לבית-המקדש, יהיה לבוש בחשן ואפוד שיהיה נתונים בהם כמה אבנים טובות".

ואחר הדברים האלה נכנס מוהרנ"ת ז"ל בדרכו הקדושה מענין לענין, עד שהתחיל לדבר בהתעוררות גדול בשלהבת אש נוראה, וצעק בקולו הקדוש בזה-הלשון:

ואה-על-פי-כן נמצא גבוה מעל גבוה, קדשה נעלמה ונסתרה, קדשי-הקדשים, שהפה-הגדול כשהיה צריך לכנס לשם, היה צריך להפשיט כל הבגדים היקרים, רק "פתנת בד קדש ילבש ומכנסי בד יהיו על בשרו" וכו' (ויקרא טז, ד) - ואמר את הפסוק הזה בנגון של הקורא ביום-כפור.

ורבי מאיר יהודה ז"ל מברסלב היה רגיל גם-כן לספר: כי גם הוא נכנס אז אל בית מורנו מוהרנ"ת, ובבואו על הפתח, והיה נשמע מרחוק את הדברים האלה יוצאים מפיו הקדוש כלפי אש, ונשאר עומד על עמדו ומקומו, ונרא ללכת יותר להתקרב אל השלחן.

שנזכה לילך בו כל ימי חיינו, שזהו כל קדשת יום-כפור, לזכות לתשובה-שלמה באמת.

ד.

(עלים-לתרופה, מכתב הסתלקות מוהרנ"ת ז"ל) ואחר שהלך מהשלחן, דבר מענין העבודה של יום-הכפורים.

והוציא מפיו הקדוש אש שלהבת, ואמר ה'עבודה' וכו' [הנפח של העבודה מתפלת מוסף יום-הכפורים]: "הפתח הגדול שנכנס לפני ולפנים, עמד במקום שעמד, ונכנס במקום שנכנס" (יומא פ"ה מ"ג"ד), "ראה לפני מי אתה נכנס, אחת ואחת" וכו' (סדר העבודה במוסף ליום-כפור). והתלמיד-הכם גדול מפה-גדול, כמו שכתוב: "יקרה היא מפנינים" (משלי ג, טו - הוריות יג).

"פתנת בד קדש ילבש, ומכנסי בד יהיו על בשרו וכו'" (ויקרא טז, ד)

ה.

(ימי-התלאות, הקדמה)

ידידנו המפלא הרב עקיבא זאב מנעמירוב, היה רגיל לספר מעצם התעוררות שראה ממורנו מוהרנ"ת בערב יום-כפור האחרון. כי דבר אז בעת סעודת ערב יום-כפור, מענין הד' יסודות, דומם צומח חי מדבר.

ואמר: הלא אנחנו רואים: כל מה שהמדרגה נמוכה יותר, נמצא בו טוב יותר.

כי 'יסוד המדבר' הוא 'האדם', ומקח האדם במכירתו לא יעלה במקח הסוס,

וְהָיָה עַל שַׁבַּת שְׁלֹפְנֵי פְטִירְתּוֹ, בָּא אֵלָיו שְׁנֵית רַבִּי עֲקִיבָא זָאב, וּבְלֵיל־שַׁבַּת אַחַר הַסְּעוּדָה דִּבֶּר עוֹד הַפֶּעַם מֵעֲבוּדַת הַכַּהֲנֵי־הַגָּדוֹל מִיּוֹם־כַּפּוֹר בְּהַתְּלַהּבוֹת גָּדוֹל וְנוֹרָא, וְהַזְכִּיר אִזּוּ בַּמָּה תְּבוּת מֵהַפִּיּוּט שֶׁבְּסֻדְר הָעֲבוּדָה: "נִכְנַס לְמָקוֹם שֶׁנִּכְנַס, וְעָמַד בְּמָקוֹם שֶׁעָמַד", וְעוֹד בַּמָּה תְּבוּת.

וּבְשַׁבּוּעַ שְׁאַחַר זֶה, נִפְטַר וַיֵּצֵאָה נִשְׁמָתוֹ בְּאַלְהַת הַתְּבוּת: "חֲנוּן הַמְּרַבֶּה לְסַלְחָ", בַּיּוֹם הָעֵשִׂירִי לְחֹדֶשׁ טִבַּת.

[בְּמוֹבָא בְּעָלִים־לְתַרוּפָה, בְּמִכְתָּב הַסֵּתְלָקוֹת מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל: "וְאַחֲרֵי־כֵן לֹא דִבֶּר עִמָּנוּ יוֹתֵר, רַק שָׁמַעְנוּ שְׁאָמַר 'יְבָרְכֵךָ, וּבִרְפַת הַמַּפִּיל', וְחֲנוּן הַמְּרַבֶּה לְסַלְחָ, וְמִקְדָּשׁ הַשַּׁבָּת" וְכוּ].

וְהַמּוֹבָן מִכָּל־זֶה: כִּי נִמְצָא בּוֹ מִצַּד נִשְׁמָתוֹ גַּם כָּל הַסְּלִיחָה וְהַכַּפָּרָה שֶׁל יוֹם הָעֵשִׂירִי מֵעֲשֶׂר־יָמֵי־תְּשׁוּבָה, הוּא 'יוֹם־כַּפּוֹר'!

כִּי הִרְבָּה הִרְבָּה 'בְּעֵלֵי־תְּשׁוּבָה' שֶׁבּוֹדָאֵי נִתְכַּפַּר לָהֶם עוֹנוֹתֵיהֶם, נַעֲשׂוּ עַל־יְדֵי דְבוּרֵיו וּסְפָרֵיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁהִשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּמוֹבָא.

וְלֹא דְמִסְתַּפִּינָא [נִרְאֵתִי], הָיִיתִי אוֹמֵר: שִׁזְהוּ שְׁגָם שְׁמוֹ הַקְּדוּשׁ [נִתְ"ן] גִּימְטְרִיָּה מִכּוּן מִמֶּשׁ מִסְפָּר מִנֵּיִן הַתְּבוּת "חֲנוּן הַמְּרַבֶּה לְסַלְחָ".

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם אֲדַמּוּ"ר הַנִּחַל גִּזְבַּע מִ'קוֹר ח'כְּמָה מוֹהֲרַן ז"ל, סָמַךְ יָדוֹ עָלָיו, וְאָמַר עָלָיו: "שֶׁהוּא יוֹדֵעַ מִמָּנוּ יוֹתֵר מִכֻּלָּם!" בְּמִבְּאֵר בְּמָקוֹם־אַחֵר.

וְעַל־זֶה זָכָה לְחַבֵּר סֵפֶר 'לְקוּטֵי־הַלְכוֹת' הַקְּדוּשׁ, וְתַפְלוּתָיו הַמְּעוֹרָרִים וּמְחַזְקִים כָּל אִישׁ מִגָּדוֹל וְעַד קָטָן, לְהַטּוֹתוֹ לְטוֹב לְשׁוֹב בְּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

[פּוֹכְבֵי־אוֹר, חֲכָמָה וּבִינָה לֹט: כַּאֲשֶׁר נִרְאָה וְנוֹדַע לְכָל מַבִּיט וּמִסְתַּכֵּל בְּסֻפְרֵיו הַקְּדוּשִׁים - שְׁאִף־עַל־פִּי שֶׁמְרַבֶּה לְדַבֵּר מִכָּל הַמַּדּוֹת טוֹבוֹת וַיִּשְׁרוּת, אֲבָל עַקֵּר וְרַב דְּבָרָיו יִסּוּבּוּ עַל עַנְיָן 'הַתְּחִזְקוּת', לְחִזֵּק וּלְאַמֵּץ כָּל הַנְּחָשָׁלִים וְהַעֲפִיִּים וְהַיִּגְעִים, אֲשֶׁר עִמְלַק רוֹדֵף אַחֲרֵיהֶם, לְבַל יִתְאַשּׁוּ עֲצָמָם מִן הַרְחָמִים, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ חֲנוּן וְרַב לְסַלְחָ.

וְכַאֲשֶׁר נִשְׁמַע וְנִרְאָה גַּם בְּעַת יְצִיאַת נִשְׁמָתוֹ הַקְּדוּשָׁה - שָׁעַד נְשִׁימָה הָאַחֲרוֹנָה, כָּפַל וְשָׁלַשׁ: "חֲנוּן הַמְּרַבֶּה לְסַלְחָ", פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר].

[חֲכָמָה־וְתְּבוּנָה, סִימָן א': בְּלֵיל־הַשַּׁבָּת שֶׁבְּגִמְרַת הַחֲנֻכָּה, וְהוּא הַשַּׁבָּת הָאַחֲרוֹן שֶׁהֵיְתָה לוֹ בִּימֵי חַיָּיו הַקְּדוּשִׁים, עָסַק אִזּוּ מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל בְּתַפְלַת יוֹם־הַכַּפּוֹרִים, שֶׁהוּא בְּפַעֲלַת ה'סַלַח נָא' הַשִּׁיב לָזֶה, וְאַחֲרֵי־כֵן נִגַּשׁ וְנִתְעַלָּה וְנִסְתַּלַּק בְּמֵאוֹר רַבּוֹ בַּיּוֹם ו' פְּרָשַׁת וַיִּגַּשׁ, וַיֵּצֵאָה נִשְׁמָתוֹ ב'ח'יָנוּן' הַמְּרַבֶּה לְסַלְחָ" שֶׁבְּמִסְפָּר שְׁמוֹ הַקְּדוּשׁ, כִּי "חֲנוּן הַמְּרַבֶּה לְסַלְחָ" עוֹלָה כְּמִסְפָּר שְׁמוֹ "נִתְ"ן].

הַכַּהֲנֵי־הַגָּדוֹל בַּיּוֹם־הַכַּפּוֹרִים (וַיִּקְרָא טז)

**ו.
(ח"ב קיז)**

מֵה שֶׁמִּבְּלִבְל אֶת הָאָדָם, כְּשֶׁנִּכְנַס לְקַדְּשָׁה גְבוּהָה, כְּגוֹן כְּשֶׁמִּתְקַרֵּב לְצַדִּיק־הָאֱמֶת וְכִיּוֹצֵא, אִזִּי דִּיקָא יְקָרָה לוֹ "מִקְרָה בְּלַתִּי טָהוֹר" (שְׁמוּאֵל־א כ, כו) חֶסֶד וְשָׁלוֹם - כְּבָר מִבְּאֵר מְזִה בְּמָקוֹם־אַחֵר (לְקוּטֵי־מוֹהֲרַן ח"א עב).

וּבְאַמֶּת אֲדַרְבָּא: מַחֲמַת שְׁנַתְקַרֵּב לְקַדְּשָׁה גְבוּהָ מְאֹד, מַחֲמַת זֶה נִזְדַּמֵּן לוֹ, וְאֵין לוֹ לְהַתְרַעַם כָּלֵל עַל־זֶה, כִּי אֲדַרְבָּא מַחֲמַת זֶה נִתְגַּרָה בּוֹ הַיִּצְרָה־הָרַע.

וְעַל־כֵּן חֲשָׁבוּ חַז"ל לָנֶס גָּדוֹל (אֲבוֹת פ"ה מ"ה): "מֵה שֶׁלֹּא אָרַע קָרִי לְכַהֲן־גָּדוֹל בַּיּוֹם־הַכַּפּוֹרִים" - כִּי מַחֲמַת שֶׁנִּכְנַס הַכַּהֲנֵי־הַגָּדוֹל בַּיּוֹם־הַכַּפּוֹרִים לְקַדְּשָׁה גְבוּהָ כְּזוֹ לִפְנֵי וּלְפָנֵים, הָיָה בּוֹדָאֵי עָלָיו קְטָרוֹגִים

"זֶה־בָּיָם מַעֲבִיר וּלְבָנִים לֹבֵשׁ, שְׁעַבֹּדֶת־הַיּוֹם בְּבִגְדֵי לָבָן"
 (מוסף 'סדר העבודה' ליום-הכפורים)

ח.

(שיח-שרפי-קדש ח"ב תרסד)

מִזְהַרְנַת ז"ל דָּבַר פֶּעַם בְּעֶרְב יוֹם־כְּפוּר דְּבוּרִים נְלֻבָּיִם, וְהַזְכִּיר מַה שְּׂאוֹמְרִים בְּפִיט שֶׁל מוֹסֵף בְּסֵדֶר הָעֲבוֹדָה: **"זֶה־בָּיָם מַעֲבִיר וּלְבָנִים לֹבֵשׁ, שְׁעַבֹּדֶת הַיּוֹם בְּבִגְדֵי לָבָן"**.

וּבֵאֵר בְּזֶה: שְׁשֹׁנְכָנְסִים לְפָנַי וּלְפָנֶיךָ, שְׂמֵרְמִזּוּ עַל אַחַר פְּטִירְתּוֹ שֶׁל אָדָם - פּוֹשְׁטִים אֶז מִפְּנֵי כָּל 'בְּגָדֵי הַזָּהָב', וְאֶפְלוּ אֶת הַחֶשֶׁן עִם הָאֲבָנִים טוֹבוֹת - כִּי כָּל אֵלּוּ הַדְּבָרִים, אֵינָם נִכְנָסִים עִם הָאָדָם בְּעַת שְׁנִכְנָסִים לְפָנַי וּלְפָנֶיךָ.

וְרַק נִשְׁאֵר 'בְּגָדֵי הַלָּבָן', הַמְרַמְזִים עַל הַמַּעֲשִׂים־טוֹבִים הָאֲמֵתִיִּים.

"גֹּזֶרֶל אֶחָד לָהּ וְגֹזֶרֶל אֶחָד לְעֵזְאֵזֶל"
 (ויקרא טז, ח)

ט.

(ספר-המדות, המִתְקַת־דִּין צד)

'הַמִּתְקַת־הַדִּינִים' הוּא עַל־יְדֵי הַגֹּזֶרֶל כִּמוֹ לְעֵזְאֵזֶל.

(פְּרוּשׁ הַדְּבַר, שְׂמַעְתִּי מִפִּי־הַקְּדוֹשׁ: שִׁיקָח שְׁנֵי מִטְבְּעוֹת וַיִּפִּיל עֲלֵיהֶם גֹּזֶרֶל - "גֹּזֶרֶל אֶחָד לָהּ וְגֹזֶרֶל אֶחָד לְעֵזְאֵזֶל" (ויקרא טז, ח). וְהַמִּטְבֵּעַ שֶׁעָלָה עָלֶיהָ הַגֹּזֶרֶל לָהּ, יִתֵּן אוֹתָהּ לְצִדְקָה. וְהַשְּׁנֵי שֶׁעָלָה עָלֶיהָ הַגֹּזֶרֶל לְעֵזְאֵזֶל, יִשְׁלִיךְ אוֹתָהּ לְאֲבוֹד. וְעַל־יְדִי־זֶה נִמְתַּק הַדִּינִים).

וְהַתְּגָרוֹת הַרְבֵּה, שְׂמֵשֶׁם נִמְשָׁךְ הַיִּצְרָה־הָרַע, עַל־כֵּן נִחְשָׁב לָנֶס מַה שְּׁנִצּוּל מִ'מִּקְרָה' בְּיוֹם־הַכְּפוּרִים.

וְעַתָּה רְאֵה וְהִבֵּן: אֵיךְ יִבְלָבֵל אֶת הָאָדָם עַנְיָן הַנִּלְוֵל, וְכִי יֵשׁ לוֹ לְהַתְרַעַם עַל שְׂלֵא הָיָה לוֹ נֶס כִּמוֹ לְכַהֵן־הַגְּדוֹל בְּיוֹם־הַכְּפוּרִים.

"כִּי־וָשֵׁב בְּסֵתֶר לְחַלּוֹת פְּנֵי מַלְאָךְ, מֵרֵאָה כַּהֵן"
 (מוסף ליום-הכפורים)

ז.

(שיח-שרפי-קדש ח"ב רסד)

בְּתַחֲלֵת הַתְּקַרְבוֹתוֹ שֶׁל מִזְהַרְנַת לְרַבְּנּוּ, שְׁלַח אוֹתוֹ רַבְּנּוּ לְרַבִּי אֶהֱרֹן, בְּאָמְרוּ אֵלָיו: **"לָךְ נָא וּרְאֵה מַה שְּׁלֹם אֶהֱרַלְעֵ שְׁלִי"** [גַּיִי זְעָה וְנֹאס מֵאֲכֹט מִיַּיִן אֶהֱרַלְעֵ].

כְּשִׁנְכָנְסִים אֵלָיו מִזְהַרְנַת, פָּגַשׁ אוֹתוֹ כְּשֶׁהוּא יוֹשֵׁב בְּדַבְּקוֹת עִם עֵינָיִם בּוֹכִיּוֹת לְהַשִּׁם־יִתְבָּרֵךְ.

כְּשֶׁחָזַר וְשָׂאֵלוּ רַבְּנּוּ לְשִׁלּוּמוֹ, עָנָהוּ מִזְהַרְנַת: **"שְׂפַגְשׁ אוֹתוֹ בּוֹכָה!"**

הַמְּלִיץ עָלָיו רַבֵּינוּ אֶת הַנְּאֹמֵר בְּיוֹם־הַכְּפוּרִים בְּשִׁבַח כַּהֵן־הַגְּדוֹל (מוסף ליום-הכפורים): **"כִּי־וָשֵׁב בְּסֵתֶר לְחַלּוֹת פְּנֵי מַלְאָךְ, מֵרֵאָה כַּהֵן"**.

וְהֵינּוּ: שֶׁהַכַּהֵן־הַגְּדוֹל בְּעַת שְׁנִכְנָס לְקִיָּם עֲבוֹדָתוֹ לְפָנַי וּלְפָנֶיךָ, בְּיוֹם הַמִּיחָד בְּשָׁנָה, וּבְמִקוֹם הַמִּקְדָּשׁ בְּיוֹתֵר, וּבְהַקְרִיבוֹ אֶת קֶרְבֶּן הַקְּטֹרֶת הַמַּעֲלָה מִכָּל הַקְּרָבָנוֹת - הָיוּ דוֹמוֹת פָּנָיו, כְּזֶה הַיּוֹשֵׁב בְּסֵתֶר וּמְחַלָּה פָּנָי מְלֹכוֹ שֶׁל עוֹלָם. כְּלוּמֹר: שֶׁהַיּוֹשֵׁב בְּסֵתֶר וּמְתַבּוֹדֵד, גְּדוֹל יוֹתֵר.

"הַשִּׁכַּן אֶתֶם בְּתוֹךְ טַמְאֹתֵם" (ויקרא טז, טז)

י.

(ח"א, א, בסוף)

אֲפֹלוּ אִם יִפְלֹ חֲסִדְוִשְׁלוֹם לְמָקוֹם שְׂיִפְלוּ, אֲפֹלוּ בְּשִׂאֻל־תַּחֲתִיּוֹת, גַּם־כֵּן אֵל יִתְיַאֵשׁ עֲצָמוֹ לְעוֹלָם, וְתָמִיד יִחַפֵּשׂ וַיִּבְקֹשׁ אֶת הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ, וַיִּחְזַק עֲצָמוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, בְּכָל מָה שְׂיוֹכֵל.

כִּי גַם בְּשִׂאֻל־תַּחֲתִיּוֹת, נִמְצָא הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ - וְגַם שֵׁם יְכוֹלִין לְדַבֵּק אֶת־עֲצָמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְזֶה בְּחִינַת (תהלים קלט, ח): "וַאֲצִיעָה שִׂאֻל הַגֶּן".

יא.

(ח"א עח)

הַדְּבִיר' הוּא בְּחִינַת 'מַלְכוּת', וּבְחִינַת 'שְׂכִינָה', כִּי שׁוֹכְנַת אֶתֶם תָּמִיד בְּלִי הַפֶּסֶק רָגַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ויקרא טז, טז): "הַשִּׁכַּן אֶתֶם בְּתוֹךְ טַמְאֹתֵם".

וְהוּא בְּחִינַת (תהלים קיג, ט): "אִם הַבְּנִים" - כְּמוֹ שֶׁהָאֵם הוֹלֶכֶת תָּמִיד עִם בְּנֵיהָ וְאֵינָה שׁוֹכַחַת אוֹתָם, כֵּן הַדְּבִיר' בְּחִינַת 'שְׂכִינָה' הוֹלֶכֶת עִם הָאָדָם תָּמִיד אֲפֹלוּ לְמִקְוֹמוֹת־הַמְטַנְפִּים, אֲפֹלוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל, כִּי אֵינּוּ מַנִּיחַ אוֹתוֹ לְשִׁבְחַת הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ, וְזוֹכֵר וּמַזְכִּיר אוֹתוֹ לְהִתְחַזֵּק בְּמָקוֹם שֶׁהוּא.

וְזֶהוּ בְּחִינַת 'צְלוּת הַשְּׂכִינָה' - שֶׁהַדְּבִיר' בְּחִינַת הַשְּׂכִינָה, בְּגִלּוֹת. שֶׁהַשְּׂכִינָה צוֹנַחַת (שִׁיר־הַשִּׁירִים ב, ה): "סִמְכוֹנֵי בְּאִשִּׁישׁוֹת וְכוּ', כִּי חוֹלַת אֶהְבֶּה אָנִי" - הֵינּוּ 'אֶהְבַּת יִשְׂרָאֵל', "שְׂאֵנִי שׁוֹכֵן אֶתֶם אֲפֹלוּ בְּתוֹךְ טַמְאֹתֵם", וְזֶהוּ 'צְלוּת הַשְּׂכִינָה'.

וְלָכֵן בְּמָה שֶׁפָּגַם יִתְקַן, הֵינּוּ: 'וְדוּדֵי דְבָרִים', כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (הושע יד, א): "קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים" - שִׂיתוּדָה תָּמִיד בְּכָל לְבוֹ, "נִכַח פָּנֵי ה'" (איכה ב, יט), אָזִי: "וְשׁוּבוּ אֵל ה'" (הושע שם), שְׂיִשׁוּבוּ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁפָּגַם אֵל שְׂרָשׁוֹ.

לְקוֹטֵי־עֲצוֹת, דְּבִיר' יֵט: הַדְּבִיר' הוּא בְּחִינַת: "אִם הַבְּנִים" - הֵינּוּ: כְּמוֹ שֶׁהָאֵם הוֹלֶכֶת תָּמִיד עִם בְּנָהּ, אֲפֹלוּ לְמִקְוֹמוֹת־הַמְטַנְפִּים, וְאֵינָה שׁוֹכַחַת אוֹתוֹ, כְּמוֹ־כֵן הַדְּבִיר' הוֹלֵךְ עִם הָאָדָם תָּמִיד אֲפֹלוּ בְּמִקְוֹמוֹת הַמְטַנְפִּים, וּמַזְכִּיר אוֹתוֹ תָּמִיד אֶת הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ.

הֵינּוּ: שֶׁאֲפֹלוּ אִם הָאָדָם מְנַח חֲסִדְוִשְׁלוֹם בְּשִׁפְלוּ הַמְדְרָגָה מְאֹד בְּמָקוֹם שֶׁהוּא חֲסִדְוִשְׁלוֹם, אֶף־עַל־פִּי־כֵן עַל־יְדֵי הַדְּבִיר', יְכוֹל לְהַזְכִּיר אֶת־עֲצָמוֹ בַּשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ לְעוֹלָם.

דְּהֵינּוּ: שֶׁאֲפֹלוּ אִם הוּא בְּמָקוֹם שֶׁהוּא - אִם יִתְחַזֵּק גַּם שֵׁם לְדַבֵּר עַל־כָּל־פָּנִים 'דְּבִירִים קְדוּשִׁים' שֶׁל תּוֹרָה וְתַפְלָה וְשִׂיחָה בֵּינּוּ לְבִין קוֹנּוֹ, אוֹ לְשִׂיחַ עִם רַבּוֹ אוֹ חֲבֵרוֹ בִּירְאַת־שָׁמַיִם - יְכוֹל לְהַזְכִּיר אֶת עֲצָמוֹ בַּשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ לְעוֹלָם, אֲפֹלוּ שֵׁם בְּמִקְוֹמוֹת הַרְחוֹקִים מְאֹד מֵהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ, שֶׁהֵם בְּחִינַת 'מִקְוֹמוֹת־הַמְטַנְפִּים' - אֲפֹלוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל רַחֲמָנָא־לְצַלָּן. כִּי הַדְּבִיר' אֵינּוּ מַנִּיחַ אוֹתוֹ לְשִׁבְחַת אֶת הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ.

וְהֵבֵן הַדְּבִיר' הֵיטֵב מִגְדֹּל 'פֶּחַ הַדְּבִיר'. וְהִיא עֲצָה נִפְלְאָה וְנוֹרָאָה, לְמִי שֶׁחָפֵץ בְּאַמֶּת לְבַל יֵאבֵד עוֹלָמוֹ לְגַמְרֵי חֲסִדְוִשְׁלוֹם].

"וְסַמְךָ אֶהְרֵן אֶת שְׁתֵּי יָדָיו עַל רֹאשׁ הַשְּׂעִיר
הַחַי, וְהִתְנַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְגו', וְנָתַן אֶתֶם עַל רֹאשׁ הַשְּׂעִיר, וְשַׁלַּח בְּיַד
אִישׁ עֲתִי הַמְדְבָרָה" (ויקרא טז, כא)

ב.

(שִׁיחוֹת־הַר"ן קע"ה)

אָמַר: אֵינִי יוֹדַע אֵיךְ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת
'פְּדִיּוֹן', כִּי אֵי־אֶפְשֶׁר לַעֲשׂוֹת
'פְּדִיּוֹן', כִּי־אִם כְּשִׂיּוֹדְעִין אֵיךְ הָיָה נוֹהֵג
הַכֹּהֵן־גְּדוֹל עִם הַשְּׂעִיר הַמְשַׁתְּלַח'.

**"וְנָשָׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם
אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה" (ויקרא טז, כב)**

לשון של זהורית היה קשור על פתחו של היכל, וכשהגיע שער למדבר היה הלשון מלבין, שנאמר (ישעיה א, יח): "אם יהיו חטאיכם כשנים כשילג ילבינו". (יומא פ"ו מ"ח - סח: ועין שם טז).
עונות נתהפכין לזכיות. (יומא פו:)

יג.

(ח"א כב, יא)

**לְעֹלוֹת מִדְּרָגָא לְדְרָגָא, צְרִיף 'ירידה'
תחלה, שהיא המכשול.**

**וְזֶה (ירמיה ג, כ): "ביום ההוא יבקש עון
ישראל ואיננו" - כי לעתיד יהיה פלו
תשובה, ועל-ידי התשובה "זדונות נעשין
זכיות" (יומא פו:), ויהיה נעשה מעברות
ישראל תורה.**

**ועל-כן יבקשו אז העונות - כי יבקשו
ויחפשו אז אחר עונות ישראל:
"איך לוקחין עוד איזה עון, כדי לעשות
ממנו תורה!"**

**וזהו: "ואיננו" - כי יהיו כל העונות נכללין
ב'אין, הינו: ב'אין-סוף, ששם
העונות נתהפכין לזכיות על-ידי התשובה,
שזהו בחינת 'ירידה תכלית העליה'.**

**וזה (הושע יד, ב): "שובה ישראל וכו', כי
כשלת בעונך", הינו: על-ידי
התשובה, יהיה נעשה מהעברות בחינת
מכשלה, שהוא התורה, בחינת (ישעיה ג, ו):
"והמכשלה הזאת תחת ידך", "אלו דברי-
תורה, שאין אדם עומד עליהם אלא אם כן
נכשל בהם" (שבת קכ. חגיגה יד. גיטין מג:).**

יד.

(ח"א כט, ד-ה-בסוף)

**על-שם-זה נקרא ברית: "זהר הרקיע"
(דניאל יב, ג; תקוני-זהר א.) - כי
קדם התקון, אזי הרקיע הוא בבחינת (איוב כ,
כז): "יגלו שמים עונו". ואחר התקון, אזי
'מזהיר' ומטהר את הרקיע.**

**בבחינת (שבת פ"ט מ"ג; יומא פ"ו מ"ח): "לשון
של זהורית" שהוא מלבין
עוונותיהן של שס"ה לאוין, בבחינת (ישעיה א,
יח): "אם יאדימו כתולע בצמר יהיו".
ומשפיע לבגונות' בה'דמים' של שס"ה
גידין, בבחינת (קהלת ט, ח): "בכל עת יהיו
בגדיך לבנים".**

**ועל-כן על-ידי "שבעה גלדי עינא" (תקוני-
זהר יג: קכח.), מתקנין בחינת (שופטים
טז, יט): "שבע מחלפות ראשו", שהם
ה'שערות', בבחינת (דניאל ז, ט): "ושער ראשה
פעמר נקי", בבחינת "לשון של זהורית",
שהוא מלבין האדמיות של השס"ה
גידין, בבחינת: "אם יאדימו כתולע בצמר
יהיו".**

**וזה בחינת (תהלים קיח, ה): "מן המצר קראתי
יה", אותיות 'צמ"ר' (טעמי המצות
להאריך"ל, פרשת קדושים).**

טו.

(ח"ב פג)

**זה בחינת (יומא פו:): "זדונות נעשין
בזכיות" - שעל-ידי ה'בושה'
ושפיכות-דמים' - השכינה מכסה דמהון
באהבה, ונתהפכין הזדונות לזכיות,
ונתעלפו הנשמות הנפולות, שהן בחינת
'פושעים' - כי נתעלין ונתהפכין לזכיות על-
ידי 'פסוי דם באהבה'. [נמצא להלן בפסוק (ויקרא יז,
ג): "ושפך את דמו וכסהו בעפר"].**

טז.

(שיחות ה'ר"ג)

הַפְּלִיג מאד בגדל מעלת התשובה. ואפלו בשנופלים מאד חסוֹשְׁלוֹם, וְכָל אֶחָד נָפֵל לְמָקוֹם שֶׁנִּפְּל רַחֲמָנָא לְצַלְךָ - אִי-עַל-פִּיִּיךָ אֲסוּר לִיאֵשׁ עֲצָמוֹ, כִּי תִשׁוּבָה גְבוּהָ לְמַעְלָה מִן הַתּוֹרָה, עַל-כֵּן אֵין שׁוֹם יֵאוֹשׁ בְּעוֹלָם!

כִּי אם יזכה, יהיו נעשין מעוונותיו ענין אחר לגמרי, וכמו שאמרו חז"ל (יומא פ"ג): "שנתהפכין העוונות לזכיות". ויש בענין זה סתרי נסתרות.

רַק הַכֹּלֵל: שֶׁמֶכַל הַנְּפִילוֹת וְהִירִידוֹת שֶׁבְּעוֹלָם רַחֲמָנָא לְצַלְךָ, יְכוּלִים לְחַזֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּנִקְלָה, כִּי "לְגַדְלָתוֹ אֵין חֶקֶר" (תהלים קמ"ג).

וְהַעֲקָר שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בּוֹ: שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִיֵּאוֹשׁ עֲצָמוֹ מִלְּצַעֵק אֶל הַשָּׁם, וְלִהְיֶתחַנֵּן וְלִהְתַּפְּלֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ תָּמִיד.

"בחדש השביעי בעשור לחדש, תענו את נפשתיכם" (ויקרא טז, כט)

יז.

(ח"א קעט)

כַּנְגָד כָּל מִינֵי מַחְלָקָת, בְּגַשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת, שְׂאִינוֹ יְכוּל לְהִתְפַּלֵּל אִזְ לַעֲשׂוֹת בְּעִבּוּדֵת-הַשָּׁם - צָרִיךְ 'תַּעֲנִית'.

כִּי בְּחִינַת ה'מַחְלָקָת' - הוּא 'רְצוֹן' אַחֵר, שְׁעוֹמְדִים עָלָיו לְבַטֵּל 'רְצוֹנוֹ'.

וּסְגָלָת ה'תַּעֲנִית', אֵיחָת בְּזֵהָר (אַחֲרֵי ס"ח: - עַל וַיִּקְרָא טז, כט): "תַּעֲנוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם" - "שֶׁמַּעַלְת הַתַּעֲנִית, לְאַכְנֵעָא

לְבָא לְאַדְבָקָא רְעוּתָא דְלֵבָא לְקַדְשָׁא-בְּרִיךְ-
הוּא."

שְׁעַל-יָדֵי ה'תַּעֲנִית' - נִכְנַע וְנִחְלַשׁ הַלֵּב, וְנִתְבַּטַּל כָּל ה'רְצוֹנוֹת' הָאַחֲרִים שֶׁלּוֹ מִפְּנֵי 'רְצוֹן' הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵיֶזָה נִתְבַּטַּל ה'מַחְלָקָת', שֶׁהוּא בְּחִינַת רְצוֹנוֹת אַחֲרִים שֶׁלֹּא כַּרְצוֹנוֹ.

"וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם" (תהלים קלט, טז), "זֶה יוֹם הַכַּפּוּרִים" (תְּנַאֲדֵבִי-אֵלֵיהוּ רַבָּה פ"א), שֶׁהוּא תַּעֲנִית שְׁמַחִיָּה כָּל הַיָּמִים.

כִּי 'יוֹם-הַכַּפּוּרִים' הוּא 'כְּלָלוֹת כָּל הַיָּמִים', וְעָלָיו נֶאֱמַר (וַיִּקְרָא כג, כט; טז, כט): "בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה, תַּעֲנוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם" - הֵינּוּ הַרְצוֹנוֹת כַּנְ"ל - כִּי 'נֶפֶשׁ' הוּא בְּחִינַת 'רְצוֹן'.

וְזֶה: "בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה" - עַל-יְדֵי פְּנִימִיּוֹת ה'עֲצָמִיּוֹת' שֶׁל הַיּוֹם שֶׁהוּא כְּלוּל מִכָּל הַיָּמִים, "תַּעֲנוּ".

וְעַל-יָדֵי ה'תַּעֲנִית', נִבְנָה קוֹמַת וְחִיּוֹת ה'שְׁמַחָה'. כִּי מַעַלְת ה'תַּעֲנִית': שֶׁמְעוֹרָר וּמַחִיָּה מִתִּים, הֵינּוּ הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ בַּחֲשָׁד, וְאֵין לָהֶם שׁוֹם חִיּוֹת וְכוּ'.

כִּי כָּל יוֹם הוּא בְּרִיאָה, וַיֵּשׁ לוֹ חִיּוֹת עֲצָמוֹ מְלַבֵּד הַשֶּׁפַע, וְהוּא מוֹצֵץ גַּם חִיּוֹתוֹ הָעֲצָמִי שֶׁל הַיּוֹם, עַד שֶׁנִּשְׁאַרוּ הַיָּמִים הַכֹּלֵל פְּגָרִים מִתִּים וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי ה'תַּעֲנִית', הוּא מְעוֹרָר וּמַחִיָּה הַיָּמִים הַכֹּלֵל וְכוּ' (עֵין בְּפָנִים וּבַח"א סב).

[לְקוּטֵי-עֲצוֹת, מוֹעֲדֵי-הַשָּׁם, יוֹם-כַּפּוּר א: יוֹם-כַּפּוּר' הוּא כְּלָלוֹת כָּל הַיָּמִים, וְהוּא מַחִיָּה כָּל הַיָּמִים, וְהוּא מַכְנִיעַ הַלֵּב לְדַבֵּק כָּל הַרְצוֹנוֹת לְהַשָּׁם-יִתְבָּרַךְ לְבַד; וְעַל-יְדֵיֶזָה נִתְבַּטַּל כָּל מִינֵי מַחְלָקוֹת' בְּגַשְׁמִיּוֹת וּרְוּחָנִיּוֹת, וְנַעֲשֶׂה 'שְׁלוֹם', וְעַל-יְדֵיֶזָה נִמְשָׁךְ 'שְׁשׁוֹן' וְשְׁמַחָה].

"פי ביום הזה יכפר עליכם, לטהר אתכם מכל חטאתיכם" (ויקרא טז, ל)

זה נתתקן פגם 'חרבן-הבית', כמזכר נעשה בחינת 'חנפת-הבית', בחינת 'חנפה'.

יח.

(ח"ב ז, יא)

כפי ה"סלח נא" שפועליו ביום-הכפורים, שעל-ידי-זה נתתקן פגם 'חרבן-הבית' - בן זכיון ל'קדשת חנפה', בחינת 'חנפת הבית-המקדש'.

כי משה-רבנו בקש (במדבר יד, ט): "סלח נא", על 'חטא המרגלים' "שגרמו חרבן בית-המקדש" (תענית כט. סוטה לה. סנהדרין קד:).

כי ידע שבזה תלוי חרבן-הבית - כי בזמן שבית-המקדש היה קיים היינו נקיים מעוונות, כי "תמיד של שחר היה מכפר על עברות של לילה, ותמיד של בין-הערבים היה מכפר על עברות של יום" (רש"י ישעיה א, כא). כי ישראל עם קדוש, לפי גדל רוחניותם ודקותם, אין יכולין לשא עליהם המשא של עון אפלו יום אחד.

על-כן אנו צריכין ה'בית-המקדש' שיכפר עלינו בכל יום. ומעת אשר חרב בית-מקדשנו, אין אנו יכולים לנקות עצמנו מן העוונות, כי אין מי שיכפר בעדנו.

ומשה-רבנו על-יו-השלום שידע כל זאת, על-כן מסר נפשו על ישראל, ובקש (במדבר שם): "סלח נא לעון העם הזה" וכו', כי ידע שבזה החטא תלוי חרבן-הבית.

וכשזכה לפעל בקשתו - מזה נעשה בחינת 'חנפת-הבית', בחינת 'חנפה', הפך 'חרבן-הבית'.

וכן כל אחד כפי מה שזוכה לפעל בקשת "סלח נא" ביום-הכפורים, שעל-ידי-

יט.

(ח"ב ה, ו)

ה'עוון', הוא בחינת 'עון' שמחשיך 'אור השמש' שעל-ידיה הרפואה. וזה בחינת ה'חולאת' - כי עקר ה'חולאת' באה מעוונות. ועל-ידי ה'תפלה' נתכפרין ה'עוונות', כי היא במקום קרבן.

וכשנתכפרין ה'עוונות', זה בחינת ש'הענגים' כלים והולכים, בבחינת (ישעיה מד, כב): "מחיתי כעב פשעיה ובענו חטאתיה" וכו'. ואזי הוא בחינת 'זריחת השמש', שמשם הרפואה.

"אחת בשנה" (ויקרא טז, לד)

כ.

(ח"א קעט)

"ולו אחד בהם" (תהלים קלט, טז), "זה יום הכפורים" (תנא-דברי-אליהו רבה פ"א), שהוא תענית שמחיה כל הימים.

כי 'יום-הכפורים' הוא 'כללות כל הימים', ועליו נאמר (ויקרא כג, כט; טז, כט): "בעצם היום הזה, תענו את נפשתיכם". וכו'. [נמצא לעיל בפסוק, ויקרא טז, כט: "תענו את נפשתיכם"].

כא.

(ספר-המדות, תשובה ח"ב א)

יום שהאדם עושה 'תשובה', הוא למעלה-מהזמן, ומעלה כל הימים למעלה-מהזמן. וכן 'יום-הכפורים' הוא למעלה-מהזמן.

וּכְשֶׁהַנֶּפֶשׁ בָּאָה בְּתוֹךְ "חֶרֶב לָהּ", בְּתוֹךְ
הַדְּבֹר, בְּבַחֲיַנַּת 'מִיֶּיךָ'
נוֹקְבִין - אִזִּי הַשְּׂכִינָה מְזַדְּוֹגָת.

וְזֶה (ישעיה לז, ו): "חֶרֶב לָהּ מְלֹאָה דָם" -
מִנְפָּשׁוֹת הָעוֹלוֹת בָּהּ בְּבַחֲיַנַּת 'מִיֶּיךָ'
נוֹקְבִין.

נד.

(ח"א נא)

'עֲכִירַת־הַדְּמִים', הוּא עַל־יְדֵי הַשֶּׁקֶר -
כִּי אִי־אֶפְשָׁר לְדַבֵּר
שֶׁקֶר, עַד שֶׁיַּעֲבֹר אֶת דְּמִיו; וְאַמַּת' אִי־
אֶפְשָׁר לְדַבֵּר, כִּי־אִם בְּשִׁמְזוּפָּךְ מִקֶּדֶם אֶת
הַדְּמִים.

כִּי עֵקֶר הַדְּבֹר' הוּא הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
(שִׁיר־הַשִּׁירִים ה, ו): "נֶפֶשׁ יֵצֵאָה בְּדַבְרוֹ".
וְהַנֶּפֶשׁ הוּא הַדָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יב, כג):
"כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ".

נה.

(ח"א עה)

צָרִיכִין לְדַבֵּר רַק דְּבֹרִים קְדוּשִׁים, בְּדַבְרֵי
תוֹרָה וּתְפִלָּה, "וְלֹא בְּדַבְרִים
אֲחֵרִים" (יומא יט: ע"ל: "וְדַבַּרְתָּ בָּם". דְּבָרִים ו, ז) - כִּדֵּי
לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוּצוֹת, לְתַקֵּן כָּל הָעוֹלָמוֹת.

כִּי עֵקֶר הַפְּרִיאָה הִיְתָה עַל־יְדֵי הַדְּבֹר,
כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לג, ו): "בְּדַבַּר ה'
שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ". וְעַל־יְדֵי הַשְּׂבִירָה נִפְלו
'נִיצוּצוֹת' בְּכָל הַדְּבָרִים, בְּמֵאֵכֶל וּבְמִשְׁתֵּה
וּבְמַלְבוּשׁ, וּבְכָל הַתַּעֲנוּגִים שֶׁבְּעוֹלָם.

כִּי הַתַּעֲנוּג שֶׁיֵּשׁ בְּהַדְּבָר שְׂאוּכָל וְשׁוֹתָה
וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה, הוּא מִהַנִּיצוּצוֹת שֶׁנִּפְלו
לְשָׁם, וְהַנִּיצוּצוֹת הֵם אוֹתִיּוֹת. וְקֶדֶם
שֶׁמוֹצִיאֵם אֶל הַדְּבֹר, הֵם בְּבַחֲיַנַּת דָּם,
שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ויקרא יז, יד):
"כִּי נֶפֶשׁ כָּל בֶּשֶׂר דָּמוֹ בְּנִפְשׁוֹ הוּא".

- שָׂאָר עֲנִינֵי 'יוֹם־הַכַּפּוּרִים' -
נִמְצְאִים בְּהִרְחָבָה בְּמַעְרַכַת 'יוֹם־הַכַּפּוּרִים'

"לְשַׁעֲרִים אֲשֶׁר הֵם זִנִּים" (ויקרא יז, ז)

"לְשַׁעֲרִים" - לְשַׁעֲרִים, כְּמוֹ (ישעיה יג, כא):
"וְשַׁעֲרִים יִרְקְדוּ שָׁם". (רש"י, ספרא אַחֲרֵי־מוֹת ט)

נב.

(ח"א כח, ג)

הַפּוֹתֵנְנֵי־הַדְּמִים הַמְּבִזִּים וְהַמְּחַרְפִּים יֵרְאִי־
הַשָּׁם, זֶה מַחְמַת שֶׁמְקַבְּלִים
תוֹרָה מ'תְּלַמִּיד־חֻכְמִים שְׂדִין יְהוּדָאִין' שֶׁיֵּשׁ
לָהֶם תוֹרָה נְפוּלָה מֵאֲלֵפִין נְפוּלִים.

וְזֶה: "זִי"ן חֵי"ת' - הֵינּוּ אֵלּוּ הַמְּקַבְּלִים
תוֹרָתָם מ'שְׂדִין יְהוּדָאִין', הַמְּכַנִּים
בְּשֵׁם 'זִי"ן', בְּחִינַת (ויקרא יז, ז): "לְשַׁעֲרִים
אֲשֶׁר הֵם זִנִּים". מֵהֵם ה'חֲרוּף' וְה'בְּזִיוְנוֹת',
בְּבַחֲיַנַּת (איוב לא, לד): "וּבִזּוֹ מִשְׁפָּחוֹת יַחְתַּנִּי",
בְּחִינַת 'חֵי"ת'. (עי' בַּפְּנִים).

"כִּי נֶפֶשׁ הַבֶּשֶׂר בְּדָם הוּא; כִּי הַדָּם הוּא בְּנֶפֶשׁ;
כִּי נֶפֶשׁ כָּל בֶּשֶׂר דָּמוֹ בְּנִפְשׁוֹ הוּא" (ויקרא יז, יא-יד)

נג.

(ח"א לז, ו)

"הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ" (דְּבָרִים יב, כג) שְׂבָא
בְּגִלְגוּל, וְצָרִיךְ הַשׁוֹחֵט לְכוּן
לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבָּדָם.

כִּי ה'שׁוֹחֵט־הַגּוֹן, הוּא מְלַבֵּשׁ אֶת הַנֶּפֶשׁ
שֶׁבְּחַי' ב'מְדַבֵּר', בְּדְבֹר הַפְּרָכָה שֶׁהוּא
מְבָרֵךְ.

כִּי ה'שְׂכִינָה' נִקְרְאת "חֶרֶב לָהּ", וְהִיא
בְּחִינַת דְּבֹר', בְּחִינַת (תְּהִלִּים קמט, ו):
"חֶרֶב פִּיפִּיּוֹת", לְשׁוֹן פֶּה.

וּכְשֶׁמוֹצִיאֵם עַל־יְדֵי הַדְּבֹר' - זָהוּ
 בְּחִינַת (שִׁירֵי הַשִּׁירִים ה, ו):
 "נַפְשִׁי יֵצֵאָה בְּדַבְרוֹ", וְאִזּוּ מַעֲלָה הַנִּיצוּצוֹת'
 וּמַחְבְּרָם יַחַד, וְעוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם.

"וְשִׁפְךָ אֶת דָּמֹךְ וְכִסְהוּ בַעֲפֹר" (ויקרא יז, יג)
 - "מִצּוֹת פְּסוּי הַדָּם" -

כו.

(ח"ב פג)

עַל־יְדֵי תַקּוּן־הַבְּרִית, נַעֲשֶׂה בְּרַחֲמוֹתֶיךָ
 וְכו'.

וְאִזּוּ יָכוֹל הַלֵּב לְהִתְלַחֵב בְּלִמּוּד־הַתּוֹרָה'
 בְּ"שְׁלֵהוּבִין דְּרַחֲמוֹתָא", וְ"מִים רַבִּים"
 שֶׁהֵם אֲהָבוֹת וְיִרְאוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, אִי אֶפְשָׁר
 לָהֶם לְכַבּוֹת 'הִתְלַחְבוֹת' הַזֹּאת, בְּבְחִינַת (שִׁיר־
 הַשִּׁירִים ה, ז): "מִים רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת
 הָאֲהָבָה".

וְהַשְׂכִּינָה' מְכַסֶּה בְּכַנְפֶיהָ עַל דְּמֵהוֹן שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל בְּאֲהָבָה הַזֹּאת, שֶׁלֹּא
 יִשְׁלְטוּ עֲלֵיהֶם "זֶרַע מְרַעִים" (ישעיה א, ד; יד, כ),
 שֶׁהֵם בְּחִינַת "מִי הַמְּבוּל" (בְּרַאשִׁית ז, ז).

וְזָה (בְּרִכוֹת יב): "הָעוֹבֵר עֲבָרָה וּמִתְבַּיֵּשׁ בָּהּ,
 מוֹחֲלִין לוֹ" וְכו' - כִּי "עַל כָּל פְּשָׁעִים
 תִּכְסֶּה אֲהָבָה" (משלי י, יב) - כִּי עַל־יְדֵי
 הַבּוֹשָׁה נִשְׁפָּךְ דָּמוֹ, וְאִזּוּ הַשְׂכִּינָה מְכַסֶּה
 דָּמוֹ בְּ"אֲהָבָה" כִּנּוּי, בְּבְחִינַת "פְּסוּי דָם".
 וְעַל־יְדֵי 'פְּסוּי' הַזֹּאת, נִתְכַּסֶּה כָּל פְּשָׁעֵיו
 מִמִּילָא.

וּכְשֶׁהַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ־הוּא רוֹצֵה לְטַעַם
 מִמִּצּוֹת־עֲשֵׂה
 שֶׁל אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי שֶׁהוּא צָדִיק, אִזִּי צָרִיךְ
 שְׁחִיטָה לְהַתִּירָה.

עַל־כֵּן צָרִיךְ שִׁיבֵא עָלָיו 'בוֹשָׁה', שֶׁהִיא
 'שְׂפִיכוֹת־דָּמִים', בְּחִינַת 'שְׁחִיטָה'
 שֶׁהִיא מְטַהֶרֶת הָאִיבֵר מִן הַחַי'.

וְאִזִּי יוּכַל הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ לְטַעַם מִהַמִּצְוֹת־
 עֲשֵׂה' שָׁלוֹ, שֶׁנִּקְרָאִים 'מְטַעְמִים',
 כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (בְּרַאשִׁית כז, ד): "וַעֲשֵׂה לִי
 מְטַעְמִים כַּאֲשֶׁר אֶהְבֵּתִי" - "מִפְּקוּדֵיךְ
 דַּעֲשֵׂה" (תְּקוּנֵי־זֶהַר נא).

וּכְשֶׁנִּשְׁפָּךְ דָּמוֹ עַל־יְדֵי הַבּוֹשָׁה כִּנּוּי -
 אִזִּי צָרִיךְ לְשַׁמֵּר שֶׁלֹּא יִינָקוּ
 מִמֶּנּוּ הַחִיצוֹנִים הַיְדוּעִים, שְׂרוּצִים לִינֵק מִזֶּה
 הַדָּם הַנִּשְׁפָּךְ, עַל־כֵּן צָרִיךְ 'פְּסוּי',
 שֶׁהַשְׂכִּינָה מְכַסֶּה דְּמֵהוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל
 שֶׁנִּשְׁפָּךְ בְּאֲהָבָה הַזֹּאת, בְּחִינַת "כַּאֲשֶׁר
 אֶהְבֵּתִי" - וְזֶה בְּחִינַת "פְּסוּי דָם".

וּבְעֵינַי 'שְׂפִיכוֹת־דָּמִים' שֶׁל יִשְׂרָאֵל - יֵשׁ
 דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים וְנִסְתָּרִים הַרְבֵּה
 וְכו'.

וְזָה בְּחִינַת (יומא פו:): "זְדוֹנוֹת נַעֲשִׂין
 בְּזָכוֹת" - שְׁעַל־יְדֵי הַבּוֹשָׁה'
 וְשְׂפִיכוֹת־דָּמִים' - הַשְׂכִּינָה מְכַסֶּה דְּמֵהוֹן
 בְּאֲהָבָה, וְנִתְהַפְּכִין הַזְּדוֹנוֹת' לְזָכוֹת',
 וְנִתְעַלּוּ הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת, שֶׁהֵן בְּחִינַת
 'פְּשָׁעִים' - כִּי נִתְעַלְּוּ וְנִתְהַפְּכִין לְזָכוֹת',
 עַל־יְדֵי 'פְּסוּי דָם בְּאֲהָבָה'.

"וּבְחַקְתִּיהֶם לֹא תִלְכוּ" (ויקרא יח, ג)
 "אֵלֶי דְרָכֵי הָאֱמוּרִי" (רש"י: סְפָרָא אַחֲרֵי־מִוֹת יג)

כז.

(חיי־מוהר"ן תנא)

אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל: הַצְּדִיקִים' - אֶפְלוּ אֵלָיו
 הַצְּדִיקִים' שֶׁל עֲכָשׁוּ, הֵם יִקְרִים גַּם־
 כֵּן מְאֹד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ.

ואלמלא לא היה בהם רק מה שמרחקים מ'מנהגי הקל-יעולם', ההולכים ומנהיגים עצמם דיקא בדרך העכו"ם, והולכים בדרך החקירות וחקמות, וכוננתם דיקא להדמות עצמם במהלכן ובמלבושיהן ובמנהגייהם במנהגי העכו"ם, באשר נתפשט עכשו בעוונותינו הרבים. ואם לא היו פועלים הצדיקים, בייאם מה שמרחקין מהם גם-כן - דים.

כי כל 'מנהיג', איך שהוא מתנהג בעבודתו - על-כל-פנים הוא רחוק מדרביהם. וכן המקרבים אליהם.

כי מאחר שמדקדקין לבלי להניח שער 'אחורי פאות הראש', ממילא אינם מגדלים 'בלורית' שקורין: 'ביי-האר'. וממילא הם רחוקין מ'מנהגי העכו"ם', ומפת הפילוסופים והמחקרים, שמנהיגים עצמם בדרכים פאלו.

וזוהו דבר גדול מאד - כי דרכי החקירות והפילוסופיה, הוא הרעה הגדולה שבכל הרעות, ואין רע מזה, אשרי מי שרחוק מהם.

שוב אומר: שגם ה'צדיקים' של עכשו, הם גם-כן בבחינת 'התערבות' עמהם - כי הם מנהיגים בביתם כמו מנהגי השרים והאדונים - כמו שאומרים עכשו על ה'צדיקים', שהם מנהיגים עכשו כמו שרים, ועל-ידי בחינה זו נחשב גם-כן שהם מערבים עמהם.

ועל-ידי-זה אינם יכולים לומר 'תורה' - אף-על-פי שאומרים קצת מה ששייך להעולם, אף-על-פי-כן 'תורה' גמורה אין יכולין לומר.

ומאחר שאין יודעין 'תורה', אין יודעין כלל. כי אפלו 'נבואה', הוא גם-כן קטנה מהתורה, כי ה'תורה' גדולה מן הכל, וכוללת הכל.

וזוה תלוי בזה - מאחר שמנהיגים בדרך השרים, אינם יודעים 'תורה'. ומאחר שאינם יודעים 'תורה', על-ידי-זה הם מנהיגים עצמם ב'מנהגי השרים'.

כי מאחר שאינם יודעים 'תורה', הם מקרבים על-כל-פנים לנהג עצמם במנהגים הנ"ל - כי בלא זה, במה יהיה נפר מעלתם וחשיבותם, מאחר שאינם בני-תורה.

וזוהו בחינת (איכה ב, ט): "מלכה ושריה בגוים אין תורה, גם נביאיה לא מצאו חזון מה".

נח.

(ח"א יח, ג)

כל-זמן שאין לאדם 'אמונה' בשלמות שאין שלמות אחריו, בודאי אין לו לקבל המלוכה וההנהגה.

ואפלו מי שמאמין באיזה דבר שהוא **"מ'דרכי האמרי"** (שבת פ"ו מ"י; שבת

סז: תוספתא שבת פ"ח), אף-על-פי שהוא מאמין בהשם-יתברך, אפלו מי שיש לו אמונה גדולה.

כי ה'מנהיגות' עקרה בבחינת 'רחמים', ועקר ה'רחמים' בהסרת עכו"ם, אפלו שמץ עכו"ם.

ואפלו כשהוא אומר: "צבי הפסיקו" (סנהדרין סה:), אין לו רחמנות בשלמות. עד שיפשפש עצמו שלא ישאר אצלו 'אמונות' שאין צריך להאמין, ושיהיה 'תמים עם ה' אלקיו" (דברים יח, יג).

נט.

(ח"א נה, ו)

הַהֲנַהֲגוֹת וְאַמוּנוֹת־בּוֹזֵבוֹת, הֵם בְּחִינַת
"דְּרָכֵי הָאֱמוּרִי" (שַׁבָּת פ"ו מ"י;

שַׁבָּת סז.: תּוֹסֵפְתָא שַׁבָּת פ"ח) - כִּי "פְּתֵי יֵאֱמִין
לְכָל דְּבַר" (מְשַׁלֵּי יד, טו).

וְזֶהוּ בְּחִינַת 'אַרְז', בְּחִינַת (עֲמוּס ב, ט):
"וְאַנְכִי הַשְּׂמַדְתִּי אֶת הָאֱמוּרִי אֲשֶׁר
כָּנְבָה אַרְזִים גְּבָהוּ". וְהַגְּבוּהַיִּיקוּמָה, עַל־
פִּי־הָרֹב הֵן כְּפִסִּילִים וְכו'.

וְזֶה בְּחִינַת "דְּרָכֵי אֱמוּרִי", שְׂאִין לָהֶם שׁוֹם
שִׁכָּל - מִחֲמַת "כִּי כָנְבָה אַרְזִים גְּבָהוּ",
הֵם מְאֱמִינִים 'אַמוּנוֹת רַבּוֹת כְּזָבוֹת'.

"וְיָחִי בָהֶם" (ויקרא יח, ה)

וְלֹא שְׂיִמּוֹת בָּהֶם. (יומא פה:)

ל.

(ח"א מד)

גַּם מִחֲכָמוֹת שְׂיִישׁ בְּעִבּוּד־תְּהַשֵּׁם בְּעֶצְמוֹ,
צָרִיךְ לְהִרְחִיק מְאֹד.

כִּי כָּל אֵלּוּ הַחֲכָמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, שְׂיִישׁ
לְהִנְכַנְסִין וּמִתְחִילִין קֶצֶת בְּעִבּוּד־תְּ
הַשֵּׁם, אֵינָם חֲכָמוֹת כְּלָל, וְהֵם רַק דְּמִיּוֹנוֹת
וּשְׂטוּתִים וּבְלָבוּלִים גְּדוֹלִים.

וְאֵלּוּ הַחֲכָמוֹת, מִפִּילִין מְאֹד אֶת הָאָדָם
מִעִבּוּד־תְּהַשֵּׁם, דְּהֵינּוּ: מַה שְּׁחוֹשֵׁב
וְחוֹקֵר וּמְדַקְדֵּק בִּיּוֹתֵר, אִם הוּא יוֹצֵא כְּרֵאוֹי
בְּמַה שְּׁעוֹשֶׂה.

כִּי בְּשִׂרְיָוּדָם, אִי־אֶפְשָׁר לוֹ שְׂיִיצֵא יְדֵי־
חֻבְתּוֹ בְּשִׁלְמוֹת, "וְאִין הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־
הוּא בָּא בְּטְרוּוֹנְיָא" וְכו' (עֲבוּדָה־זָרָה ג), "וְלֹא
נִתְּנָה תּוֹרָה לְמַלְאכֵי־הַשָּׁרֵת" (קְדוּשִׁין נד).

וְעַל אֵלּוּ הַמְּדַקְדָּקִים וּמְחַמְרִים בְּחֲמֻרוֹת־
יְתָרוֹת' - עָלֵיהֶם נֶאֱמָר (ויקרא יח, ה):
"וְיָחִי בָהֶם", "וְלֹא שְׂיִמּוֹת בָּהֶם" (יומא פה:).

כִּי אִין לָהֶם שׁוֹם 'חִיּוּת' כְּלָל, וְתָמִיד הֵם
בְּמַרְה־שְׁחָרָה, מִחֲמַת שְׂנַדְמָה לָהֶם
שְׂאִינָם יוֹצְאִים יְדֵי־חֻבְתָּם בְּהַמְצוּוֹת
שְׁעוֹשִׂין, וְאִין לָהֶם שׁוֹם חִיּוּת מִשׁוֹם מְצוּהָ,
מִחֲמַת הַדְּקוּדוּקִים וְהַמְרָה־שְׁחָרוֹת שְׁלָהֶם.
(וְעֵינָן עוֹד בְּשִׂיחַו־הַר"ן רלח, בְּעֵינָן ה'חֲמֻרוֹת־יְתָרוֹת).

"אִישׁ אִישׁ אֵל כָּל שְׂאָר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ
לְגִלוֹת עֲרוּהָ; וְאֵל אִשְׁתְּ עִמִּיתְךָ לֹא תִתֵּן
שְׂכָבְתְּךָ לְזָרַע לְטַמְאָה בָּהּ" (ויקרא יח, ו-כ)
עֲנִינֵי 'אִסוּרֵי עֲרִיוֹת', 'תְּאֻוֹת־נְאוּף',
'אִשְׁת־אִישׁ', 'הַרְהוּרִים', וְתַקּוּנָם וְכו'.

לא.

(ח"א ז, ד-בסוף)

וְדַע: שְׁעַל־יְדֵי 'מְצוֹת צִיצִית', הָאָדָם נִצּוֹל
מ'עֲצַת הַנְּחָשׁ, מ'נְשׂוֹאִין שֶׁל רָשָׁע,
מִבְּחִינַת 'נְאוּף'.

כִּי 'צִיצִית' שְׂמִירָה לְנְאוּף, כַּמּוּבָא
בְּתַקּוּנִים' (תַּקּוּנֵי־זָהָר לז). וְעַקֵּר ה'נְאוּף'
תְּלוּי ב'עֵינִים' וְכו', ו'שְׂמִירַת צִיצִית' שֶׁהוּא
בְּחִינַת 'עֵינִים', הוּא שְׂמִירָה מ'עֲצַת הַנְּחָשׁ'.
וְיָכוֹל לְקַבֵּל ה'עֲצוֹת' מ'צַדִּיק, שֶׁהוּא "כֹּלָה
זָרַע אֱמֶת" (יְרֵמְיָה ב, כא).

וְזֶהוּ (רוֹת ג, ט): "וּפְרִשְׁתָּ כְּנָפֶיךָ עַל אֲמֹתֶיךָ" -
כִּי 'צִיצִית דְּקָדְשָׁה', שֶׁהֵם "פְּנֵי
מְצוּהָ" (זָהָר צו לג. תַּקּוּנֵי־זָהָר קמב), הוּא 'שְׂמִירַת־
הַבְּרִית', וְהוּא בְּחִינַת 'זְוֹנֵג־דְּקָדְשָׁה'.

נֹאמֵף וְכוּ' - אָמַר אַחֲר־כֵּן עַל מַלְכוּת רוּסְיָה: "בְּעֶצֶם
לְשׁוֹן רוּסְיָה, מִנַּח כָּבֵד פְּגַם־הַבְּרִית!" - "אֵין לְשׁוֹן
רוּסְיָה לִיגֵט פְּגַם־הַבְּרִית!"[.

לד.

(ח"א כז, ח)

בְּזָה שְׁנַכְנַס בּוֹ רוּח־שְׁטוּת, הֵינּוּ הַרְהוּרֵי־
זְנוּת, וְהוּא מְשַׁבֵּר תְּאֻתּוֹ - בְּזָה הוּא
מַפִּיק וּמוֹצִיא נִיצוּצֵי הַקִּדְשָׁה שֶׁל פְּגַם־
הַבְּרִית - כִּי זֶה הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבַת־
הַמֶּשְׁקָל.

לה.

(ח"א לו, א-ב)

זֶהוּ כָּל־ל: שֶׁכָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל קֹדֶם שֵׁשׁ
לָהּ הִתְגַּלְתָּ בַתּוֹרָה וּבַעֲבוּדָה, מְנַסִּין
וּמְצַרְפִּים הַנֶּפֶשׁ, בְּגִלְתָּ שֶׁל שְׁבַע־לְשׁוֹן,
בְּתַאֲזוּתֵיהֶן.

כִּי הַקְּלִפָּה קֹדְמָה לַפְּרִי, וּמִי שֶׁרוּצָה לֵאכֹל
הַפְּרִי, צָרִיךְ לְשַׁבֵּר מִקֹּדֶם הַקְּלִפָּה. לְכֵן
קֹדֶם ה' הִתְגַּלְתָּ, מְכַרַח הַנֶּפֶשׁ לְבוֹא בְּגִלְתּוֹ,
הֵינּוּ בְּמִדּוֹתֵיהֶם - בְּדֵי לְשַׁבְּרָם, וְלְבוֹא אַחֲר־
כֵּן לְהִתְגַּלְתּוֹ.

וְדַע: שֶׁכָּל־לֹת שֶׁל שְׁבַע־לְשׁוֹן, שֶׁל
מִדּוֹתֵיהֶן הִרְעוּת הַכֹּל, הִיא תְּאֻת־
נְאוּף. וְהוּא תְּקוּן־הַכֹּלִי - מִי שֶׁמְשַׁבֵּר
הַתְּאֻה הַזֶּה, אֲזִי בָקַל יָכוֹל לְשַׁבֵּר כָּל
הַתְּאֻת.

לו.

(ח"א לו, ג-ד)

תְּקוּן שֶׁל הַרְהוּרֵי־זְנוּת שֶׁבֵּא לְאָדָם:
שֵׁי אָמַר "שִׁמְעוּ" ו"בְּרוּךְ שֵׁם".

כִּי תְּאֻת־נְאוּף בָּאָה מ'עֲכִירַת דָּמִים, הֵינּוּ
מ'טְחוּל, ל'לִילִית, ש'פְּחָה בִישָׂא, אָמַא
דְּעַרְב־רַב, מ'לְכוּת־הֶרְשָׁעָה. וּמְלָכוּת־אֲ-

לב.

(ח"א יא, ג)

כְּבוֹד' בְּשִׁלְמוֹת אֵינּוּ, כִּי־אִם עַל־יְדֵי
וְא"ו' שִׁימְשִׁיךְ לְתוֹכָהּ, כִּי "כָּל
מְקוֹם שֶׁנֹּאמַר וְא"ו, הוּא מוֹסִיף" (פְּסָחִים ה.).
הֵינּוּ בְּחִינַת "תּוֹסְפוֹת־קִדְשָׁה", שְׁמִירַת־
הַבְּרִית.

כְּמֹאמַר חַז"ל (וַיִּקְרָא־רַבָּה כד, ו): "כָּל מְקוֹם
שֶׁאֲתָה מוֹצֵא גֵדֵר עֲרוּהָ, אֲתָה
מוֹצֵא קִדְשָׁה" - כִּי זֶה תְּלוּי בְּזָה, גְּאוּת'
וְנְאוּף, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (סוֹטָה ד): עַל פְּסוּק
(מְשָׁלִי ו, כו): "וְאֲשֶׁת־אִישׁ נֶפֶשׁ יִקְרָה תְּצוּד",
וְכוּ'.

לג.

(ח"א יט, ג)

ה'רַע־הַכּוֹלִל' שֶׁכָּל הִרְעוּת שֶׁל שְׁבַע־
לְשׁוֹן כְּלוּלִין בּוֹ, דְּהֵינּוּ
תְּבַעֲרַת הַמְּדוּרָה שֶׁל תְּאֻת־נְאוּף, בְּחִינַת
(זֶהר וַיִּקְהַל רג): "מְדוּרָה שֶׁל שְׁבַע־עֵין כּוֹכְבִין" -
נּוֹפֵל וְנִתְבַּטַּל וְאֵין לוֹ שְׁלִיטָה עַל־יְדֵי לְשׁוֹן־
הַקִּדְש'.

כִּי ב'לְשׁוֹן־הַקִּדְש' תְּלוּי תְּקוּן־הַבְּרִית,
הֵינּוּ תְּקוּן־הַבְּרִית ו'שְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן־
הַקִּדְש' הֵם תְּלוּיִים זֶה בְּזָה.

וְעַל־שֵׁם־זֶה נִקְרָא לְשׁוֹן־הַקִּדְש' - כִּי
"כָּל מְקוֹם שֶׁאֲתָה מוֹצֵא גֵדֵר
עֲרוּהָ, אֲתָה מוֹצֵא קִדְשָׁה" (וַיִּקְרָא־רַבָּה כד, ו).

[לְקוּטֵי־עֲצוֹת, דְּבוּר ג: עַל־יְדֵי שְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן־הַקִּדְש',
דְּהֵינּוּ קִדְשַׁת הַדְּבוּר - שְׁמֵרְבָה לְדַבֵּר דְּבוּרֵי תּוֹרָה, וּתְפִלָּה,
וּתְחִנּוֹת וּבְקִשּׁוֹת וְשִׁיחוֹת בֵּינּוּ לְבִין קוֹנֵו. וְנִזְקֵר מ'דְּבוּרִים
פְּגוּמִים, שֶׁהֵם לְשׁוֹן־הֶרַע ו'שְׁקָרִים וְכוּ' - עַל־יְדֵי־זֶה
זוֹכִין לְתְּקוּן־הַבְּרִית. וְכוּן לְהַפֵּד: עַל־יְדֵי תְּקוּן־הַבְּרִית,
זוֹכִין לְשְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן־הַקִּדְש'.]

[שִׁיח־שׁוֹרְפֵי־קִדְשׁ ח"ו ל: כְּשֶׁאָמַר רַבֵּנוּ תּוֹרָה י"ט
מַעֲנֵן הַשְּׁבַע־לְשׁוֹן וּכְלָלוֹת תְּאֻתֵיהֶן שֶׁהִיא תְּאֻת־

לח.

(ח"א לח, ו)

וְזֶה שְׁאָמְרוּ רַז"ל (תענית ז:): "מי שיש בו עזות, בידוע שנכשל באשת-איש" - כי "קין עמד על תאומו של הבל" (בראשית-רבה כב, ז; פרקי-דרבנא ליעזר פכ"א). [וקין' היה לו עזות, הפך הבושה - כמבאר שם בהתורה].

לט.

(ח"א מג)

דע: כי ה'דבורים' של דשע ברדעת', מולידים 'נאוף' בהשומע וכו'. וכשרשע מדבר ומוציא מפיו הבלים, מוליד אורים ארסיים של נאוף, והשומע ממנו הדבורים, ונושם נשימות, מכניס בגופו אלו האורים.

מ.

(ח"א נ)

חולאת שקורין 'ברעכעניש' רחמנא-לצלן, ששובר עצמות של אדם - זה מחמת קלקול המח שבעצמות, בחינת "מיין מסאבין, מיין מריין" (זהר שמות ו. נשא קכה. תקוני-זהר פ.). - שבא החולאת הזאת מחמת תאוות-נאוף.

מא.

(ח"א ס, ג - על-פי קצור לקוטי-מוהר"ן)

על-ידי 'תאוות-נאוף' ו"הבל היפי" (משלי ל, ל) - נפסקת ה'נשימה' שהיא עקר חיות האדם, ועל-ידי-זה נתיבשין ילחות הגוף, ונתקלקל התבוננות המח והשכל.

ועל-כך כל המ'שגעים' געשין על-ידי 'נאוף' בידוע. וכן שאר בני-אדם שאינם משגעים, אבל יש בהם חסרון ובלבול הדעת הרבה - הכל בא על-ידי 'נאוף',

דשמיא' הוא בבחינת 'גבירתא', "אשה יראת ה'" (משלי לא, ל), וכו'.

וכשקבל עליו 'על מלכות שמים' באלו הפסוקים - כולל נשמתו ב"ב שבטי יה.

כי "בשני פסוקים אלו, יש י"ב תבות, נגד י"ב שבטי יה; ומ"ט אותיות, כנגד מ"ט אותיות שבשמות שבטי יה" (מגלה-עמקות. תחלת פרשת שמות).

ומפריש נשמתו מ'נשמת ערב-רב', הבאים מ"אשה-זונה" (ויקרא כא, ז), "שפחה בישא" (תקוני-זהר נב. קמ. תקוני-זהר-חדש; ועוד).

וכל-זה כשיש לו לאדם הרהור באקראי בעלמא - אזי די לו באמירת שני פסוקים הנ"ל. אבל אם הוא חסוֹשֶׁלֹם רגיל בהרהור של התאוה הכללית - אזי צריך גם-כן להוריד דמעות בשעת 'קבלת מלכות שמים' וכו'.

לז.

(ח"א לו, בסוף)

כשפסיק הנקדה מהדל"ת של 'אח"ד', וה'נקדה' היא 'אות ברית' - אזי געשה 'אח"ד' (תקוני-זהר עז:). הינו: כשמכניס בריתו בזונה, הנקראת 'מלכות-הרשעה', הנקרא "אל אחר" (שמות לד, יד).

אבל מי שמקדש עצמו מזאת התאוה, אזי נתקשר ב'מלכות-שמים' הנקרא 'אני' וכו'.

ועקר הנסיון והצרוף שפנסין לאדם, אין מנסין אותו אלא ב'נאוף', שהיא כלולה מ'שבעים-אמות', שהיא כלולה מסוד 'אח"ד', "אל אחר".

שְׁמִינֵשׁ לַחֹת וּשְׁמָנִים שְׁבַגּוּף, וְעַל־יְדֵי־זָה
נִתְקַלְקַל ה'שְׁכָל'.

מב.

(ח"א סט)

וְדַע: שְׁעַל־יְדֵי־זָה שְׁגִזֹּל אֶת חֵבְרוֹ - הוּא
בָּא לְהַרְהוּרִים. כִּי בּוֹדָאֵי הוּא
מִתְדַבֵּק וְנִכְסֵף לְאִשֶׁת חֵבְרוֹ שְׁגִזֹּלוֹ, עַל־יְדֵי
הַמְמוֹן שְׁנֻטֵל מִמֶּנּוּ, שֶׁהוּא אֹר נִפְשָׁה. וְכֵן
הִיא מְהַרְהֶרֶת אַחֲרָיו, עַל־יְדֵי שְׁמֻשֶׁךְ אוֹתָהּ
אֵלָיו, עַל־יְדֵי שְׁמֻשֶׁךְ לְעִצְמוֹ אֹר נִפְשָׁה.

וְעַל־כֵּן אָמְרוּ רַז"ל (סנהדרין פא.): "הַיּוֹרֵד
לְאִמְנוֹת חֵבְרוֹ, כְּאֵלּוֹ בָּא עַל
אִשֶׁת־אִישׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל יח, ו): 'וְאֵת אִשֶׁת
רַעְהוּ לֹא טָמֵא וְכוּ'" - כִּי הוּא בָּא וּמְטַמֵּא
מִמֶּשׁ 'אִשֶׁת רַעְהוּ', עַל־יְדֵי ה'גִּזְלָה'.

מג.

(ח"א עב)

ה'רוּחַ־שְׁטוֹת' שֶׁל רַב הָעוֹלָם, הוּא
'שְׁטוֹת' מִמֶּשׁ, אֲוִיל פְּתִי
וּמְשַׁע וְכוּ'.

כִּי זֶה טָבַע וּסְגֻלַּת שֶׁל הַיְצִרִין־הַרְעִים
הַמְזֻהָמִים: כָּל מָה שְׁרוּצִים לְהַתְגַּבֵּר עַל
אֵלּוֹ הַמְּחַשְׁבוֹת, יוֹתֵר וְיוֹתֵר הֵם מִתְגַּבְּרִים
וְכוּ'. וּבָזֶה יָכוֹל כָּל אָדָם לְהִבִּין שֶׁהוּא שְׁטוֹת
וְשַׁעוֹן גָּדוֹל, וְהוּא רַק מ'עֵבִירֵת־הַדָּמִים',
מְעֵבִירֵת וּבִלְבוֹל הַמֶּח וְכוּ'.

כֵּן אֵלּוֹ ה'הַרְהוּרֵי־זְנוּת' שֵׁישׁ לְרַב הָעוֹלָם,
בְּפָרֵט כְּשֶׁרוֹאֶה בְּעֵינָיו, כְּגוֹן בַּעַת
שְׁנֻזְדָּמֵן לְפָנָיו אִשָּׁה, וּכְשֶׁהוּא רוֹצֵה לְהִיּוֹת
אִישׁ כָּשֶׁר, וְאֵינּוּ רוֹצֵה אֵלּוֹ הַהַרְהוּרִים, וְאִזִּי
מִנְעִנֵּעַ רֹאשׁוֹ, וְרוֹצֵה לְסַלֵּק הַמְּחַשְׁבוֹת אֵלּוֹ
מִמֶּנּוּ, וְיוֹתֵר וְיוֹתֵר הֵם מִתְגַּבְּרִים עָלָיו.

וּבִאֲמַת: מִי שֵׁישׁ לוֹ דַּעַה, הוּא אֲצִלּוֹ
שְׁטוֹת גָּדוֹל, וְאֵינּוּ נִחְשָׁב אֲצִלּוֹ
אֲפִלּוֹ לְשׁוּם מַעֲלָה, מָה שֵׁאֵינּוּ נוֹפֵל עָלָיו
הַרְהוּר מְזָה, וְאֵינּוּ צָרִיךְ כָּלֵל לְזָרֵק וּלְנַעֲנַע
רֹאשׁוֹ כָּלֵל. וּכְמוֹ ש'הַרְהוּרֵי עֲבוּד־הַזָּרָה' הֵם
שְׁטוֹת נְגִלָּה לְכָל הָעוֹלָם, כֵּן אֵלּוֹ ה'הַרְהוּרֵי־
זְנוּת' הֵם שְׁטוֹת וְשַׁעוֹן.

עַל־כֵּן עֵקֶר הַתְּקֵנָה: מִי שֶׁכָּבַד נִלְכַּד בְּזָה,
וַיֵּשׁ לוֹ אֵלּוֹ הַמְּחַשְׁבוֹת, הֵן
'הַרְהוּרֵי־זְנוּת', הֵן 'הַרְהוּרֵי עֲבוּד־הַזָּרָה חֹסֵי־
וְשִׁלּוּם.

אֵין לוֹ תְּקֵנָה: רַק שִׁיקְדֵשׁ וַיִּטְהַר גּוֹפּוֹ, כִּדִּי
שִׁיזְדַּבֵּךְ וַיִּטְהַר דָּמָיו; וַיִּלְךְ אֲצֵל 'חֹכֵם־
הָאֲמַת', וַיּוֹרֶה לוֹ דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה, דַּרְכֵי
הַחֻכְמָה, עֲצוֹת נְכוֹנוֹת עַל כָּל דָּבָר - אִז "יִכְנַע
לְבָבוֹ הָעֵרֶל" (על־פי וַיִּקְרָא כו, מא), "וַיִּשָּׁב וַרְפָּא
לוֹ" (ישעיה נ, י).

אֲבָל כְּלִיזְמָן שֶׁעֵדִין לֹא נִתְקַדֵּשׁ וְנִטְהַר
גּוֹפּוֹ: אֵין שׁוּם תְּקֵנָה מָה שֶׁמִּתְגַּבֵּר
וּמִתְאַמֵּץ, וַיֵּשׁ לוֹ יִסּוּרִים גָּדוֹלִים לְסַלֵּק
הַמְּחַשְׁבָּה - כִּי יוֹתֵר וְיוֹתֵר הֵם מִתְגַּבְּרִים
כַּנ"ל.

וְצָרִיךְ שְׁלֹא לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם כָּלֵל, וְשִׁלֵּא
יִכְפַּת לָהּ מָה שֶׁעוֹמְדִים לְפָנָיו, וְרַק
יַעֲשֶׂה אֶת שְׁלֹו בְּמָה שֶׁהוּא עוֹסֵק - בַּתּוֹרָה אוֹ
תְּפִלָּה אוֹ מִשְׁאֵל־וּמְתָן - וְלֹא יִשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם
כָּלֵל.

אִךְ זֶה עֲצָה לְפִי שְׁעָה, כְּלִיזְמָן שֶׁלֵּא
נִתְקַדֵּשׁ גּוֹפּוֹ עֵדִין. וְהָעֵקֶר לְקַדֵּשׁ
וּלְטַהַר עִצְמוֹ כַּנ"ל, וַיִּלְךְ לְחֹכֵם, וַיִּתֵּן לוֹ
'עֲצָה נְכוֹנָה' עַל כָּל דָּבָר כַּנ"ל.

מד.

(ח"א עט)

על-ידי שזוכין לראות 'שפלותו' באמת - אין שום אדם יכול להוציאו ולדחותו ממקומו, דהינו לקפח פרנסתו חס-ושלום. כי מאחר שהוא ענו ושפל באמת, הוא בבחינת 'אין', ואינו תחת המקום כלל, על-כן בודאי אין יכולין לדחותו ממקומו.

וזה שאמרו רז"ל (סנהדרין פא.): "כל היורד לאמנות חברו, כאלו בא על אשת-איש" וכו' - כי מאחר שיורד לאמנות חברו, ורוצה לדחות חברו ממקומו ומפרנסתו, נמצא שהוא רוצה לפגם בחינת 'שפלות', בחינת: "שבו איש תחתיו".

ועל כן הוא "כאלו בא על אשת-איש" - כי 'אש"ת', ראשי-תבות (שמות טז, כט): "ש'בו איש ת'חתיו".

הינו: שפוגם בבחינת 'ענוה' ושפלות, שהוא בחינת: "שבו איש תחתיו" (כמבאר שם בהתורה), שעל-ידי-זה (שם): "אל יצא איש ממקומו".

מה.

(ח"א קבח)

איתא בגמרא (יומא סט): לענין ה'יצר-הרע דעברה, דהינו: של 'תאות-המשגל': "כחלינהו לעינה ושקוהו". נמצא: שאף-על-פי שסמו את עיני ה'יצר-הרע של נאוף, אף-על-פי-כן נשאר.

וזה בחינת מה שנמצא לפעמים באנשים ה'בשרים קצת, שמתמת שנוגע יראת-השם בלבו - הוא משפיל עיניו ואינו מסתכל בנשים, ואף-על-פי-כן הוא גונב את העין בלא-חר-יד, ומסתכל מן-הצד.

והוא בחינת: "כחלינהו לעינה דיצרא" - ש'מסמא עיני היצר-הרע - שרוצה להסתכל, והוא מסמא עיניו על-ידי שמונע עצמו מלהסתכל, ואף-על-פי-כן נשאר היצר-הרע, כי מסתכל מן-הצד בלא-חר-יד.

מו.

(ח"א קל)

על-ידי 'ענוה', נצול מ'נאוף', וזוכה ל'שמירת-הברית', כמו שאמרו רז"ל (סוטה ד): "כל המתגאה, לסוף נכשל באשת-איש".

וזה שאמרו רז"ל (סנהדרין יט): "תקפו של יוסף, ענותנותו של בעז. תקפו של בעז, ענותנותו של פלטי בן ליש" - כי הוא תלוי ב'ענוה' - כי על-ידי 'ענוה' נצול מ'פגם-הברית'.

וזה שאמרו (סכה נב.): "כל הגדול מחברו" - שיש לו 'גדלות'. "יצרו גדול ממנו" - שמתגבר עליו ה'יצר-הרע' ב'תאות-נאוף' - כי זה עקר ה'יצר-הרע', פמובא בזהר (ויקרא טו): "עקרא דיצרא בישא לגלאה עריין".

מז.

(ח"א קלד)

עבודה גדולה לומר תורה אפלו ליחיד, כל-שכן לרבים.

כי צריך לזהר מאד: שלא יאמר דבר שאינו ראוי לשכל המקבל. כי הוא בחינת 'נאוף' - "שמשליך טפי השכל באתר דלא אצטריך" (תקוני-זהר ל:). ונקרא 'לבטלה' - כי אינו מוליד אצלו כלום.

ולפעמים נקרא 'נאוף' ממש - שמוליד ומוציא פסול ופגום - הינו: שהמקבל עושה על-ידי-זה דבר שאינו צריך

אנפין' של ה'קלפה', שהם 'פנים ארפים',
ועל-כן בכל צד שיפנה, תזדמן לו.

ודע: שיצדקה, הוא 'סגלה גדולה'
ומועלת מאד להנצל מ'הרהורי-
נאוף' שהם 'אבי אבות הטמאה', בחינת
'טמאת מת'.

אך אף-על-פי-כן אסור לסמוך על-זה,
ולחיות מערב עם הנשים ולהרבות
שיחה עמהם חסוֹשֶׁלֹום, רק שאינו מזיק לו
ב'ל-כף' - מה שהוא מכרח אין מזיק לו וכו'.

נא.

(ח"א רנג)

דע: ש'מעוט-שנה' ממעט 'תאות-נאוף'.
כי יש 'אש' באדם מתחלת התולדה,
שמזה בוערין באדם כל התבערות של כל
התאות וכו', ועל-ידי 'מעוט-שנה' - ה'אש'
הזה נחלש ואין לו כח לבער. אך שמזיק
להמח 'מעוט שנה'.

וכן 'רבווי-שנה', כשהאדם מכריח עצמו
לישן הרבה - גם זה מחליש וממעט
ה'אש' הנ"ל, וגם זה מזיק להמח. - רק
כשהאדם ישן במדה פראוי, אזי 'תאות-
המשגל' בתקפה וכחה, כי לא נחלש האש
הנ"ל.

(הערות מוהרנ"ת בתוך התורה: כפי שהבנתי משיחתו
- הכונה: שאין מועיל שום עצה למעט 'תאות-נאוף' על-
ידי איזה תחבולה - כי מזיק להמח. כי היה אפשר
להחליש התאנה על-ידי 'מעוט-שנה' או 'רבווי-שנה', אבל
שניהם מזיקים להמח, על-כן אין חכמה ואין עצה פגוד
זה - רק להתחזק להיות "גבור לכבש את יצרו" (אבות פ"ד
מ"א) - והשם יעזר לו לסלק 'תאנה זאת' מאתו).

נב.

(ח"ב א, ד - על-פי 'קצור לקוטי-מוהר"ן')

כשהתינוק יונק מאשה-חצופה, אז
מתגבר בו חסוֹשֶׁלֹום 'תאות'

לו לפי מדרגתו. ועל-כן על-ידי שאומר
'תורה', יוכל חסוֹשֶׁלֹום להתגבר עליו היצר
ב'תאות-נאוף'.

ועל-כן צריך לזהר מאד כשאומר תורה
ברבים: שדבוריו יתחלקו, שלא
ישמע כל-אחד, ביי-אם מה שצריך לו, לא
יותר וכו', וצריך להשמר ולפלאם דבוריו.

מח.

(ח"א קלה)

עקר ה'התקשרות' הוא 'אהבה', שיאהב
את הצדיק אהבה שלמה וכו'.
ואהבתו את הצדיק, יהיה יותר מאהבת
נשים, כמו שכתוב (שמואל-ב א, כו): "נפלאתה
אהבתך לי מאהבת נשים".

מט.

(ח"א קפא)

כשמתקשרים בקשר איזה אנשים על
איש אחד, אפלו הוא
חשוב יותר מהם - יכולים להפילו. ועקר
ה'נפלה': שנופל ל'תאות-נאוף' השם-יצילנו.
כי נתקבצים 'חלקי הכבוד' שיש לכל-אחד
מהם, ועל-ידי-זה נתבטל 'חלק כבוד'
שלו, ונופל על-ידם וכו'.

אם לא שזה האיש שחולקין עליו הוא
גדול במעלה מאד וכו'.

נ.

(ח"א רמב)

דע: "שיש בחינת 'אריף-אנפין' בקלפה"
(עצ-חיים, שער-הקלפות פ"ג), ומי שפוגע
באשה מבחינה זו, קשה לו להנצל מ'הרהור',
ואף אם יעצים עיניו, אף-על-פי-כן בכל צד
שיפנה תזדמן לו, כי היא בחינת 'אריף-

נאוף, שִׁמְפֹסֶדֶת ה'יִרְאָה' מִהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְכֵן לְהַפּוֹךְ בְּשִׁינֹק מ'אֲשֶׁה־כְּשֶׁרָה', אֵין לוֹ 'חֲמִימוֹת' לְתַאֲוָה זֹאת, רַק מְעַט הַמְכָרַח לְמִצּוֹת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ.

ועל-ידי שִׁמְכַנְיֵעִין זֹאת הַתַּאֲוָה - נַעֲשֶׂה בְּחִינַת 'תְּפִלִּין', מְחִיךְ, בְּחִינַת 'חֹתֶם־דְּקַדְשָׁה' וְכוּ' - כִּי עֵקֶר 'תְּקוּן־הַמְּחִיךְ', עַל־יְדֵי 'שְׁבִירַת תַּאֲוֹת־נְאוֹף'.

כי עֵקֶר ה'מַח' שֶׁהוּא כְּמוֹ 'נֵר דּוֹלֵק', הוּא עַל־יְדֵי 'לְחֹת וְשִׁמְנוּנִית הַגּוֹף' שֶׁעוֹלִין לְהַמְחָה, וְנַעֲשִׂין 'שְׁמָנִים' אֶל הַמַּח.

על-כֵּן עַל־יְדֵי שִׁמְכַנְיֵעִין 'תַּאֲוֹת וְשִׁמְנוּנִית נְאוֹף', וְאֵין יוֹצֵאִין לְחֹת וְשִׁמְנוּנִית הַגּוֹף לְחוּץ - עַל־יְדֵי־זֶה עוֹלִין ה'לְחֹת' אֶל ה'מַח', וְנַעֲשֶׂה 'שְׁמָנִים' שֶׁזֶה עֵקֶר ה'מְחִיךְ' - בְּחִינַת 'תְּפִלִּין' - כִּי 'תְּפִלִּין' הֵם ה'הַתְּנוּצָצוֹת הַמְּחִיךְ'.

נה.

(ח"ב ה, ח - על-פי 'קצור לקוטי-מוהר"ן')

על-ידי 'שְׁבִירַת תַּאֲוֹת־נְאוֹף', זוֹכִין לְדְבוּרִים־כְּשֵׁרִים לְהַחֲיוֹת וּלְהַשִּׁיב בָּהֶם אֶת הַנְּשִׁמוֹת שֶׁנִּפְלוּ, שֶׁצָּרִיכִין לְהַחֲיוֹתָם וּלְהַשִּׁיבָם בְּכֹל מִיַּי מְטַעְמִים הַמְּשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ.

נו.

(ח"ב ה, ט - על-פי 'קצור לקוטי-מוהר"ן')

על-ידי שֶׁמְשַׁבְּרִין 'הַרְהוּרֵי־נְאוֹף', וְזוֹכִין לְתְּקוּן־הַמְּחִיךְ - זוֹכִין ל'"חֲלוּם עַל־יְדֵי מַלְאָךְ" (בְּרִכּוֹת נה:); וְאֵז הוּא נִקְרָא 'אָדָם'.

וכן לְהַפּוֹךְ כְּשֶׁאֵין הַמְּחִיךְ זָכִים, אֵז ה'"חֲלוּם עַל־יְדֵי שָׂד" חֲסִדוֹשְׁלוּם (שם) - וְאֵז הוּא נִדְמָה כְּבִהְמָה.

נד.

(ח"ב ה, ב"ג)

על-ידי שֶׁנִּתְקַלְקַל ה'רְחֻמְנוּת' וְנַעֲשֶׂה 'אֲכָזְרִיּוֹת' - נִפְגָּם וְנִקְטָן ה'דַּעַת',

נג.

(ח"ב א, י)

יש 'שֶׁלֶשׁ' עֲבוֹדוֹת דְּסִטְרָא־אַחְרָא, שֶׁמְפֹסֶדִין 'עֲבוֹדוֹת הַתְּפִלָּה' - וְהֵם 'שֶׁלֶשׁ מִדּוֹת': (א) שֶׁלֹּא לְבַזּוֹת שׁוֹם אָדָם, בְּחִינַת 'שְׁפִיכוֹת־דְּמִים'. (ב) עֲבוֹדַת־זָרָה, וְאִפְּלוּ 'קִלְקוּל הָאֱמוּנָה' וְכוּ'. (ג) 'שְׁמִירַת־הַבְּרִית' - הֵינוּ: מִי שֶׁאֵין שׁוֹמֵר הַבְּרִית כְּרְאוּי, בְּחִינַת 'גְּלוּי־עֲרִיּוֹת'.

וצריך לְצֵאת מ'שֶׁלֶשׁ' עֲבוֹדוֹת, 'שֶׁלֶשׁ־מִדּוֹת' אֵלוֹ - וְאֵז זוֹכִין לְעֲבוֹדַת־הַתְּפִלָּה - וְאֵז יוֹכִין לְהַתְּרַפְּאוֹת בְּכֹל דְּבַר שֶׁבְּעוֹלָם, אִפְּלוּ בְּלַחֵם וּמִים, כִּנ"ל.

נד.

(ח"ב ה, ה"ז)

על-ידי ה'צַאֲוָה־דְּקַדְשָׁה', מְתַגְּבֵרִים עַל 'תַּאֲוֹת־נְאוֹף'.

ועל-ידי ה'צַאֲוָה' שֶׁל ה'מְנַהֵיגֵי־הַדּוֹר' שֶׁמְתַגְּאִים מֵעֲצָמָם עַל הַדּוֹר בְּחָנָם, הֵם מְגַבְּרִים 'תַּאֲוֹת־נְאוֹף' בְּעוֹלָם.

בבחינת (מְשַׁלֵּי ג, כו): "וְאֲשֶׁת־אִישׁ נִפְשׁ יִקְרָה תְּצוּד" - שֶׁעַל־יְדֵי 'צַאֲוָה' מְתַגְּבֵר 'תַּאֲוֹת־נְאוֹף', בְּחִינַת 'חֹתֶם דְּסִטְרָא־אַחְרָא' וְכוּ'.

ולְהַנְצִל מִזֶּה: הוּא עַל־יְדֵי ה'מְגַנְגִּים שֶׁבַּדּוֹר' שֶׁמְגַנְגִּים עֲלֵינוּ וּמְצִילִין אוֹתָנוּ, כִּי הֵם מְכַנְיֵעִין ה'חֹתֶם דְּסִטְרָא־אַחְרָא' שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל־יְדֵי ה'צַאֲוָה' כִּנ"ל.

וְאֵזִי הֵם יוֹנְקִים חֶסֶד וְשָׁלוֹם מִפְּגַם הַדַּעַת' וְכוּ'. וּמִזֶּה בָּא חֶסֶד וְשָׁלוֹם 'תְּאוֹת־נְאוֹף' וְכוּ'.

וְהַתְּקוּן לָזֶה: הוּא הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל־כַּחַ' שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּבַחֲנֵת דִּין - שְׁעַל־יְדֵי־זֶה מוֹצִיאֵין מִמֶּנּוּ 'מִימֵי־הַדַּעַת' שֶׁבָּלַע מִן הַקִּדְשָׁה.

נח.

(ח"ב ח, בסוף)

"מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל בְּמַה הָיָה, תִּלְתָּא פְּרָסִי" (פְּרָכוֹת נד:). - זֶה בְּחֵינֵת קִדְשֵׁת הַמַּחֲנֶה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, בְּחֵינֵת (דְּבָרִים כג, טו): **"וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קְדוֹשׁ"**.

כִּי עֵקֶר קִדְשֵׁת מַחֲנֶה־יִשְׂרָאֵל, הוּא עַל־יְדֵי שְׁמִירָה מִתְּאוֹת־נְאוֹף' - עַל־יְדֵי הַשְּׁלֵשׁ מַחֲנִין, שֶׁהֵם בְּחֵינֵת מַחֲצוֹת פְּרוֹסוֹת' בְּפָנֵי תְּאוֹה זו'.

נט.

(ח"ב טו)

עַל־יְדֵי הַצְּדָקָה, נַעֲשֶׂה בְּחֵינֵת 'יב"ק', הֵינּוּ: "י'חוד בְּרָכָה קִדְשָׁה" (זֶהר מִשְׁפָּטִים קטז. פְּנַחַס רטז: תְּקוּנֵי־זֶהר קכח.), וְכוּ'.

וּמַחֲמַת־זֶה נִמְצָאִים 'בְּעַל־יְצָדָקָה' שֶׁהֵם 'נוֹאֲפִים', כִּי הֵם יוֹנְקִים מִבְּחֵינֵת הַיב"ק הַזֶּה. וּבְחֵינֵת הַיב"ק' בְּקִדְשָׁה, הוּא בְּחֵינֵת 'זוּוֹגִין־דְּקִדְשָׁה', וְאַצְלָם נִתְקַלְקַל זֹאת הַיְנִיקָה, וְנַעֲשֶׂה אֲצָלָם נְאוֹף רַחֲמָנָא־לְצַלָן וְכוּ'.

ס.

(ח"ב יח)

סִפְּנָה גְּדוּלָּה לְהִיּוֹת מְפָרְסָם וּלְהַנְהִיג הָעוֹלָם.

לֹא־מִבְּעִיָּא כְּשֶׁאֵינּוּ רְאוּי כָּלל וְלוֹבֵשׁ טְלִית שְׂאֵינּוּ שְׁלוֹ, רַק אֲפִלוּ

עוֹבְדֵי־הַשֵּׁם בְּאַמַּת גְּדוּלַי־הַדּוֹר, יֵשׁ עֲלֵיהֶם סִפְּנוֹת נוֹרְאוֹת בְּהִנְהַגַּת־הָעוֹלָם'.

כִּי בְּהִנְהַגַּת־הָעוֹלָם' וּבְחֵינֵת־דְּאוֹרֵיתָא' שֶׁמִּחֲדָשִׁים - יְכוּלִים לְעַבֵּר מִמֶּשׁ "גִּנְב וְנָאֵף וְרָצַח" (יְרֵמְיָה ז, ט; הוֹשַׁע ד, ב), בְּכָל־פְּעַם וּבְכָל־רִגְעַ רַחֲמָנָא־לְצַלָן.

סא.

(ח"ב לב - על־פִּי 'קַצוֹר לְקוּטֵי־מוֹהַר־ן')

כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל - כְּפִי טְהָרְתוֹ וּקְדָשְׁתוֹ, כֵּן יֵשׁ לוֹ בְּחֵינֵת מְשִׁיחַ'.

וְצָרִיךְ לְשָׁמֵר עֲצֻמוֹ מְאֹד שֶׁלֹּא יִתְקַלְקַל בְּחֵינֵת מְשִׁיחַ שְׁלוֹ. וְעֵקֶר הוּא: שֶׁיִּשְׁמֹר עֲצֻמוֹ מִנְּאוֹף'. וְצָרִיךְ לְשָׁמֵר עֲצֻמוֹ מְאֹד, אֲפִלוּ מִרֵיח־נְאוֹף'.

וְרוּחוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ' - נַעֲשֶׂה "רוּחַ קְנָאָה" (בְּמִדְבָּר ה, יד) וְהוֹלִיךְ וּמְקַנָּא בְּכָל מְקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁם 'פְּגַם נְאוֹף'.

וְאֲפִלוּ בְּמְקוֹם שֶׁאֵין שָׁם 'נְאוֹף גְּמוּר', רַק 'פְּגַם בְּעַלְמָא', הוּא גַם־כֵּן מְקַנָּא עַל זֶה. כִּי לְגַדֵּל הַקִּדְשָׁה וְהַטְהָרָה שֶׁל בְּחֵינֵת מְשִׁיחַ', אֵינּוּ יְכוּל לְסַבֵּל אֲפִלוּ 'פְּגַם בְּעַלְמָא' שֶׁל 'נְאוֹף', וְהוּא מְקַנָּא מְאֹד עַל־זֶה רַחֲמָנָא־לְצַלָן.

סב.

(ח"ב עח - רֵאשֵׁי־פְּרָקִים בְּסוּף

הַתּוֹרָה, מִפְּתִילֵי רַבְּנּוּ ז"ל)

"וְאֶת־הַנֵּן" (דְּבָרִים ג, כג). "מִתְּנַת חֲנָם" (רש"י שָׁם; דְּבָרִים־רַבָּה ב, א; ט, ב; תְּנַחוּמָא וְאַתְחַנְנֵן ג). 'חֲנָם', 'עֲרִיּוֹת'. 'פְּגַם הַדַּעַת'. 'מִשְׁה', 'דַּעַת'. 'פְּרִישוֹת'. "פַּה עֵמֵד עִמְדִי" (דְּבָרִים ה, כז).

סג.

(ח"ב קז)

פַּעַם-אֶחָד דָּבַר מֵעַנְיָן מֵאוֹם וְהִרְחַקַת ה'תְּאַוְה־הַפְּלִלִית', שְׁהִיא 'תְּאַוְת־נְאוּף'.

עָנָה וְאָמַר: הִנֵּה אֲכִילָה' - עַל-כָּל-פָּנִים נִתְּוֶסֶף לְהָאָדָם בַּח וְחַיּוֹת עַל-יַד־יָזָה. אָבֵל 'זֹאת הַתְּאוּה' - הֵלֵא אֲדַרְבָּא, הִיא מִפְסָדַת וּמְזַקַת הַחַיּוֹת מְאֹד, וּמִתְשֶׁשֶׁת כַּחוֹ שֶׁל אָדָם מְאֹד - בְּוֹדָאֵי אֵין צְרִיכִין אוֹתָהּ כָּלֵל, כִּי-אִם בְּשִׁבִיל קִיּוּם הַמִּין לְבַד.

סד.

(שיחות-הר"ן קו)

הַחֲכָמִים שָׂאִין לָהֶם אֲמוּנָה, נִקְרָאִים (פְּתוּבוֹת עז): "בְּעֲלֵי רְאֵתָן". וְכִמּוֹ שֶׁפִּרְשׁ רַש"י (שם): "שֵׁישׁ לָהֶם שֶׁרֶץ בְּמַחֵם" - הֵינּוּ שֵׁישׁ לָהֶם טְמֵאָה וְכַפִּירָה בְּמַחֵם.

וְצְרִיכִין לְהִרְחִיק מֵאֲנָשִׁים אֵלּוּ, אֲפֹלוּ מִשְׁכּוּנָתָם - כִּי 'הַבֵּל פִּיָּהֶם' מְזִיק לְאָדָם כָּשֶׁר, שֵׁיפֵל לְתְּאוּת־נְאוּף'.

וְזוּוּגָם שֶׁל אֵלּוּ ה'בְּעֲלֵי רְאֵתָן', נֶאֱחָז בְּקַלְפָּה, וְהֵם נוֹאֲפִים, כִּי 'נְאוּף' תִּלְוִי בְּעֵינַיִם' וְכוּ'.

סה.

(שיחות-הר"ן קטו)

עֵקֶר הַנְּסִיּוֹן שֶׁל כָּל אָדָם בְּעוֹלָם-הַזֶּה, הוּא בְּתְּאוּת־נְאוּף'.

וְאֲפֹלוּ 'תְּאוּת־מְמוֹן', אַף עַל פִּי שְׁהִיא תְּאוּה גְרוּעָה מְאֹד וְכוּ' וְכוּ', וְהִיא 'עֲבוּדָה-זָרָה' מִמָּשׁ (כַּמְבָּאָר בְּלִקוּטֵי-מִוְהָר"ן ח"א כג) - אַף-עַל-פִּי-כֵן עֵקֶר הַנְּסִיּוֹן הוּא בְּתְּאוּה הַזֹּאת.

סו.

(שיחות-הר"ן קפד)

בַּה' הַטָּעַם, יְכוּלִים לְהַפִּיר ה'נְאוּף'.

סז.

(שיחות-הר"ן טג)

מִי שֶׁמְהַרְהַר בְּהִרְהוּרֵי-נְאוּף', הוּא 'שׁוֹטָה'. כִּי הֵלֵא אֲפֹלוּ אִישׁ פָּשׁוּט שֶׁקּוֹרִין 'בְּעַל־הַבֵּית', גַּם-כֵּן אֵינּוּ חָפֵץ שִׁיְהִיָּה נִתְּפָס חֶסֶד-וְשִׁלּוּם בְּעַנְיָן זֶה, אֲפֹלוּ אִם אֵינּוּ 'יֵרָא חֲטָא' כָּלֵל, עַל-כָּל-פָּנִים בְּוֹדָאֵי אֵינּוּ רוֹצֶה שִׁיְהִיָּה לוֹ בְּזִיּוֹן בְּזֶה שִׁיתְּפָסוּ אוֹתוֹ עִם אִשָּׁה אַחֶרֶת. וְאִם-כֵּן לָמָּה לוֹ לְהִרְהַר וּלְצַעַר נַפְשׁוֹ בַּחֲנָם!?

וְכָבֵד מְבָאָר (לִקוּטֵי-מִוְהָר"ן ח"ב ג; וְעוּד): "שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ כְּרִצּוֹנָהּ" וְכוּ'. עֵינֵי בְּסַפְרִים הַנִּדְפָּסִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת מְזֶה וְיַעֲרַב לָךְ לְעַד אִם תִּרְצֶה לְקַבֵּלָם בְּאַמֶּת.

סח.

(ח"י-מִוְהָר"ן קמה)

בַּחֲזִירָתָם מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, בְּנִסְיַעְתֶּם מִנְּהַר דִּינְעֶסְטֶר, וְהִכְרַחוּ לְשָׁנֹת מְלַבּוּשֵׁיהֶן, וְנִדְמּוּ כְּדֶרֶךְ הַסּוֹחֲרִים בְּנֵי הַנְּעוּרִים הַנְּהוּגִים עַכְשָׁיו וְכוּ', וּמַחֲמַת-זֶה טָעוּ בָּהֶם כַּמָּה אֲנָשִׁים, וְסָבְרוּ בָּהֶם שֶׁהֵם מִהַקְּלִי-עוֹלָם וְכוּ'. וּבְבוֹאוֹ לְאוּמִין הָיָה לָהֶם נְסִיּוֹן וְכוּ'.

וְאִזּוּ בְּנִסְיַעְתּוֹ מִשָּׁם בְּזִרְיּוֹת מִיָּד, לְמַד זְכוּת עַל הָעוֹלָם, וְאָמַר: "תִּדְעוּ: שֶׁכָּל דָּרְפָנוּ הוּא, לִידַע שֵׁישׁ נְסִיּוֹנוֹת בְּעוֹלָם, וּבְקַל יְכוּלִין לְכַפֵּשׁל חֶסֶד-וְשִׁלּוּם!"

וְאָמַר: "אִזִּי וְאִבּוּי!" (בְּמִקּוֹם) שֶׁעֲמַד שָׁם הַבְּעַל-עֶגְלָה. הַבֵּינּוּ וְרָאוּ: שֵׁישׁ שָׁם זָנוּת וְנְאוּף גָּדוֹל רַחֲמָנָא-לְצַלָּן וְכוּ'.

עא.

(ספורי-מעשיות, מעשה יג מ'שבועה
בעטלערס' - יום ב, הפעטלער החרש)

אחר-כך ראיתי שהם מלאים 'נאוף' ממש
וכו', עד שנעשה כהתר אצלם.

ואמרתי להם: שבשביל זה נתקלקל
אצלם הטעם והריח והמראה. כי
זה ה'מלך-האכזר' השאיר אצלם 'ש'לש
פתות עבדים' וכו', וכן הם הכניסו 'נאוף'
במדינה, ועל-ידי-זה נתקלקל ה'ריח'.

(ועין במקום-אחר בדברינו (לקוטי מוה"ר ח"ב לב): "שעל-ידי
'נאוף' נפגם ה'ריח'").

על-כן תראו לתקן המדינה מ'ש'לש-
עברות' אלו וכו'. ועשו פן,
והתחילו לתקן המדינה וכו'.

עב.

(ספר-המדות, עניני 'נאוף')

[א] על-ידי 'שקר', בא ל'נאוף'; ומחזיק ידי
'מרעים' שלא יחזרו בתשובה (אמת לה).

[ב] על-ידי 'שקר', בא לידי 'גלוי-עריזות'
ו'שפיכות-דמים'; וגם מכשיל את
ה'פשרים', ב'גלוי-עריזות' ו'שפיכות-דמים',
ומראה ה'תור מן התורה (אמת ח"ב ד).

[ג] עיר שאין בה 'הכנסת-אורחים', באים
לידי 'גלוי-עריזות'. ועל-ידי 'גלוי-עריזות',
בא עליהם 'הריגה' (הכנסת-אורחים ב).

[ד] נח לו לאדם שיבא על ספק אשת-איש,
ואל ילבין פני חברו ברבים; ואין לו חלק
לעולם-הבא (בושה לד).

[ה] מי שמהרהר ב'זנות', גם אשתו באה
לידי 'הרהורים'; וכשאשתו מהרהרת, על-
ידי-זה הקלפות באין עליה בחלום; ועל-
ידי-זה הבנים שלה מתים (בנים כט).

אבל אמר: שבְּעֶזְרַת־הַשָּׁמַיִם יִתְבָּרַךְ יְהוָה
טובה מה שהיה שם, שמעתה לא
ימצא שם זנות עוד בבית זה. ואז נתקברה
דעתו.

סט.

(חיי-מוה"ר"ן תקכו)

איש אחד עמד לפניו שהיה עוסק ללמד
ב'ספרי-קבלה', ובאמת לא היה ראוי
ללמד 'קבלה'. והוכיח אותו: "שלא ילמד
'קבלה'!" - ואמר לו: 'קבל"ה' בגימטריא
'נוא"ף'.

ושמעתי: שהיה מדבר עם איש אחד,
שהיה קובל לפניו: "שאין לו
לב!" הינו: שאין לו 'התעוררות הלב' לתפלה
ועבודה! - השיב לו רבנו ז"ל: שזהו בשביל
ש'לומד 'קבלה' - פי "נאף אשה חסר לב"
(משלי ו, לב) ו'קבל"ה' בגימטריא 'נוא"ף'.

וכל-זה למי שאין ראוי לזה - אבל לכמה
אנשים הזהיר בעצמו: "שילמדו
קבלה!" - וצריכין להתפלל להשם-יתברך:
'שיוליכו בדרך-האמת, אם ללמד 'קבלה',
ואם לחדל!"

ע.

(חיי-מוה"ר"ן תקכט)

פעם-אחת דבר עמי מענין הרחקת
'תאוה-הפללית' שהיא
'תאוות-נאוף', והיה מתלוצץ מאד מתאוה זו
בדרךכו.

ענה ואמר: תמיד קשה אצלי מה שאמרו
רז"ל (גדרים כ): "שיהיה דומה בעיניו
כאלו כפאו שד!" - מי בופה אותך?! כלומר:
שאם ירצה האדם לכבש תאוותו לגמרי, אין
מי שיכפה אותו. והבן.

[ו] על־ידי זְנוּת, אין מְגַדְלִים בָּנִים (בָּנִים צח).

[ז] כַּעַם וְזָנוּת שָׁל אִשָּׁה, מְחַרֵּב אֶת הַבַּיִת (בית טז).

[ח] ה'בְּכִיָּה, מְבַטֵּל ה'הֲרֵהוּרֵי־זָנוּת' (בְּכִיָּה ח"ב ב).

[ט] מי שֵׁישׁ בּו זָפוּת, לְסוּף נִכְשֵׁל ב'אִשְׁת־אִישׁ; וְהוּא פְּעוּבַד עֲבוּדָה־זָרָה; וּכְאֵלוּ כּוֹפֵר בְּעַקֵּר; וּכְאֵלוּ בָא עַל עֲרִיזַת פֶּלֶם; וְכוּ'. (צָנוּה כח).

[י] ה'הַגּוֹרָה' שְׁחָגוּר בָּהּ אִיזָה צְדִיק, כְּשֶׁתַּחַגֵּר בָּהּ - הוּא סָגְלָה לְבַטֵּל ה'הֲרֵהוּרֵים' (הֲרֵהוּרִים ח).

[יא] מי שֵׁיּוֹשֵׁב בֵּין אֲנָשֵׁי נְאוּף, אוּ ב'מְקוֹם' שֶׁהִיָּה בּו נְאוּף - עַל־יְדֵי־זָנָה בָּא ל'הֲרֵהוּרֵים־רָעִים' (הֲרֵהוּרִים יח).

[יב] ל'הֲרֵהוּרֵי־זָנוּת' - סָגְלָה: שֵׁישְׁתָּה סֵם הַמְשַׁלְשֵׁל' (הֲרֵהוּרִים כח).

[יג] עַל־יְדֵי אֲהַבַת נָשִׁים, ה'פְּבוּד' נָטַל מִמּוֹד; גַּם אִשְׁתָּךְ אִינָה קוֹלְטַת הַזֶּרַע וּמַפְלֵת; וּבִשְׁעַת הַלְדָּה, הַתִּינוֹק מֵת (הֲרֵהוּרִים כט).

[יד] ה'צִיצִית', הֵם גָּדֵר לְעֲרוּה' (הֲרֵהוּרִים מ).

[טו] אִין יִצְר־הָרַע שׁוֹלֵט, אָלָא בְּמָה שֶׁעִינִיו רוֹאוֹת (הֲרֵהוּרִים מב).

[טז] מי שֶׁעֲבַר עֲבָרָה, וְאַחֲר־כֵּן מִהֲרַר בָּהּ לַעֲשׂוֹת עוֹד, אֲה־עַל־פִּי שָׁלָא עָשָׂה, נִפְרָעִין עַל ה'הֲרֵהוּר' (הֲרֵהוּרִים מד).

[יז] ה'חֲמֻדָּה' וְה'מַחְשְׁבַה־רָעָה' הָעוֹלָה עַל הַלֵּב פֶּתְאוּם, שֶׁאִין בְּרִשׁוֹת הָאָדָם לְהַמְנַע מִמֶּנָּה, אִין נַעֲנָשִׁין עָלֶיהָ, אָלָא כַּאֲשֶׁר יִהְרַר וְחוֹזֵר וּמִהֲרַר (הֲרֵהוּרִים מו).

[יח] הַמְּסַתְּפֵל בְּעֲרוּה, קִשְׁתּוֹ נִנְעֶרֶת (הֲרֵהוּרִים נב).

[יט] מי שֵׁישׁ לוֹ אָמוּנָה - הַקְּדוּש־בְּרוּךְ־הוּא מִגֵּן עָלָיו שָׁלָא יָבוֹא לְיַדִּי ה'הֲרֵהוּר', וְאִזִּיל לְהֵהוּא עֵלְמָא בְּלֵא חֲטָא, וְהַקְּדוּש־בְּרוּךְ־הוּא מְסִיעַ לוֹ (הֲרֵהוּרִים נד).

[כ] אֲבִנְט', תִּקּוּן עַל ה'הֲרֵהוּרִים' (הֲרֵהוּרִים נט).

[כא] מי שֵׁישׁ לוֹ ה'הֲרֵהוּרֵי־נָשִׁים, בְּטוֹלָם: עַל־יְדֵי שָׁלָא יִגְנַב דְּעַת הַבְּרִיּוֹת' (הֲרֵהוּרִים ס).

[כב] גַּם עַל־יְדֵי 'צְדָקָה' (הֲרֵהוּרִים סא).

[כג] עַל־יְדֵי מְעַשֵּׂר, נִתְּבַטְּלִים ה'הֲרֵהוּרֵי־זָנוּת' (הֲרֵהוּרִים ח"ב י).

[כד] ה'הֲרֵהוּרֵי עֲבוּדָה־זָרָה, וְה'הֲרֵהוּרֵי־זָנוּת, וְשִׁפְיִכוֹת־דָּמִים, וְלְשׁוֹן־הָרַע' - הֵם בָּאִים עַל מִי שֶׁרָגִיל ב'נְדָרִים'. אָבֵל נִתְּבַטְּלִים עַל־יְדֵי ה'מִנְהִיג שֶׁבְּעִיר, הַמְּסַדֵּר הַגְּבִיּוֹת וְהַמְּסִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי עֲרֻכּוֹ שִׁיּוּכֵל לְסַבֵּל (הֲרֵהוּרִים ח"ב יב; הַתְּנַשְׂאוֹת ח"ב ו - וּב'לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן ח"ב כז).

[כה] כְּשֶׁאָדָם יוֹצֵא לְשׁוֹק, וּמִתִּירָא שָׁלָא יָבוֹא לְיַדִּי ה'הֲרֵהוּר', עַל־יְדֵי דְאִיָּה שִׁירָאָה נְשִׁים יָפוֹת, יֹאמֵר הַפְּסוּק (ישעיה לג ז): "הֵן אֲרָאֶלֶם צָעֲקוּ חֲצָה, מִלְּאֲכִי שָׁלוֹם מִרַּיְבִּיּוֹן". וְעַל־יְדֵי־זָנָה יִנְצֵל מ'רְאוֹת' (הֲרֵהוּרִים ח"ב יג).

[כו] הַסְּתַכְּלוֹת ל'מִזְרָח, מְבַטֵּל ה'הֲרֵהוּרֵי־זָנוּת' (הֲרֵהוּרִים ח"ב יז).

[כז] ה'בְּכִיָּה, מְבַטֵּל ה'הֲרֵהוּרֵי־זָנוּת' (הֲרֵהוּרִים ח"ב יח).

[כח] עַל־יְדֵי גְּנֻבוֹת־דְּעַת, בָּא לְיַדִּי ה'הֲרֵהוּרֵי־זָנוּת' עִם גְּזִיָּה' (הֲרֵהוּרִים ח"ב כ).

[כט] מי שֶׁבָּא לוֹ ה'הֲרֵהוּרֵי־זָנוּת' עִם "בַּת אֵל נִכְר" (מְלָאכִי ב, יא), בְּיָדוּעַ שִׁיְהִיָּה לוֹ אִיזָהוּ נְפִילָה, אוּ 'חוֹלְאָת' יָבוֹא עַל אִשְׁתּוֹ וּבְנָיו (הֲרֵהוּרִים ח"ב כא; נְפִילָה ח"ב ב).

[ל] לְבַטֵּל ה'הֲרַהוּרֵי־זָנוּת: יִצְיֵר דְּמוּת אָבִיו.

עֲצָה עַל ה'הֲרַהוּרִים: לְכַעַם עַל אֵיזָה דָּבָר, וְרָמַז (תְּהִלִּים ד, ה): "רָגְזוּ וְאֵל תַּחֲטְאוּ". (שְׁמַעְתִּי מִרְבֵּנוּ ז"ל בְּפֵרוּשׁ: שֶׁהַפְּנִיָּה לְרָגֵז וּלְכַעַם עַל־עַצְמוֹ, אֲבָל חָלִילָה לְכַעַם מִמֶּשׁ וְכו').

גַּם סִגְלָה: לִנְתַק מִמְּקוֹמוֹ וְלִילָךְ לְמָקוֹם אַחֵר; גַּם טוֹב לְקַפֵּץ מִמְּקוֹמוֹ (הֲרַהוּרִים ח"ב כג).

[לא] עַל־יָדֵי נְאוּף, נוֹפֵל לְתַפְיֶסָה, אוֹ לְחָלִי כְּאֵב רִגְלִים. גַּם "תִּלְמִיד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה וּמוֹרָה" (סוֹטָה כב. עֲבוּדָה־זָרָה יט): נוֹפֵל לָזָה. גַּם 'מְזִיקִין' שׁוֹלְטִין עָלָיו. וּסְגֻלַּת הַצְּדָקָה: לְבַטֵּל כָּל אֱלוֹ הַעֲנָשִׁים (הוֹרָאָה ו; נְאוּף ח"ב א; פְּדִיוֹן־שְׁבוּיִם ח"ב א; צְדָקָה ח"ב א).

[לב] מִי שֶׁעָרַב בְּעַד רָשָׁע, נוֹפֵל לְיָדֵי 'תְּאוֹת־נְאוּף'; גַּם נוֹפֵל לְחֻלְשָׁה' (הֲרַחֲקֵת־רָשָׁעִים ח).

[לג] ה'דְּרָכִים' - מְבִיאִים אֶת הָאָדָם לְלִשׁוֹן־הָרַע, 'עֲבוּדָה־זָרָה', 'גְּלוּי־עֲרִיזוֹת' וְשִׁפְיֹת־דָּמִים. וְאֵלוֹ הָעֲבֻרוֹת מִפְּסִידֵן ה'פְּרִנְסָה' (דְּרָךְ ח"ב ו; מְמוֹן ח"ב כב).

[לד] עַל־יָדֵי נְאוּף, מְאַבֵּד ה'זְכָרוֹן' (זְכִירָה ז).

[לה] אֵין עוֹשִׂין גַּם לְנוֹאֵף' (יְשׁוּעָה ז).

[לו] בָּנִים הַנּוֹלָדִים עַל־יָדֵי ה'לְחָשִׁים' שֶׁל 'שְׁמוֹת הַטְּמָאָה' אוֹ עַל־יָדֵי 'בְּשׂוּף', הֵם יֵהִיוּ נוֹאֲפִים (כְּשׂוּף א).

[לז] מִי שֶׁאֵין לוֹ עֵת קְבוּעַ לְלָמַד, הוּא בָּא לְהֲרַהוּרֵי־זָנוּת' (לְמוֹד נב).

[לח] עַל־יָדֵי 'לְצָנוּת' - יֵהִיה לוֹ נוֹשִׁים הַרְבֵּה, וְהֵם יִמְשְׁלוּ בוֹ; גַּם נִכְשַׁל בְּנְאוּף; גַּם אֲשֶׁתּוֹ מוֹשְׁלֵת בוֹ (לְצָנוּת א).

[לט] ה'נוֹאֲפִים', לָרַב הֵם 'בְּעַלֵי מְרִיבָה' לְצַדִּיקִים (מְרִיבָה כ).

[מ] עַל־יָדֵי ה'מַחְלָקָת', נוֹפֵל לְתְּאוֹת־נְאוּף' (מְרִיבָה ח"ב ג).

[מא] הָעוֹמֵד בְּנִסְיוֹן שֶׁל נְאוּף, יִזְכֶּה לְעֵשֶׂר גְּדוּל' בֵּין הַשְּׁוֹנְאִים שֶׁלוֹ (מְמוֹן ד).

[מב] ה'נְשָׁמִים' נִעְצָרִין - בְּשִׁבִיל 'עֲבוּדָה־זָרָה', וּבְשִׁבִיל 'נְאוּף', וּבְשִׁבִיל צְדִיק שֶׁלֹּא נִסְפַּד בְּהִלְכָה, וּבְשִׁבִיל מְקַפְּחֵי פְּרִנְסַת אַחֲרִים (מְמוֹן נח).

[מג] עַל־יָדֵי נְאוּף, בָּא 'עֲנִיּוֹת' (מְמוֹן סא).

[מד] זָקֵן מְנַאֵף, אֵין הַדַּעַת סוֹבְלָתוֹ. וְאַחֲרֵי־כֵן הוּא נִבְזֶה בְּעֵינֵי־עַצְמוֹ (נְאוּף ז).

[מה] 'תְּאוֹת־נְאוּף' אֵינּוּ נִרְחַק מִן הָאָדָם, אֲלָא עַל־יָדֵי 'הֲרַחֲקַת רְאוּת־הָעֵין' וְהַמְּחַשְׁבָּה' (נְאוּף ט).

[מו] עַל־יָדֵי ה'יֵין', רַב נְאוּף (נְאוּף יא).

[מז] 'נְאוּף שֶׁל אִשָּׁה', מַחְרִיב אֶת הַבַּיִת (נְאוּף טז).

[מח] ה'מְכַנְסִים', מְכַפְּרִים עַל 'גְּלוּי־עֲרִיזוֹת' (נְאוּף כג).

[מט] עַל־יָדֵי נְאוּף, נוֹפְלִים הַצְּדִיקִים (נְאוּף כד).

[נ] עַל־יָדֵי שְׁמֻקוֹן עַל 'מִיתַת הַצְּדִיקִים', עַל־יָדֵי־זָה מְשַׁבֵּר אֶת־עַצְמוֹ מ'אַהֲבַת נָשִׁים' (נְאוּף כה).

[נא] הָבֵא עַל 'אִשְׁת־אִישׁ', סוּף שֶׁבֵּא לְיָדֵי 'שִׁפְיֹת־דָּמִים' (נְאוּף כז).

[נב] מִי שֶׁהוּא מְבַעֵר 'נוֹאֲפִים', בָּזָה הוּא מִתְקַן חַטָּאת אֲבוֹתָיו (נְאוּף כח).

[נג] 'הֲרַהוּרֵי־נְאוּף' בָּאִים מִחֻמַּת שְׁבִירַת כְּלֵי שֶׁל חֶסֶד, וְלִפִּי רַב הַנִּיצוּצוֹת, הֵן רֹזֵב הַמְּחַשְׁבוֹת שֶׁל נְאוּף' (נְאוּף לב).

[נד] עַל-יְדֵי נְאוּף, בָּאִים לְגָלוּת תַּחַת יַד שָׂרִים לְצִים, וְנַעֲשֶׂה בְעַל-חֹב' (נאוף לז).

[נה] בְּזָכוֹת שֶׁהַנְּקֻבוֹת נִזְהָרִים מִנְּאוּף - יָבוֹא מְשִׁיחַ; גַּם לֹא יִצְטָרֵךְ אָדָם לַחֲבֵרוֹ; וְכַבוֹד הַצְּדִיקִים נִתְגַּדֵּל (נאוף לז).

[נו] 'נאוף' בָּא: עַל-יְדֵי הַתְּעַפְּקוֹת בְּשִׁמוֹת-הַטְּמָאָה וּבְכִשְׁפִּים' (נאוף לח).

[נז] עַל-יְדֵי נְאוּף, בָּא 'שְׂכָחָה' (נאוף מ).

[נח] עַל-יְדֵי מְעוֹט אֲמוּנָה, בָּאִין 'הִרְהוּרֵי-נאוף' (נאוף מג).

[נט] בְּעוֹן 'כְּשׁוּף' וְנאוף, הַצְּדִיק נִסְתַּלַּק (נאוף מד; צדיק קסב).

[ס] 'בְּנֵי נוֹאֲפִים, יִהְיוּ נֹצְרָכִים לְכְּשׁוּף' (נאוף מה).

[סא] בְּנִים הַנוֹלָדִים עַל-יְדֵי עֶסֶק הַכְּשׁוּף, יִהְיוּ 'נוֹאֲפִים' (נאוף מז).

[סב] הַנוֹאֲפִים, לָרַב הֵם מִתְנַגְּדִים לְצְדִיקִים (נאוף מז; צדיק קסג).

[סג] עַל-יְדֵי נְאוּף, מֵאֵפֶד אֶת הַזְּכָרוֹן' (נאוף מט).

[סד] עַל-יְדֵי נְאוּף, הַבוֹשָׁה נִסְתַּלַּק (נאוף נ).

[סה] עַל-יְדֵי 'אֲכִילָה-גַּפָּה, בָּא לְנאוף' (נאוף נא).

[סו] 'הִרְהוּרֵי-נאוף, בָּאִים עַל-יְדֵי 'שְׁבוּעַת-שָׁקֵר' (נאוף נד; שְׁבוּעָה ד).

[סז] מִי שֶׁהוּא 'עָרֵב' בְּעַד רָשָׁע, נַעֲשֶׂה 'נוֹאֲף' (נאוף נה).

[סח] עַל-יְדֵי 'גְלוּי-עֲרִיזוֹת, בָּא 'הִרְיָגָה' (נאוף נז).

[פט] עַל-יְדֵי הַמְּחַלְקָת, נוֹפֵל לְתַאוּת-נאוף' (נאוף ח"ב ב).

[ע] עַל-יְדֵי תַאוּת-נאוף, בָּא עֲצִירוֹת; וְעַל-יְדֵי עֲצִירוֹת, בָּא 'צָרַעַת' (נאוף ח"ב ד).

[עא] עַל-יְדֵי 'טוֹבוֹת' שֶׁעוֹשֶׂה עִם בְּנֵי-אָדָם, נִתְבַּטֵּל תַּאוּת-נאוף; וְכֵן לְהַפְּךְ (נאוף ח"ב ה).

[עב] אִשָּׁה שֶׁנִּתְבַּעַת לְזָנוֹת, אֶף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא נִבְעְלָה, הַתְּבִיעָה לְחוּד עוֹשֶׂה בָּהּ רָשָׁע (נאוף ח"ב יג).

[עג] עַל-יְדֵי זָנוֹת, בָּא 'רְצִיחָה' (נאוף טו).

[עד] עַל-יְדֵי זָנוֹת עִם הָאֲמוֹת, בָּא 'שְׂמֵד' (נאוף ח"ב טז).

[עה] מִי שֶׁנוֹטֵל שְׂרָרָה לְעַצְמוֹ, עַל-יְדֵי-זָנָה בָּתוֹ נַעֲשִׂית זִזְנָה חֲסִי-שְׁלוֹם (נאוף ח"ב יז).

[עו] הַבְּעִלִּי-הַשְּׁבוּנוֹת, עַל-פִּירֵב הֵם 'בְּעִלֵי תַאוּת-נאוף' (נאוף ח"ב יח).

[עז] עַל-יְדֵי 'מַעֲשֵׂר, נִתְבַּטְּלִים 'הִרְהוּרֵי-זָנוֹת' (צְדָקָה ח"ב יא).

[עח] 'קָרִי' בָּא, עַל-יְדֵי 'דְּבוּר מְזָנוֹת; גַּם עַל-יְדֵי שֶׁנִּפְלַ מְאֻמוֹנָתוֹ (קָרִי א).

[עט] עַל-יְדֵי 'שְׂכָרוֹת, נוֹפֵל לְהִרְהוּרֵי-נאוף' (שְׂכָרוֹת ז).

"וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדַת טְמֵאָתָה לֹא תִקְרַב לְגָלוּת עֲרוּתָה" (ויקרא יח, יט)

– עֲנִינֵי נְדָה – נִמְצְאִים בְּפִרְשֵׁת מְצוּרָע –

"וְאֵת זָכַר לֹא תִשָּׁכַח מִשְּׁכַבֵּי אִשָּׁה תוֹעֵבָה הוּא"
(ויקרא יח, כב)

עג.

(ספר-המדות, עניני 'משכב זכר')

[א] **על-ידי 'גאווה', בא לידי תאות 'משכב זכר' (גאווה ב).**

[ב] **על-ידי 'משכב זכר', בא לידי הרהורי עבודה-זרה (הרהורים נ).**

[ג] **מי שעובר על 'משכב זכר', על-ידי-זה נתפס בתפיסה (נאוף לג; פדיון-שבויים ו).**

פי את כל התועבת האל עשו אנשי הארץ אשר לפניכם ותטמא הארץ. ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אתה, כאשר קאה את הגוי"
(ויקרא יח, כז-כח)

עד.

(ח"א קנט)

כשמוקרב להצדיק, אף שאינו מקבל ממונו כלל - הוא גם-כן טוב מאד, וה'אמונה' לבדה שמאמין בהצדיק, מועיל לעבודת השם-יתברך, ונאכל להצדיק ונתהפך למהותו ממש.

וכן 'ארץ-ישראל' יש לה הפח הזה, פי היא 'ארץ אכלת יושביה' (במדבר יג, לב), שהיושב שם, נאכל אצלה ונתהפך למהותה הקדוש.

אך העקר תלוי ב'רצון' - אם רצונו חזק מאד להתקרב להשם-יתברך ולעבד אותו, רק שקשה לו לשבר תאוות גופו, אז על-ידי ה'התקרבות', נאכל להצדיק.

אך אם אין רצונו כלל לעבד את השם - לא יועיל לו שום התקרבות לצדיקים.

והוא בחינת מזון שאינו נתהפך לנזון, כגון אם אוכל אכילה שאין הטבע סובלת אותו וכו', שהגוף מקיא אותו. כן הוא בחינה זו - פי הצדיק אינו יכול לסבלו, ומקיא אותו.

והוא בחינת הפתוב בארץ-ישראל (ויקרא יח, כח): **"כאשר קאה את הגוי" - שאינה יכולה לסבלו להיות נאכל אצלה שיתהפך למהותה, רק היא מקיאה אותו, השם יצילנו.**

עה.

(ח"א קנב)

כשבא נשמה קדושה לעולם עם הענפים השיכים לה, אזי הקלפה מסבבת אותה. רק נשאר 'פתח' נגד 'אמונה', שכנגד ה'אמונה' הפתח פתוח. ומחמת פגם הענפים חסוֹשֵׁלֹום, משליכין אותם משם, דהינו: שמשליכין אותם מן ה'אמונה'.

ואזי אין יכולין לכנס, דהינו להתקרב אל שרשם, שהוא ה'נשמה' הנ"ל - פי לפעמים משליכין ומפילין אחד מן האמונה, כעין מה שמצינו שאמרו רז"ל (זהר אחרי עב) על ארץ-ישראל, על המתים שאינם ראויים לקבר בארץ-ישראל: **"ותבואו ותטמאו את ארצי ונחלתי" וכו' (ירמיה ב, ז).**

והנה 'סתימת הפתח' הנ"ל, דהינו: ה'אמונה', על-ידי פגם הענפים 'כנ"ל - הוא רק לפי שעה. ואחר-כך נפתח הפתח כבתחלה.

הינו: שבעת שצריכין להשליך לחוץ את מי שאין ראוי להתקרב, אזי הקלפה המסבבת הנ"ל, שיש בה פתח כנגד אמונה כנ"ל, היא מתגברת ומתקרבת ומתפשטת גם

על הפתח הנ"ל, ואזי אין יכול לכנס. ותבא
אחר-כך חוזר הפתח ונפתח כבתחלה.

ובשיש חסוּשִׁלּוּם רבוי פגמים הרבה,
שעל-ידי־זה יש פח להסבוב הנ"ל
להתפשט על הפתח לבלי להניח לכנס בנ"ל
- אזי מתיראין וחוששין שלא יסתם הפתח
לגמרי חסוּשִׁלּוּם, על-ידי התגברות הקלפה
המסבבת.

ואזי מעמידין שם בפתח הנ"ל ירא-
שמים, שהוא בעצמו עומד לשמר
שלא יפגסו שם.

ואה-על-פי-כן הוא תועלת נגד הקלפה
המסבבת הנ"ל - שאי-
אפשר לה להתקרב ולהתפשט על הפתח,
מחמת ה'ירא-שמים' שעומד שם.

ועל-ידי 'מסירת-נפש', דהינו שמוסר
נפשו בשביל לנסע ולהתקרב
להצדיק, על-ידי־זה אפשר לדבק עצמו
אליו. אך אי-אפשר שיאיר אליו 'חכמה',

דהינו ה'מח' בעצמו. והשם-יתברך ימהר
הגאלה בכלל ובפרט.

עין בזהר תרומה (קמ: קמא), הובא ב'פרדס',
'שער-התמורות', פרק ב: "בארעא
קדישא מתתקנא פלא וכו'", עין-שם היטב
מה שפתוב שם: "פריסא קלישא, שנפרס על
הפתח".

ועל-פי הסוד הנ"ל - הוא בחינת ה'ירא-
שמים, שהוא בחינת: "פריסא
קלישא".

וכמבאר שם בזהר: "למעל אי אפשר",
וגם הקלפה אי-אפשר לה
להתפשט על הפתח מחמת ה'פריסא
קלישא", עין-שם.

והוא ממש מה שפתוב לעיל בענין ה'ירא-
שמים, ודוק היטב ותבין נפלאות.
וגם עין בספר "טוב-הארץ", ששם מדבר גם-
בן מענין ארץ-ישראל, והבן הדבר היטב
לדמות מלתא למלתא, פי הכל אחד עם
הנ"ל.

הַפְּטוֹת פְּרִשְׁת אַחֲרֵי

"הֲלוֹא כִבְנֵי כְשִׂיִּים אַתֶּם לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל. אָפֶס כִּי לֹא הִשְׁמִיד אֱשֶׁמִיד אֶת בֵּית יַעֲקֹב. בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֶפֶת דָּוִד הַנִּפְלֵת" (עמוס ט, ז-ח"א)

א.

(לקוטי-הלכות, ראשית-הגז ד, ד"ו)

"הֲלוֹא כִבְנֵי כְשִׂיִּים אַתֶּם לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" וכו' (עמוס ט, ז) - הוּא פְּלִיאָה נִשְׁגָּבָה מְאֹד, וְכָל רוּאָה יִשְׁתוּמֵם עַל זֶה, אִיךָ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ יִדְמָה אֶת יִשְׂרָאֵל חִסְיוֹשְׁלוֹם, לִבְנֵי כְשִׂיִּים?

הֲלֹא כָּבֵר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עַם, וְהִבְטִיחָנוּ שֶׁלֹּא יַעֲזֹב אוֹתָנוּ לְעוֹלָם, וְלֹא יַחְלִיף אוֹתָנוּ בְּאֵמָה אַחֶרֶת לְעוֹלָם, כְּמִבְאֵר בְּמִקּוֹמוֹת אֵין מִסְפָּר. וְאִיךָ יֵאמֵר הוּא יִתְבָּרֵךְ בְּדַבְרֵים הָאֵלֶּה עַל יִשְׂרָאֵל עִם קְרוֹבוֹ?!

וְגַם בְּפִרְשָׁה זֹאת גּוֹפֵא - הוּא חוֹזֵר וּמְסִיִּים תוֹךְ כִּדֵי דְבוּר לְטוֹבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שֶׁם (שם שם, ח"ט-יא"ג): "אָפֶס כִּי לֹא הִשְׁמִיד אֱשֶׁמִיד אֶת בֵּית יַעֲקֹב וְכוּ', כִּי הִנֵּה אֲנֹכִי מַצִּיחַ וְהַנְּעוֹתִי וְכוּ', בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֶפֶת דָּוִד הַנִּפְלֵת וְכוּ', הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְכוּ' וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ בְּקִצְרֵי וְכוּ'".

וְאִיךָ הִתְחִיל לַגְנוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל כָּל כֵּן לְהַשְׁוֹתָם לְשָׂרָר הָעִבּוֹ"ם חִסְיוֹשְׁלוֹם?

אִךָ בְּאֵמָת: כָּל הַתּוֹכַחוֹת שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ מוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְכָל הַבְּזִיוֹנוֹת שֶׁמִּבְּזָה אוֹתָם לְפַעֲמִים בְּדֶרֶךְ בְּזִיוֹן - הַכֵּל

לְטוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּדֵי לְלַמֵּד עֲלֵיהֶם זְכוֹת וְחֶסֶד, כִּדֵי שִׁישׁוּבוּ אֵלָיו בְּאֵמָת.

כִּי לְפַעֲמִים שִׁישְׂרָאֵל מְקַלְקֵלִין מַעֲשִׂיהֶם מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁכְּמַעַט אֵין נֶפֶר מַעַט דְּמַעַט הַטוֹב שֶׁבָּהֶם, מַעֲצֵם רַבּוּי הַפְּשָׁעִים וְהַקְּלוּלִים רַחֲמָנָא־לְצַלָּן.

וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ לְלַמֵּד עֲלֵיהֶם זְכוֹת עַל־יְדֵי מַעַט הַטוֹב שֶׁבָּהֶם, יִתְעוֹדְרוּ הַמְקַטְרְגִים חִסְיוֹשְׁלוֹם, וְיִמְצְאוּ כְּנֶגֶד זֶה אֲלֵפִים פְּעָמִים לְהַפְּךָ חִסְיוֹשְׁלוֹם.

אָבֵל הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ "חִפְץ חֶסֶד הוּא" (מִיכָה ז, יח), וְאִף־עַל־פִּיכֵן הוּא רוּצֶה בְּעַמּוֹ, וְחִפְץ "לְהַטּוֹת עֲלֵיהֶם כָּל־פִּי חֶסֶד" (רַאש־הַשָּׁנָה יז) - אִזּוֹ בְּטוֹבוֹ וְחֶכְמָתוֹ הַנִּפְלְאָה הוּא בְּעַצְמוֹ מְבַזֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל בְּתַכְלִית הַבְּזִיוֹן, וְאוֹמֵר עֲלֵיהֶם: שֶׁכָּבֵר הֵם אֲצִלוּ חִסְיוֹשְׁלוֹם, כְּמוֹ כָּל הָאֲמוֹת, מֵאַחַר שֶׁכָּבֵר קִלְקְלוּ כָּל־כֵּן.

וְתַכְּף שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ מֵהַפְּךָ הַדָּבָר וְאוֹמֵר עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּמוֹ הָאֲמוֹת מְמַשׁ - אִזִּי תַכְּף נִתְרָאָה אֲמַתַּת הַנִּקְדוֹת־טוֹבוֹת שֶׁבָּהֶם.

כִּי בּוֹדָאֵי בְּתַחֲלָה, לֹא הָיָה נֶחֱשֵׁב הַטוֹב שֶׁבָּהֶם כָּלֵל, עַד שֶׁכְּמַעַט לֹא הָיָה נִרְאָה כָּלֵל.

כִּי בּוֹדָאֵי לְפִי קִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל בְּשִׁרְשָׁם, אֲכַלּוּ אִם פּוֹגְמִין כָּל יָמָיו כְּחוֹטֵי־הַשְּׁעָרָה אַחַת חִסְיוֹשְׁלוֹם, הוּא גַם כֵּן פָּגַם גְּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד, כִּי יִשְׂרָאֵל רַחוּקִים לְגַמְרֵי מַעוֹן חִסְיוֹשְׁלוֹם, וּמִכָּל מִינֵי פְגָמִים חִסְיוֹשְׁלוֹם.

מְכַל־שֶׁפֶן כְּשִׁפּוּגִים חֶסֶד וְשָׁלוֹם יוֹתֵר
 מִחוּט־הַשְּׁעָרָה, מְכַל־שֶׁפֶן
 וְכַל־שֶׁפֶן כְּשִׁפּוּגִים וְחוּטָאִים וְעוֹבְרִים חֶסֶד
 וְשָׁלוֹם עֲבֹרוֹת מִמֶּשׁ רַחֲמָנָא לְצַלְוֹן, בְּפָרֵט
 כְּשִׁעוֹבְרִים הִרְבֵּה חֶסֶד וְשָׁלוֹם רַחֲמָנָא לְצַלְוֹן,
 עַד שֶׁהַעוֹנוֹת רַבּוּ מִסְפָּר, עַד שֶׁמַּעַט הַטּוֹב
 כְּמַעַט אֵינוֹ נִכְרַת כִּלְכָל, בְּפָרֵט כִּי גַם מַעַט הַטּוֹב
 מַעֲרֵב בְּפִסְלֵת הִרְבֵּה.

בְּיִשְׂרָאֵל כְּשִׁירְצָה לְהַסְתַּכֵּל עַל עֵצִים רַבּוּי
 הַפְּגָמִים שֶׁלָּהֶם לְפִי קִדְשֵׁי יִשְׂרָאֵל
 - כְּמַעַט אָפֶס תִּקְוָה, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, כִּי כְּפִי עֵצִים
 קִדְשֵׁי יִשְׂרָאֵל כְּפִי מַה שֶּׁרְאוּי לָהֶם לְהִיּוֹת -
 בְּיִשְׂרָאֵל כְּמַעַט אֵי אֶפְשָׁר לְסַבֵּל הַפְּגָמִים
 שֶׁלָּהֶם, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, וְאִין נִכְרַת כִּלְכָל הַטּוֹב
 שֶׁבָּהֶם, חֶסֶד וְשָׁלוֹם.

אֲבָל הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ "רַב חֶסֶד וְאֱמֶת" (שְׁמוֹת
 לז, ו), וְחַפֵּץ בְּקִיּוּם הָעוֹלָם, "כִּי הוּא
 יָדַע יִצְרָנוֹ" (תְּהִלִּים קג, יד), מִהִיכֵן הָאָדָם נִלְקַח,
 וְהִיכֵן הוּא כְּבוֹשׁ בְּזֵה הָעוֹלָם וְכוּ'.

עַל־כֵּן בְּרַחֲמֵי הָעֲצוּמִים, הוּא בְּעֲצוּמוֹ
 מִהַפֵּךְ הַדָּבָר, וּמִתְחִיל לְהַשְׁוֹת
 יִשְׂרָאֵל לְכָל הָאֲמוֹת.

וְזָהוּ: "הֲלוֹא כִּבְנֵי כְּשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְכוּ', הֲלוֹא אֶת יִשְׂרָאֵל
 הָעֲלִיתִי מִמִּצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּיִּים מִכַּפְתּוֹר"
 וְכוּ'.

וְתַכֵּף כְּשִׁמְדָּמָה וּמִשׁוּה אֹתָם לְשָׂאֵר
 הָעַבּוּ"ם - בְּיִשְׂרָאֵל הַכֹּל יוֹדוּ וַיֹּאמְרוּ
 בְּפֶה מְלֵא: שְׁעֵדִין יֵשׁ חֲלוֹק רַב וְנִפְלֵא
 "כִּרְחֹק מִזְרַח מִמַּעֲרָב" (תְּהִלִּים קג, יב), בֵּין
 יִשְׂרָאֵל לְבֵין הָעַבּוּ"ם.

כִּי כִּנְגַד הָעַבּוּ"ם, נִמְצָא תָמִיד בְּיִשְׂרָאֵל
 כְּמָה שֶׁעָרוֹת וּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת לְאֶלְפִים

וּרְבֻבוֹת, כִּי אֶפְלוּ כְּשִׁיִּשְׂרָאֵל חֶסֶד וְשָׁלוֹם,
 בְּדִיּוּטָא־הַתְּחִתּוֹנָה מְאֹד עֵדִין, "אֶפְלוּ הַגְּרוּעַ
 שֶׁבָּהֶם מְלֵא מִצּוֹת כְּרִמּוֹן" (סְנֵהֲדִין לז).

נִמְצָא: שְׁדִיקָא עַל־יַדֵּי שְׁמִדָּמָה אֶת
 יִשְׂרָאֵל לְבְנֵי כּוּשִׁיִּים וְלְשָׂאֵר
 הָעַבּוּ"ם - עַל־יַדֵּי־זֶה דִּיקָא מְלַמֵּד עֲלֵיהֶם
 זְכוּת, כִּי עַל־יַדֵּי־זֶה נִתְגַּלָּה וּמֵאִיר לְעֵין כָּל
 הַזְּכוּת וְהַטּוֹב שֶׁבָּהֶם.

כִּי כִּנְגַד הָעַבּוּ"ם - "עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל כָּלֶם
 צְדִיקִים" (ישעיה ס, כא), כִּי כָּלֵנוּ מִנִּיחִים
 טְלִית וְתַפְלִין בְּכָל יוֹם, וּמִתְעַנִּים בְּיוֹם
 הַכַּפּוּרִים וְכוּ' וְכוּ'.

נִמְצָא: שְׁכֻנַּת הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ לְטוֹבָה, וְשִׁבַּח
 גָּדוֹל לְיִשְׂרָאֵל, מַה שְׁדָּמָה אֹתָם
 לְבְנֵי כּוּשִׁיִּים, וְכַנְ"ל.

וְזָהוּ שְׁפִיִּים שָׁם (בַּהַפְּטָרָה - עַמּוּס ט, ח-ט):
 "אָפֶס כִּי לֹא הִשְׁמִיד אֲשֶׁמִּיד אֶת
 בֵּית יַעֲקֹב וְכוּ', כִּי הִנֵּה אֲנִכִּי מִצְוֶה וְהַנְּעוּזִי
 בְּכָל הַגּוֹיִם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוּעַ
 בְּכַבְּרָה וְלֹא יִפּוֹל צְרוּר אֶרֶץ".

הִינּוּ: שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ אֹמֵר: שְׁבּוּדָאֵי לֹא
 יִשְׁמִיד אֶת יִשְׂרָאֵל חֶסֶד וְשָׁלוֹם,
 כְּשָׂאֵר הָעַבּוּ"ם הַחוּטָאִים שֶׁיִּשְׁמִיד אֹתָם
 מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, כַּנֶּאֱמַר שָׁם מִקֶּדֶם: "הִנֵּה
 עֵינַי ה' בְּמַמְלַכָּה הַחֲטָאָה, וְהַשְׁמִדְתִּי
 אֹתָהּ" וְכוּ' - אֲבָל בֵּית יַעֲקֹב לֹא יִשְׁמִיד חֶסֶד
 וְשָׁלוֹם, "כִּי הִנֵּה אֲנִכִּי מִצְוֶה וְהַנְּעוּזִי בְּכָל
 הַגּוֹיִם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל" וְכוּ'.

הִינּוּ: שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ יִצְוֶה, לְהַנִּיעַ בְּכַבְּרָה
 אֶת יִשְׂרָאֵל כִּנְגַד הָעַבּוּ"ם, לְבָרֵךְ
 וּלְנַפּוֹת אֹתָם הַיֵּטֵב, כְּמוֹ שְׁמִבְּרִין וּמִנְפִין
 בְּנִפְּהָ וּכְבָּרָה אֲשֶׁר לֹא יִפּוֹל צְרוּר אֶרֶץ.

וְאִז הַכֹּל יִרְאוּ לְעֵין כָּל, גָּדֹל עֵצִים הַחֲלוֹק
 שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַבּוּ"ם - כִּי אֶפְלוּ אִם

ישראל כמו שהם, עדין יש בהם כמה נקודות טובות, כמה חוטי שערות טובות, מה שהם מושכין את עצמם בכל פעם להשם יתברך, שזה יקר מאד בעיני השם יתברך כנ"ל.

ועל ידי זה ירחם עלינו, ויביא לנו הגאולה שלמה עלידי משיח צדקנו, שהוא בחינת עתיק, כמו שאיתא (דניאל ז, א): "ועד עתיק יומיא מטה" - שהוא יודע ללמד זכות על ישראל, למצא כל השערות טובות שבשאר ישראל, שזהו בחינת החסד הרב של בחינת עתיק, כנ"ל.

ועל כן סים שם (בהפטרה - עמוס ט, יא): "ביום ההוא אקים את סבת דויד הנפלת, וגדרתי את פריצתו, והרסתיו אקים" וכו'.

כי דיקא על ידי זה, יקים את סבת דוד, על ידי שמהפך הדבר ומדמה את ישראל לגמרי לגויים כנ"ל - שעל ידי זה דיקא נתגלה ונראה כמה וכמה נקודות טובות שבהם, כנגד העפוש כנ"ל. ועל ידי זה יבוא משיח ויקים את סבת דויד הנפלת, כנ"ל.

וכל זה קבלתי והבנתי משיחותיו הקדושות של רבנו ז"ל, ומהתורה "אזמרה לאלהי בעודי" (בסימן רפב), עין שם היטב. ומכמה תורות.

ובפרט ממה שספר לי (מובא בחיי מוהר"ן תקסט): שדבר עם אחד שהיה קובל לפניו מאד על רבוי מעשיו הרעים המכערים, כי זה האיש היה חפץ מאד להתקרב להשם יתברך ולצאת ממעשיו הרעים, אך בכל פעם התגברו עליו יותר, עד שעברו עליו ימים ושנים הרבה, ולא זכה לצאת ממה שהיה צריך לצאת, אך

אף על פיי כן התחזק את עצמו ביותר, וחתר בכל פעם להתקרב להשם יתברך.

והיה קובל מאד מאד לפניו ז"ל: על עבירת מעשיו רחמנא לצלן.

והשיב לו רבנו ז"ל בהכמתו בתמימות ובפשטות: "אין לי עם מי לדבר, כי כבר פלו רע!"

ותכף נתעורר האיש הנ"ל, וענה ואמר לרבנו ז"ל: "הלא עם כל זה אני מתגבר לפעמים להמשיך את עצמי לקדשת ישראל" וכו'!

ענה רבנו ז"ל ואמר לו: "הוא מעט דמעט!" - ותכף אמר לו: "שירגיל את עצמו לילך עם התורה "אזמרה לאלהי בעודי" וכו'!"

כל זה ספר לי רבנו ז"ל, והבנתי פונתו הקדושה: שדיקא על ידי זה החיה את האיש, כי כבר נפל בעיני עצמו כל כף, עד שלא היה אפשר לו להחיותו בשום דבר, רק כשאמר לו שהוא פלו רע - אזי נתעורר בעצמו, והתחיל להרגיש מעט קדשת הנקודות טובות הנמצאים בו עדין.

ואז אמר לו רבנו: שילך עם התורה "אזמרה לאלקי בעודי וכו'" כנ"ל - כי כל ענין הנ"ל מבאר היטב בהתורה "אזמרה" הנ"ל: שאפלו רשע גמור צריכין לדון לכף זכות, כי איך אפשר שלא ימצא בו איזה נקדה טובה וכו'. וכן האדם אצל עצמו וכו', עין שם היטב.

הינו כנ"ל: שכשהאדם רואה שמעשיו אינם עולים יפה לכל רחמנא לצלן, צריך להפך הדבר, ויסתכל על עצמו מעבר השני, הינו כאלו חסו שלום כבר הוא גרוע

לְגַמְרִי, וּכְנָגַד הַגְּרוּעַ וְהָרַע לְגַמְרִי - בּוֹדָאֵי
יִמְצָא גַם בְּעַצְמוֹ בְּעֵמֶק גְּרִיעוֹתָו, כַּמָּה וְכַמָּה
נְקֻדוֹת־טוֹבוֹת, וְעַל־יְדִי־זָה יִחְיֶה אֶת־עַצְמוֹ,
כַּמְבֹאֵר שֶׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַזֶּה לְ.

וְהֵבֵן הֵיטֵב כְּלִי־זָה בְּעֵיַן הָאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ,
בְּאִפְּן שְׂתוּכַל לְהַחֲיוֹת אֶת־עַצְמוֹ
עַל־יְדִי־זָה תָּמִיד.

"ביום ההוא אקים את ספת דוד הנפלת"

(עמוס ט, יא)

ב.

(ח"א כט, ז)

וְזָה בַּחֲיִנַּת חֲלֵי נוֹפֵל רַחֲמָנָא־לְצַלָּן. הֵינּוּ:
כְּשֶׁהֲדָמִים מִתְגַּבְּרִין וְהֵם מִתִּיזִין
לְהַמִּחַ, וְעַל־יְדִי־זָה נִלְחָץ הַמַּחֲיוֹן. וְעַל־יְדֵי
לְחִיצַת הַמַּחֲיוֹן, רוֹעֵשִׁין הָאֵיבָרִים.

כִּי ה'מִחַ' הוּא שָׂר צְבָא, וְכִשְׁהַשׁוֹנֵא בָּא
עַל ה'שָׂר צְבָא, אָזִי רוֹעֵשִׁים כָּל צְבָאוֹ,
כִּי בָלָם תְּלוֹיִים בּוֹ.

וְאָזִי הַשְּׂכִינָה נוֹפֵלַת חֲסִי־וְשָׁלוֹם, בַּבְּחִינַת
(עמוס ט, יא): "ספת דוד הנפלת".

וְעַל־יְדֵי תַקּוּן־הַכְּלָלִי, שְׁמַעוֹרֵר ה'מַחֲיוֹן'
וְכוֹ, וּמִמְשִׁיךְ לְבַנּוֹנִית'
לְהַגִּידוֹן, בַּבְּחִינַת (קהלת ט, ח): "בְּכָל עֵת יִהְיֶה
בְּגִדְיָךְ לְבָנִים" - אָזִי נִתְרַפֵּאת מ'חֹלְאֵת
הַנְּפִילָה. וְאָז: "נִפְלָה וְלֹא תוֹסִיף, קוּם
בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל" (עמוס ה, ב).

ג.

(ח"א מט, ה)

"אתה גוצא, גחון ולחיש" (בבא מציעא נט),
פרש רש"י: "שמע עצתה". כי

בְּאֵמֶת "אִשָּׁה יִרְאֵת ה'" (משלי לא, ל), הִיא
בַּחֲיִנַּת 'עֲצָה'.

כְּשֶׁה'תְּפִלָּה', הֵינּוּ בַּחֲיִנַּת 'מְלָכוּת',
בְּשִׁפְלוֹת וּבְקִטְנוֹת,

בַּבְּחִינַת: "אֶתְךָ גּוֹצֵא", בַּבְּחִינַת (שיר־הַשִּׁירִים
ח, ח): "אָחוֹת לָנוּ קִטְנָה", בַּחֲיִנַּת (בְּרֵאשִׁית א, טז):
"אֵת הַמְּאוֹר הַקָּטָן", בַּבְּחִינַת (סְנֵהֲדִין כב):
"עֲצָתוֹ נוֹפֵלַת" - צְרִיךְ לְהִקִּים אוֹתָהּ,
בַּבְּחִינַת (עמוס ט, יא): "אָקִים אֶת סִפַּת דָּוִד".

ו'סְכָה', "זו שרה שסכתה ברוח־הקדש"
(מגלה יד), ו'שָׂרָה' זֶה 'מְלָכוּת',
בַּבְּחִינַת (משלי יט, כא): "עֲצַת ה' הִיא תְקוּם".

וְזָה: וְלַחֲיֵשׁ לָהּ - "תִּקְבַּל עֲצָתָה". וְזָה
'עֲלִיּוֹת הַתְּפִלָּה בְּלַחֲשׁ, שֶׁהִיא
'עֲבוּדָה־שְׂפִלְבִי'.

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נָאֵם ה', וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ בְּקִצְרוֹ, וְדוֹרְךָ
עֲנָבִים בְּמִשְׁךָ הַזֶּרַע, וְהִטִּיפוּ הַהָרִים עָסִים"
(עמוס ט, יג)

ד.

(ספֶר־הַמִּדּוֹת, מְרִיבָה ח"ב כב; צְדִיק ח"ב יח)

יֵשׁ שְׁנֵי צְדִיקִים, שְׂאָחַד דְּבוּרָיו הֵם
בַּחֲרִישָׁה, וְהַשְּׁנֵי דְּבָרָיו בְּקִצְרָה, אוֹ
אָחַד דְּבָרָיו הִקְמַת־הַבְּרִית לְזוּגָה, וְהַשְּׁנֵי
דְּבָרָיו הֵם הַמְּשִׁיכִים אֶת הַזֶּרַע וּמְהַוִּים אֶת
הַיֹּלֵד בְּבֶטֶן אִמּוֹ וּמְגַדְּלִין אוֹתוֹ.

בְּכֵן: כְּשִׁישׁ מַחְלֶקֶת בֵּין שְׁנֵי צְדִיקִים
הָאֵלוֹ - אֵל יִתְעַרֵּב זֶר בְּתוֹךְ דְּבוּרִים
שְׂמֻדְבָּרִים זֶה עַל זֶה! כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְלַקֵּל
הַמְּכַוֵּן.

[הַרְבַּ מְטַשְׁעֵהֲרִין ז"ל צִין לְבְּרֵאשִׁית־רַבָּה (צג, ה):
"וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה". "הִנֵּה יָמִים בָּאִים נָאֵם ה', וְנִגַּשׁ

חורש בקצור, וְדָרָה עֲנָבִים בְּמִשְׁךְ הַזָּרַע, וְהִטִּיפוּ הַהָרִים
עֲסִיסִים וְגו' (עמוס ט, יג).

"חורש" זה 'יהודה'. "בקוצר" זה 'יוסף', שגאמר (בראשית
לז, ז): "וְהֵנָּה אֲנַחְנוּ מֵאֲלֹמִים אֲלֵמִים". "וְדָרָה עֲנָבִים", זה
'יהודה' - "כִּי דָרְכָתִי לִי יְהוּדָה קִשְׁת" (זכריה ט, יג).
"בְּמִשְׁךְ הַזָּרַע", זה 'יוסף' - שְׁמִשְׁךְ זָרַעוּ שֶׁל אָבִיו וְהוֹרִידוּ
לְמִצְרַיִם, כְּדָכְתִּיב (הושע יא, ד): "בְּחֶבְלֵי אָדָם אֲמַשְׁכֶּם".
"וְהִטִּיפוּ הַהָרִים עֲסִיסִים", אֱלֹהֵי הַשְּׁבֵטִים' - אָמְרוּ: "מְלָכִים
מְדִינָיִם אֱלֹהֵי עַם אֱלֹהֵי אֲנֹכִי מַה אֲכַפֵּת לָנוּ!"

וְהַבְּאוּר (מספרי-המדות עם מְדָאָה־מְקוֹמוֹת הַשְּׁלָם): הָרִי שְׁנֵי
הַצְּדִיקִים 'יהודה וְיוֹסֵף'. 'יהודה' הוא 'חורש' - דְּבוּרָיו הֵם
בְּחֵרִישָׁה. וְיוֹסֵף הוא 'קוצר' - דְּבוּרָיו הֵם בְּקִצְרָה.
וְכֵן 'יהודה' הוא 'קשת' - "כִּי דָרְכָתִי לִי יְהוּדָה קִשְׁת" -
דְּבוּרָיו הֵם הַקִּמַּת הַבְּרִית לְזוּוג (בְּחֵינַת 'יורה כחצ' - וְעֵינֵי לְקוּטֵי
מוֹהָרִין ח"ב פג: עַל־יְדֵי תְּקוּוֹת־הַבְּרִית' שֶׁהוּא 'קשת' וכו'). וְיוֹסֵף
הוא 'מוֹשֵׁךְ הַזָּרַע' - דְּבוּרָיו הֵם מְמַשְׁכִּין אֶת הַזָּרַע וכו'.

וּבְמַחְלָקַת שֶׁל שְׁנֵי צְדִיקִים אֱלֹהֵי, אָמְרוּ: "מְלָכִים מְדִינָיִם
אֱלֹהֵי עַם אֱלֹהֵי, אֲנֹכִי מַה אֲכַפֵּת לָנוּ!" - דְּהֵינּוּ: שְׁלֹא יִתְעַרְב
זֶר בְּתוֹךְ דְּבוּרֵם, כְּדֵי שְׁלֹא יִקְלַקֵּל אֶת הַמְּבֹרָךְ].

פרקי אבות - פרק ראשון

לא מצית למעבד בעבדא דאבא אפנא" וכו'.

ובחינה הזאת שיש בו יותר מחברו, הוא משפיע ומאיר ומעורר לב חברו, וחברו צריך לקבל התעוררות ובחינה הזאת ממנו, כמו שכתוב (תרגום ישעיהו ג, ג): "ומקבלין דין מן דין".

ג.

(ח"א עג)

כל אחד מישראל נקרא 'צדיק', שנאמר (ישעיהו ס, כא): "ועמד כלם צדיקים".

ד.

(חיי-מוהר"ן מג)

מימות עולם עד הסוף, בודאי נמצאים צדיקים רבים מאד, וכמו שכתוב (תהלים קלט, יח): "אספרם מחול ירבון", וגם בתיב (ישעיהו ס, כא): "ועמד כלם צדיקים" - פי בודאי כל ישראל יזדככו ויהיו בכלל צדיקים.

"משה קבל תורה מסיני" (משנה א)

ה.

(ח"א טו, ד)

יש שני בחינות 'תורה', 'נגלה' ו'נסתר'. לבחינת 'נסתר' אינו זוכה אלא 'לעתיד-לבוא', אבל ב'זה-העולם' זוכה לבחינת 'נסתר' על-ידי 'תפלה במסירת-

- הקדמה לפרקי אבות -

"כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר (ישעיהו ס, כא): 'ועמד כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו'' (סנהדרין פ"מ"א)

א.

(ח"א נג, בסוף - השמטה השיף לאות ג)

כל ישראל נקראים 'צדיקים', על-שם ה'ברית'. שמעתי מפיו הקדוש בברוש, שאמר: "שכל ישראל על-ידי שהם נמולים, על-כן כלם נקראים צדיקים!"

[פרי-עץ-חיים, שער-העמידה פ"ב: כל מי שימול מישראל, נקרא 'צדיק', שנאמר: "ועמד כלם צדיקים".]

[עלים-לתרופה, מכתב שפט, שנת תר"ב: ותהלה-לאל קימנו היום מצנת מילה כראוי בעזרת-השם-יתברך. אשרינו אשרינו שאנו מזרע בית ישראל, שכלנו חתומים בחותמו של אברהם אבינו עליו-השלוש, אשר זה קיום כל העולם הזה וכל העולמות התלויים בו. אשר על ידי זה כלנו נקראים בשם צדיקים, כמו ששמעתי מפיו-הקדוש].

ב.

(ח"א לד, ד)

כל אחד ואחד מישראל, יש בו בחינת "צדיק מושל", שהוא בחינת 'מלא פום', כמו שכתוב (ישעיהו ס, כא): "ועמד כלם צדיקים".

וזהו פרוש (תהלים קיד, ב): "ישראל ממשלותיו" - הינו (מועד-קטן טז): "מי מושל בי צדיק".

פי יש בכל אחד מישראל, דבר יקר שהוא בחינת נקדה, מה שאין בחברו. כמעשה דאבי ואבא-אמנא (תענית כא): "שהשיבו לו,

"ומסרה ליהושע" (משנה א)

נפש, ולתפלה זוכה על-ידי תורה-שבנגלה.

ז.

(ח"א, בסוף)

"ויאמר ה' אל משה קרא את יהושע, והתיצבו באהל-מועד, ואצוננו" (דברים לא, יד).

"משה" - הוא נקדה-העליונה.
ו"יהושע" - הוא נקדה-התחתונה. "והתיצבו באהל" - זה בחינת ה'רקייע', בחינת ה'אהל', בחינת ה'וא"ו שבתוך האל"ף.

"ואצוננו" - כי משה היה צריך אז למסר הכל ליהושע, "ואין שלטון ביום המות" (קהלת ח, ח). כי בשעת הסתלקות-הצדיק, אין לו שליטה וכח להאיר ליהושע.

על-כן ד"ק: **"ואצוננו", 'אני בעצמי' -** כי חזרה הממשלה להקדוש-ברוך-הוא.

"הווי מתונים בדין, והעמידו תלמידים הרבה, ועשו סג לתורה" (משנה א)

ח.

(ח"א נט, א"ה)

זה האיש המשתדל לקרב בני-אדם לעבודת השם-יתברך, ולעשות נפשות' - הוא בונה בחינת 'היכל הקדש'.

'קדש' - זה בחינת (ישעיה ד, ג): **"והנותר בירושלם קדוש יאמר לו".** הינו: זה שבני-אדם נשארים דבוקים ב'ראה שלמה' על-ידו, אף-על-פי שיש פמה וכמה שנפלו מקדשתם, אף-על-פי-כן מאלו

כי ה'תורה-שבנגלה' היא בחינת 'סיני', כמו שאמרו חז"ל (ברכות סד.): **"סיני ועוקר הרים, סיני עדיף, כי הכל צריכין למרי חטיא",** וה'תורה-שבנגלה' הכל צריכין לה, אבל ה'תורה-שבנסתר' זעירין אנון דצריכין לה.

ובחינת 'סיני' הוא בחינת 'שפלות', כמו שאמרו חז"ל (סוטה ה.): **"שהניח הקדוש-ברוך-הוא כל ההרים, ולא נתן התורה אלא על הר-סיני".** וחז"ל אמרו (שם ה.): **"שתפלת השפל אין נמאסת, כמו שכתוב (תהלים נא, יט): 'לב נשבר' וכו'".**

ועל-ידי תפלה במסירת-נפש, שפוטל כל גשמיותו ואין גבול. וכש'אין גבול' - אזי יכול להשיג ה'תורה-שלעתידי', שהיא 'אינה גבול', ואין נתפסת בגבול.

ו.

(לקוטי-הלכות, ברפת-הפרות ה, יד)

על-כן אומרים 'פרקי-אבות' בימי הספירה, ומתחילין (פ"א מ"א): **"משה קבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה" וכו'. וכן מדור לדור.**

להורות: שעקר תקון כל אחד, עקר קבלת-התורה, הוא על-ידי ה'צדיקי-האמת', שמקבלין התורה בכל דור מבחינת 'משה', כי "אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא" [התפשטות משה בכל דור ודור] (תקוני-זהר קיב).

שנשארו ב'ראה שלם, על-ידי-זה: "קדוש יאמר לו".

ו'היכל' - זה בחינת ה'כבוד' שנתפכד השם-יתברך, כמובא בזהר (יתרו ט.ט): "כד אתי יתרו, כדין אתיקר שמה דקדשא-בריך-הוא" וכו'. וה'כבוד' זהו בחינת 'היכל', בבחינת (תהלים כט, ט): "ובהיכלו כלו אמר כבוד".

וז'הו (ישעיה נה, ה): "ונתתי להם בביתי ובחומתי יד ושם טוב מבנים ומבנות".

"יד" - הינו: שיהיה לו פה להעמיד 'תלמידים-הגונים' וכו'.

"ושם" - הינו: שיזכה ל"שם טוב" (אבות פ"ד מ"ג) - שכל הנפשות יתאוו תאוה להיות נשרשים בשמו וכו'.

נמצא: זה שזכה להעמיד 'תלמידים-חכמים', וזכה שיכללו בנפשו נפשות של רבים - בודאי זה "טוב מבנים ובנות" - פי בנים ובנות הם מעטים, ואלו הם מרבים, וכלם מקבלים חיות מפנו, ו"כאלו ילדם" (סנהדרין יט:).

ט.

(ח"ב ז, ד)

ואפלו בשמגיע זמנו להסתלק, והנשמה עולה ומתדבקת במקום שעולה, בעולמות-עליונים, אין זה תכלית ושלמות שתהיה הנשמה רק דבוקה 'למעלה', רק עקר השלמות של הנשמה היא: שבעת שהיא 'למעלה', תהיה 'למטה' גם-כן.

על-כן צריך שישאיר אחריו ברכה, 'בן' או 'תלמיד' - כדי שישאר דעתו 'למטה' גם-כן בעת שנסתלק למעלה וכו'.

כי כשנשארו דעתו 'למטה' על-ידי 'בן' או 'תלמיד' - נחשב כאלו הוא בעצמו ממש נשאר בעולם.

וכל אדם יכול לקיים זאת: "להעמיד תלמידים" (אבות פ"א מ"א). כי כששנים מדברים יחד ב'ראת-שמים' - אזי כשאחד מאיר לחברו ב'איזה דבור', נחשב חברו אצלו בחינת 'תלמיד'.

ולפעמים נעשה להפך - דהינו: כשאחר-כך הוא מקבל מחברו 'איזה דבור', אזי נעשה הוא בבחינת 'תלמיד' לגבי 'חברו'.

וצריך כל אדם לזהר להשתדל ולעסוק בזה, פי "לא תהו בראה לשבת יצרה" (ישעיה מה, יח).

פי צריך כל אחד לעסוק ב'שובו של עולם', שיהיה העולם ממלא מבני אדם, כמו שכתוב (בראשית א, כה; ט, א): "ומלאו את הארץ".

פי זה עקר 'שוב-העולם', כשהעולם ממלא מ'בני-אדם', הינו: מ'בני-דעה'. פי מי שאין בו דעת, אינו אדם ככל.

הינו: כמו שהאדם מצוה להעמיד 'בנים' בעולם בשביל קיום העולם, כן הוא מצוה להכניס דעת ו'ראת-שמים' בבניו ובתלמידים.

פי זה עקר המצוה: שמצוה להעמיד תולדות לקיים העולם, פי העקר: להעמיד 'תולדות' מפיו בני-אדם דוקא, ולא מין בהמות וחיות בדמות אדם.

על-כן: כל-זמן שאין מאיר ה'דעת' בבני-אדם, ואינם יודעים ומרגישים אלקותו יתברך וממשלתו - אינם בכלל

'בני-אדם', מאחר שאין בהם 'דעת' 'לדעת את ה'" (הושע ו, ג), שזה עקר 'גדר-האדם'. ועל-כן נחשב העולם פתחו ובהו.

על-כן צריך פל-אחד לעסוק בזה: להכניס 'דעת' ו'ראת-שמים' בחברו - שעל-ידי-זה נעשה 'חברו', בחינת 'תלמיד' אצלו.

ואזי כשימלאו ימיו ויגיע זמן הסתלקותו - אזי יתלבש בזה הדבור שהכניס בחברו, ויהיה נחשב פאלו הוא בעצמו ממש קים בזה-העולם וכו'.

י

(ח"ב ז, ח)

החכם-הדור צריך לידע איזה 'מקיפים' שצריך להמשיכם ואיזה שאין-צריך.

ובשביל-זה יש דברים שאין רשאים לגלותם בפני התלמידים, כי אם יגלה אותן, יפנסו מקיפים אחרים בתוך שכלו, עד שיוכל לפגם בהשגות מקיפים שהם למעלה מהזמן, שאין הזמן מספיק לבאר הקשיות והתרוצים שיש שם.

על-כן מרחח החכם לעשות סג לדריו, לדקדק ולזהר מה לגלות ומה שלא לגלות, באפן שלא ישיג רק המקיפים שצריך להשיג.

וזה פרוש (אבות פ"א מ"א): "הו מתוניה בדין, והעמידו תלמידים הרבה, ועשו סג לתורה".

"הו מתוניה בדין" - שצריך החכם להיות לו 'מתינות', לידע איך לדבר עם כל אחד ואחד, שלפני 'דרי-מעלה' יגלה להם ההשגה של 'מה', ולפני 'דרי-מטה'

יגלה ההשגה של "מלא כל הארץ כבודו" (ישעיה ו, ג).

וזהו: "והעמידו תלמידים הרבה" - כי כשיזכה להשגה כזו, להאיר בגדולים וקטנים - בודאי יעמיד 'תלמידים הרבה' - כי כלם צריכים אליו, כי יש לו כח ללמד עם כלם.

וזהו: "ועשו סג לתורה" - בחינת (שם פ"ג מ"ג): "סג להכמה שתיקה" - כי צריך לעשות 'סג' לדבריו, לשותק לפעמים.

כי על-ידי שזוכה להעמיד 'תלמידים הרבה' - על-ידי-זה זוכה להשיג ה'מקיפים' מה שלא היה יכול להשיג מתחלה. על-כן הוא צריך לעשות 'סג' לדבריו ולשותק לפעמים - כדי שלא יכנס ב'מקיפים' ש'למעלה-מהזמן', שאין הזמן מספיק לבאר הקשיות והתרוצים שיש שם.

יא.

(ספורי-מעשיות, מעשה ג מ'חגר')

"מעשה בחכם אחד: קדם מותו קרא בניו ומשפחתו, וצוה אותם: "להשקות אילנות! - גם יש לכם רשות לעסוק בשאר פרנסות, אבל בזה תשתדלו: להשקות אילנות!"

יב.

(חיי-מוהר"ן תקמג)

כמה-פעמים היה מדבר הרבה עמנו, והזהיר אותנו מאד: "לקרב נפשות להשם-יתברך, להשתדל לדבר הרבה עם בני-אדם, כדי לעוררם ולהשיבם לקרבם להשם-יתברך!"

ורצונו היה: אפלו לדבר עם בני-העולם שיחות חלון' בעסקי העולם -

"על התורה" (משנה ב)

אולי יצמח ויתגלגל מזה 'דבורים' שיעוררו אותם להשם-יתברך.

יג.

(ח"א א)

על-ידי ה'תורה' - נתקבלים כל התפלות וכל הבקשות שאנו מבקשים ומתפללים.

ואפלו אם לא יפעל ב-אם תנועה בעלמא, שיכנס בהם איזה הרהור תשובה או התעוררות לפי שעה - גם-כן טוב מאד.

יד.

(ח"א א עד; לקוטי-עצות 'תלמוד-תורה מט)

על-ידי שמתניע בתורה עד שזוכה לידע אותה ולהבינה, על-ידי-זה הוא מרפא את נפשו, ומעלה אותה למקום שרשה, וממתיק כל הדינים.

מכל-שכן שיכול להיות: שברבות הימים, כשידבר עמהם ויחזר וידבר, אולי יזכה לעוררם באמת להשם-יתברך, ולקרנם לעבודתו יתברך, אשר אין דבר גדול מזה, פמובא בכל הספרים בפרט ב'זהר-הקדוש'.

טו.

(ח"א קא)

על-ידי שהאדם מתניע בתורה לשם-שמים, עד שזוכה להשיג ולהבין 'חכמת התורה-הקדושה' - על-ידי-זה יוצא מבחינת 'אנפין-חשוכין', לבחינת 'אנפין-נהירין'.

והוא ז"ל האריך לדבר עמנו בכמה וכמה פעמים מזה, וזרז אותנו לזה מאד בכמה מיני לשונות. וכמה פעמים היה מבזה אותנו בבזיונות על שאנו מתעצלים בזה.

ופעם-אחת קרא אותנו: "עצים יבשים!" - על שאין אנו מולידים נפשות שיתקרבו להשם-יתברך על-ידינו.

ואז נתבטל ממונו השעבוד של התאוות וה'מדות-רעות' של ה'שבעים עפ"ם', שהם בחינת 'אנפין-חשוכין'.

וגם היה רצונו: "שיסעו נסיעות בשביל זה, כדי לדבר עם בני-אדם!"

ואז נקרא 'אדם', בחינת (במדבר יט, יד): "זאת התורה אדם", בחינת (יבמות סא:): "אתם קרויים אדם".

והיה מתלוצץ: מאלו המשתדלים לקרב להשם-יתברך רק הפחותים במעלה מאד, כגון עניים ואביונים ועמי-הארצות וכיוצא בזה אנשים השפלים במעלה! - כי העקר הוא להשתדל לקרב להשם-יתברך, בני האדם הגדולים במעלה שיש להם איזה חשיבות וכו' וכו'!

כי עקר שם 'אדם', זוכין על-ידי ה'תורה-הקדושה', שהיא בחינת 'אנפין-נהירין'. והיא בחינת 'הרחקת ושבירת כל התאוות ומדות-רעות'.

ועל-ידי-זה זוכה: שנתבטל ממונו על השעבוד של העפ"ם גם בגשמיות, כמו שאמרו רז"ל (אבות פ"ג מ"ה): "כל המקבל עליו על תורה וכו'".

טז.

(שיחות-ה'ן יז)

הזכיה את אחד על התמדת-הלמוד,
ואמר לו: "מדוע לא תלמד? מה
תפסיד בזה? הלא תקבל עולם-הבא על
הלמוד?"!

ואין-צריך-לומר: פשהתורה מראה
אהבה לאחד - אז
אין רוצה כלל 'עולם-הבא', רק שרוצה את
ה'תורה' בעצמה.

והלא: "גם השם-יתברך לומד" וכו'
(עבודה-זרה ג:). ובדורות הללו
בעוונותינו-הרבים, נפל 'למוד-התורה' מאד.

ודע: שהגדולים שהיו בדורות שלפנינו,
דהינו הרבנים הגדולים שהיו אז, לא
היו יודעים שום פונות, ואף-על-פי-כן היו
יכולים לעשות 'מופתים', רק על-ידי 'למוד
התורה-הקדושה', כי על-ידי-זה פשהיו
אומרים 'איזה דבור', נתקיים כף!

יז.

(כוכבי-אור, שיחות-וספורים יב)

רבנו ז"ל עזר איש אחד 'בר-אורין' על
'התמדת-הלמוד', בזה-הלשון:
"שפתיך לא תשבתנה! התורה תרוה
אותך! התורה תחזק אותך! התורה
מעשרת!"

[די ליפן זאלן דיר נישט צו שטיין! - די תורה וועט דיך
קנויקן! - די תורה וועט דיך שטארקן! - די תורה מאכט
רייך!]

"ועל העבודה" (משנה ב)

יח.

(ח"א מט, ב-ד-ה)

וזה בחינת (דברים יא, יג): "ולעבדו בכל
לבבכם", "איזהו עבודה שבלב זה
תפלה" (תענית ב.). כי 'תפלה' בחינת 'מלכות
דוד', כמו שכתוב (תהלים קט, ד): "ואני
תפלה".

ועקר ה'תפלה' תלוי ב'לב', שישים כל
לבו עליה - דהינו: שיקשר
מחשבתו היטב ל'דבורי-התפלה', שלא
יהיה בבחינת (ישעיה כט, יג): "בשפתם כבדוני
ולבם רחק ממני".

ו'תפלה שבלב' - היא בחינת 'התגלות
מלכותו' בתוך ה'הלל-
הפניני', בתוך ה'מודות', בתוך ה'עולמות'.

ועל-ידי-זה נתגלה ונתגדל 'מלכותו-
יתברך', ונפל 'מלכות-
הרשעה'.

"ועל גמילות חסדים" (משנה ב)

יט.

(ח"א ח, ח)

"כי רכיב גמלא" (בבא-בבא עד.). בחינת
(משלי יא, יז): "גמל נפשו איש חסד" -
זה בחינת (שמות לד, ו): "רב חסד".

כ.

(ח"א יד, ח-יא)

תחלה צריך אדם לראות שיהיה 'שלום
בעצמו', כי לפעמים אין 'שלום',
כמו שכתוב (תהלים לח, ד): "אין שלום בעצמי

מפני חטאתי" וכו'. ואז יכול להתפלל וכו'.
ועל-ידי תפלה זוכה לשלום-הכללי וכו'.
ואיך יזכה לתפלה? - על-ידי שלום-
בית, יהא שלום בעצמיו, בין גופו
ונפשו.

וזה (שם קמה, י): "יודוך כל מעשיך".

"מעשיך" - זה בחינת עשיה, בחינת
גוף.

"וחסידיך יברוכה" - "חסידיך", זה
בחינת נפש, כמו שכתוב
(משלי יא, יז): "גמל נפשו איש חסד". (עין
בפנים).

נא

(ח"א לז, ד)

וזה שאמרו חז"ל (תענית יא): "היושב
בתענית נקרא חסיד, שנאמר (משלי יא,
יז): גמל נפשו איש חסד".

כי ה'תענית' הוא גמילות-חסדים'
לנפשו, הינו לתורה, כמו שכתוב
(תהלים יט, ח): "תורת ה' תמימה משיבת
נפש".

גלל-בן נקרא "איש חסיד" - כי מבטל
ה'דין' וה'חשך', וממשיך 'חסדים'
בעולם.

נב

(ח"ב ב, ד)

יש דבור של צדקה, בבחינת (ישעיה סג, א):
"מדבר בצדקה" - שזהו בחינת היתרון
שיש לאדם על ה'חי', שהוא הדבור,
שהוא גדר האדם, והוא בחינת צדקה,
שהוא גומל חסד עם הבריות, שזה גדר
האדם, שדרפו לגמל חסד, מה שאין בן
ה'חי'.

וזה בחינת (שמות ד, י): "לא איש דברים
אנכי" - הינו הדבור של צדקה,
בחינת (תהלים קיב, ה): "טוב איש חונן ומלוה
יכלכל דבריו", דהינו: גמילות-חסד'
וצדקה.

"אל תהיו כעבדים המשמטין את הרב על
מנת לקבל פרס, אלא הווי כעבדים המשמטין
את הרב שלא על מנת לקבל פרס" (משנה ג)

נג

(ח"ב לז)

הכלל: שעקר התכלית הוא רק לעבד
וללך בדרכי-השם לשמו יתברך,
כדי לזכות להפיר אותו יתברך ולדעת אותו
יתברך, שזהו עקר התכלית, וזהו רצונו
יתברך, שאנחנו נפיר אותו יתברך.

ואין ראוי לאדם שיהיה לו פונה אחרת
בעבודתו יתברך, כפי-אם למלאות
רצונו יתברך, שאמר ונעשה רצונו.

כי יש מי שעובד כל ימיו ורודף אחר
תאוות עולם-הזה, כדי למלאות בטנו
וכרסו בתאוות עולם-הזה.

ויש מי שעובד ומשתדל, כדי לזכות
לעולם-הבא, וגם זהו נקרא מלוי
בטן, שרוצה למלאות בטנו ותאוותו עם
עולם-הבא.

וזהו בחינות (תהלים יז, יד): "חלקם בחיים
וצפונך תמלא בטנם".

"חלקם בחיים וצפונך" - הינו הן אותן
שבותרין "חלקם בחיים", דהינו:
למלאות תאוותם בחיים-חיותם בעולם-
הזה, והן אותן שבותרין ברוב טוב הצפון,
דהינו 'עולם-הבא'.

וזהו: "וצפונך" - שבוחרין ב'טוב-הצפון', דהינו 'עולם-הבא', ושניהם הם בחינת 'מלוי בטן' פנ"ל.

וזהו: "חלקם בחיים וצפונך, תמלא בטנם" - שאלו שתי הכתות, הן הבוחרין ב'עולם-הזה', והן העובדין בשביל ה'עולם-הבא', שהם בחינות: "חלקם בחיים, וצפונך" פנ"ל - שניהם הם בבחינת: "תמלא בטנם" - שרוצים למלאות בטנם ותאותם, זה ב'עולם-הזה', וזה ב'עולם-הבא'.

רק שזה הבוחר ב'עולם-הבא' - הוא חכם יותר, שבוחר בעולם עומד, הקים והנציח, וממאס 'עולם-הזה', שהוא עובר וכלה. וגם באמת בודאי טוב יותר הרבה לעבד השם, אפלו אם עובד בשביל 'עולם-הבא'. אך אף-על-פי-כן גם זה נקרא בחינת 'מלוי בטן', פנ"ל.

נד.

(שיחות-הר"ן מח)

וזהו ככל גדול מאד בעבודת-השם: לבל יניח עצמו לפל חסיון-שלו, מחמת שנפל מאיזה עבודה או מתפלה בכונה, או שנפל למקום שנפל חסיון-שלו - עם-כל-זה יחזק עצמו בכל האפשר, ויתחיל בכל-פעם מחדש וכו'.

וכל-כך הוא צריך להתחזק - עד שהוא מכרח להיות מרצה לעבד את השם תמיד כל ימי חייו, "על מנת שלא לקבל פרס".

כי לפעמים נדמה להאדם: שרחוק שהוא יזכה לחיי עולם-הבא, לפי גדל התרחקותו מהשם-יתברך. אף-על-פי-כן יהיה מרצה לעשות מה שיוכל בעבודת-השם בלא עולם-הבא.

ואפלו אם נראה לו שיהיה לו גיהנם גם-כן חסיון-שלו - יהיה איך שיהיה, הוא מחייב לעשות את שלו תמיד בעבודת-השם, כל מה שיוכל לעשות ולחטף איזה מצוה או תורה ותפלה וכיוצא, "וה' הטוב בעיניו יעשה" (דברי-הימים-א יט, יג).

וכעין מה שמספרים בשם ה'בעל-שם-טוב' זצ"ל: שפעם-אחת נפל בדעתו מאד מאד, עד שנדמה לו: "שבודאי לא יהיה לו עולם-הבא חסיון-שלו! - ולא היה לו במה להחיות עצמו כלל, ואמר: "אני אוהב השם-יתברך בלא עולם-הבא!" (וכידוע הספור מנסיעתו לארץ-ישראל, שנוהגין לספרו בשביעי-של-פסח).

נה.

(חיי-מוהר"ן תפב)

פעם-אחת ספר עמי מענין 'ענוה' ואיך הוא ה'אמת' וכו'. וכן ספר עמי מענין (אבות פ"א מ"ג): "על מנת שלא לקבל פרס" - "והלא אף-על-פי-כן בהכרח שאני רוצה איזה דבר" וכו'!

וכיון לי מחשבותי, כי אלו הקשיות בענין 'ענוה', ובענין זה, היו עולים על דעתי, והוא ז"ל בקדשתו הנפלאה, פון לי מחשבותי.

אך לא אמר שום ישוב ותרופץ על-זה, רק דבוריו היו, פאומר: "שהוא יודע כל מחשבותי שעולים על הלב, אך אי-אפשר עתה לישוב לי כל-זה!"

והבנתי מדבריו: "שצריכין לזה רק יגיעה גדולה בעבודת-השם, ותפלה ותחנונים הרבה - אז נזכה לידע 'דרכי ענוה' באמת - וכן לזכות לעבד את השם "שלא

על מנת לקבל פרס! - יהירצון שנזכה מהרה לכל־זה באמת ובשלמות.

וידעתו, כלם יהיו מלאים מ'יראת־השם'. - ו'יראת־התלמיד' וכו'. ו'יראת־הבן' וכו'.

"ויהי מורא שמים עליכם" (משנה ג)

"יהי ביתך בית ועד לחכמים" (משנה ד)

כו.

(ח"א ס, ד)

ש'למות ה'ראה', היא בבחינת 'שלש קוין'. א) "מורא שמים" (אבות פ"א מ"ג). ב) "מורא רבך" (שם פ"ד מ"ב). ג) "מורא אב ואם" (ויקרא יט, ג).

וכש'יש 'חכם־הדור' שזוכה ל'תלמידים הגונים' ול'בנים־הגונים' - אזי ה'ראה' בשלמות.

כי 'יראת החכם והרב־שבדור' - הוא בחינת "מורא שמים".

ו'התלמידים' - יש להם 'יראת הרב', בחינת "מורא רבך".

ו'הבנים' - יש להם "מורא אב ואם".

ש'על־ידי 'שלש יראות' אלו, ה'ראה' בשלמות.

ובחינת 'ראה' של כל אחד מהשלש הנ"ל - צריך שיהיה כלול משלש שלש. דהינו: 'מורא של הרב', שהוא 'מורא שמים' - צריך שיהיה כלול בכל התלת מחין: חכמה, בינה, דעת.

כי עקר 'יראתו של הרב' - הוא על־ידי 'התבוננות גדלת הבורא־יתברך־שמו', שחוקר ודורש בשכלו. נמצא: ש'יראתו' על־ידי ה'שכל'.

על־כן צריך שתהיה ה'ראה' מלאה בכל ה'שלשה מחין', ב'חכמתו' ו'בינתו'

כז.

(ח"א כח, ג)

המתנגדים והמבזים והמחרפים יראי־השם, זה מחמת שמקבלים תורה מ'תלמידי־חכמים שדין יהודאין', שיש להם תורה נפולה מאלפין נפולים.

ועצה ותקון לזה: היא בחינת 'תולע', בחינת 'אמונה', והוא בחינת 'אברהם', שהוא בחינת 'חסד'.

ולבא ל'חסד' הנ"ל - אי־אפשר אלא על־ידי ש'יכניס 'תלמידי־חכמים צדיקים' לתוך ביתו.

כי "המכניס אורחים תלמידי־חכמים אמתיים לתוך ביתו, כאלו הקריב תמידיו", כמאמר חז"ל (ברכות י: - על מלכים ב ד, ט): "איש קדוש עובר עלינו תמיד" וכו'.

ובזה ה'שמוש' שעומד עליהם ומשמש אותם, זוכה ל'חסד', כמאמר (כתבות צו): "כל המונע תלמידו מלשמשו, כאלו מונע מפנו חסד".

וזהו שאמרו סבי דבי אתונא (בכורות ח:): "בני לן ביתא באורא דעלמא" - כי אלו בני־אדם הרוצים לערוך עבודתם על־ידי התורה ששומעים מ'תלמידי־חכמים שדין יהודאין', ובאמת "אין להם על מה ש'יסמכו" (על־פי חגיגה פ"א מ"ח), והוי כאלו רוצים לבנות בית באורא.

נט.

(לקוטי הלכות, מזוזה ד, ג)

מי שבונה ביתו בלא דעת, ושוכח
בהעולם-הבא - הוא בודאי גרוע
ממשגוע.

ועל-זה נאמר (ירמיה כב, יג-יד): "הוי בנה
ביתו בלא צדק ועליותיו וכו',
האמר אבנה לי בית מדות" וכו'. וכתוב (איוב
כז, יח): "בנה כעש ביתו" וכו'. וכתוב (שם ג,
יד): "הבנים הרבות למו"; (שם טו, כח): "ובתים
יתעתדו לגלים" וכו'. וכן הרבה.

על-כן בכניסת הבית - צריכין לזהר מאד
לזכר תכף בהעולם-הבא, ששם
עקר הבית ושם עקר הקביעות.

ומה שבונה לו בית בזה העולם - הוא גם
בן רק בשביל העולם-הבא, כדי
שיוכל לעבד בביתו את השם-יתברך, בעסק
תורה ותפלה, ו'הכנסת-אורחים', ו'כבוד-
שבת' וכו'.

כי צריך כל אחד לכוון בבנין ביתו:
שיהיה ביתו 'בית תורה', 'בית תפלה',
"בית ועד לחכמים" (אבות פ"א מ"ד), "בית
פתוח לרוחה, ויהיו עניים בני ביתו" (שם
פ"א מ"ה). ואז ביתו 'בית השם'.

ועל-זה נאמר (משלי כד, ג): "בחכמה יבנה
בית" וכו'. ואז בודאי מצוה גדולה
שיבנה לו בית לשם השם.

ואזי ביתו נבנה על-ידי הצדיקים
המקימין את העולם, שהם עוסקין
לבנות בתים הרבה, עד שנעשין מהם ש"י
עולמות וכו'.

כי 'תלמידי-חכמים שדין יהודאין' - הם
"פורחין באויר, ואין להם על מה
שיסמכו" (על-פי חגיגה שם), כמו השדין
שפורחים באויר.

"אמרו: מי איבא דמצי לאסוקי התם"
(בכורות שם) - שאמרו לו: מי יכול
לעלות ה'אלפין הנפולים'.

"והשיב להם: מי איבא דמצי למבני
ביתא בין שמיא לארעא" (בכורות
שם) - הינו: מי שבונה ביתו על-ידי 'תלמידי-
חכמים האמתיים' - הינו: ה'תלמיד-חכם
האמתי' הוא "בין שמיא לארעא", כתרגומו
(על דברי-הימים א כט, יא): "כי כל בשמים
ובארץ" - "דאחיד בשמיא וארעא".

כי "יש להם על מה שיסמכו" (על-פי חגיגה
שם) - כי 'תלמידי-חכמים אמתיים' הם
'יסוד כל דבר'.

ומי שביתו "בית ועד לחכמים" (אבות פ"א
מ"ד), שבונה ביתו בבחינת (מלכים-ב שם):
"איש קדוש עובר עלינו תמיד, נעשה עלית
קיר" - אלו האנשים מעלין ה'אלפין, כנ"ל.

נח.

(לקוטי הלכות, תפלת-המנחה ז, צב)

"יהי ביתך בית ועד לחכמים" (אבות פ"א
מ"ד) - שעקר קביעות ביתך יהיה
ה'בית ועד לחכמים', שבמקום שה'חכמים-
אמתיים' מתועדים, שהם הצדיקים
והפשרים וכו', רק שם יהיה ביתך.

כי עקר תקון התשובה לכל - הוא על-ידי
בחינת ה'בית ועד לחכמים' הנ"ל,
שהוא בחינת 'קדשת הבית-המקדש'.

ל.

(לקוטי הלכות, מזוזה ד, ג)

"יהי ביתך בית ועד לחכמים" (אבות פ"א מ"ד) - **"בית ועד"** זה בחינת מה שהחכמים מתקבצין ומתאספין לאיזה בית בשביל לעין בתקון המדינה וכיזא.

שהדרך: שכל אחד אומר דעתו כפי שכלו, ואחר-כך מכריעין בין דעות כלם, ומתקנים תקנות - שזה עקר שם **"בית הועד"** (סנהדרין צז. דרך ארץ זוטא פ"י).

ובבחינה זאת צריך שיהיה בית כל אחד מישראל, שיהיה ביתו **"בית ועד לחכמים"** - דהינו: שבביתו יהיה נמשך השלום בין החכמים החולקים בדעתם, שהכל בשביל תקון העולם לנצח.

ובבחינה זאת יהיה בגן ביתו, שהוא בחינת ההכרעה והשלום בין המחלוקת, שנמשך שרשו מחל-הפנוי, על-ידי שמאמינין שבאמת הכל אחד.

לא.

(עלים לתרופה, יום ו' ערב שבת קדש פנחס תקצ"ד)

וכבר ידעתי מקדם וכו' שנכנסת לביתך נאוה קדש, יהי רצון שיהיה לחיים טובים ארפים, ולשלום לך ולכל ביתך.

ותזפו לעסק שם בעבודת-השם באמת; ו**"יהיה ביתך בית ועד לחכמים"** (אבות פ"א מ"ד); **"בית פתוח לרוחה"** (שם פ"א מ"ה); **"בית שמגדלין בו תורה ותפלה"** (מגלה כז).

לב.

(עלים לתרופה, מכתב מרבי יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל, אור ליום ה' ויזא תרכ"ט)

ומה מאד קבלתי רב תענוג משמחת יום-טוב' שלכם בבית-המדרש, ובביתם, עם כל אוהבינו שיחיו.

כן כפי פרושות להשם: שיחננם תמיד בחן וחסד, ויגדל שלום ביתם לעד וברב ברכה, ויהיה ביתם **"בית ועד לחכמים"** (אבות פ"א מ"ד), לשמע דבורים להתכלית הנצחית, אמן כן יהי רצון.

"והוי מתאבק בעפר רגליהם" (משנה ד)

לג.

(ח"א ד, ח)

על-ידי הסתכלות פני הצדיק' - נתבטלין ה'מדות-רעות' של שני היסודות 'דומם צומח' [עצבות] ותולדותיהן; 'תאוות-רעות' ותולדותיהן.

וזהו (סוטה כא.): **"ומתירא מן הקוצים"** - שהוא בחינת 'צומח'; **"ופחתים"** (שם) - שהוא בחינת 'דומם'.

"וכשנזדמן לו אבוקה של אור" (שם) - זה 'תלמיד-חכם', שהוא 'אביק באור-התורה', ועל-ידו נצול 'מ'מדות-רעות' של שני יסודות 'דומם צומח' - ואז **"נצול מן הקוצים ומן הפחתים"** (שם).

לד.

(ספורי-מעשיות, מעשה ג מחגר)

ענתה החמה: את זה אתה דואג? אגיד לך 'רפואה': באשר שיש דרך, ומאותו הדרך מתפצלים כמה דרכים!

דָּרָךְ אֶחָד שֶׁל צְדִיקִים. אִפְלוּ הַצְּדִיק שֶׁהוּא בְּכֹאן, מְפַזְרִים תַּחֲתָיו אוֹתוֹ הָאֵבֶק שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדָּרָךְ הַנִּלְ, בְּכֹל פְּסִיעָה. וְכֹל פְּסִיעָה שֶׁהוּא פּוֹסֵעַ, הוּא דוֹרֵךְ בְּאוֹתוֹ הָאֵבֶק וְכוּ'.

[בסוף המעשה הנ"ל, ברמזים: סוד מעשה זו מרמז בקפיטל (מזמור) א' שבתהלים (פסוקים א. ו): "אשרי האיש וכו', דרך רשעים, דרך צדיקים" וכו' - הינו: בחינת ה'דרכים' הנ"ל שיש בהם ה'אבק' ש'מפזרים' וכו'.]

לה.

(עלים-לתרופה, יום ה' ח' ניסן תקס"ז, מכתב מוהרנ"ת לרבנו ז"ל, ב'חתימתו)

הלא כה דברי המצפה והמחפה **להתאבק בעפר רגליו**, להנות מזיו קדשו, הקטן נתן בן אדוני אבי מורנו הרב נפתלי הירץ גרוינאייר.

לו.

(עלים-לתרופה, אור ליום ה' וישלח תקצ"ה)

וה' אלקים אמת יודע, כי דברתי עם גדולי קדושי ישראל, צדיקי יסודי עולם, זכותם יגן עלינו. עם כלם דברתי הרבה, גם אחר שזכיתי להתקרב לאדונינו מורנו ורבנו המבוק הרב הקדוש מוהר"ן זכר צדיק לברכה.

וכלם קרבו אותי באהבה רבה ובחבה יתרה, ובפרט הרב הקדוש והנורא מבארדיטשוב, ואחריו הרב הקדוש מחממעלניק, והרב הקדוש מורנו הרב שלום מפאריבישטש זכר צדיקים לברכה, ושאר גדולי עולם.

אצל כלם הייתי מתאבק בעפר רגליהם קדם שנתקרבותי אל אדונינו מורנו ורבנו המבוק זכר צדיק לברכה, ואחר-כך, ואהבתם גברה עלי אחר-כך ביותר.

לז.

(עלים-לתרופה, יום ד' ראש-החדש נסלו תקצח)

ובאשר ראינו בעינינו גם בדור הזה, שאני העני והאביון, כל ימי גדלתי בין החכמים, והייתי מתאבק בעפר רגליהם.

לח.

(עלים-לתרופה, א קרח תר"א)

בודאי עתה עתה יש לי לשמח הרבה: שאף-על-פי-כן אני מתעטף בציצית ותפלין, שאיך שהוא הם טובים לפני מאד, לעולמי עד ולנצח נצחים, ואיך שהוא זה חלקי מכל עמלי לנצח, וגם אני זוכה לתן צדקה לפעמים.

ועל כלם מה שאני מתאבק ומתיגע להתקרב לאור הגנוז, אור הקדוש החדש הזה, אשר הוא יתקנני בודאי בלי ספק, ואני בעניי מבטיחך על-זה בלי ספק. ואם-כן אדרבא אני מחיב לשמח הרבה בכל יום ובכל עת.

לט.

(עלים-לתרופה, מכתב מרבי נחמן מטולטשין ז"ל לאנ"ש בארץ-ישראל)

אשריכם אשר אתם יושבים בצל ארעא קדישא, ומסתמא משתוקקים מתגעגעים להתאבק בעפר ציון הקדוש והנורא, אשר חפר ומצא 'שרש קדשת ארץ-ישראל', כמרמז בספריו הקדושים והנעימים.

ואשרינו שאנחנו זוכים להתאבק בפה בעפר ציון הקדוש והנורא, אשר חפר ומצא 'שרש קדשת ארץ-ישראל', ומשתוקקים ומתגעגעים להתאבק בעפר אדמת קדש ארץ הקדש.

"ויהיו עניים בני ביתך, ואל תרבה שיחה עם האשה" (משנה ה)

מ.

(ח"א רמב)

'צדקה', הוא סגולה גדולה ומועלת מאד להנצל מ'הרהורי-נאוף'. אך אסור לסמוך על-זה, ולהיות מערב עם הנשים ולהרבות שיחה עמהם חסוֹשְלוֹם, רק מה שמכרח לדבר עמהם אינו מזיק לו, על-ידי זכות וכח הצדקה.

וזהו (אבות פ"א מ"ה): **"ויהיו עניים בני ביתך, ואל תרבה שיחה עם האשה"** - הינו: שאף שאתה עושה 'צדקה', ו'עניים' הם 'בני-ביתך', אף-על-פי-כן "אל תרבה" וכו'.

"עשה לך רב, וקנה לך חבר, והוי דן את כל האדם לכף זכות" (משנה ו)

מא.

(ח"א ג)

על-ידי ששומע הנגינה ממנגן בשר, הוא מתקן 'בני-המלכות' שלו.

ובזה יתישב הסמיכות של המשנה (אבות פ"א מ"ו): **"עשה לך רב, וקנה לך חבר, והוי דן את כל האדם לכף-זכות"**.

"עשה לך רב" - הינו שיתקן בחינת 'מלכות' (ב'באור-הלקוטים': שגם עגן הרב והרבי בעצמו הוא סוד המלכות, שאין להתעטר בו רק הראוי לזה).

וזה על-ידי: **"קנה לך חבר"** - הינו על-ידי 'קנה' שהקול יוצא ממנו, שמחבר

השני פרובים להיות פנים בפנים "כמעט איש ולויות" (מלכים-א ז, לו), **"בזמן שישראל עושין רצונו של מקום"** (יזמא נד. בבא-בבא צ.ט).

ואזי כשיתקן בחינת 'מלכות' שלו, ויוכל למשל בכל מה שירצה, ויוכל להמית לזה ולהחיות לזה, ונמצא עולם הרב - לזה אמר: **"והוי דן את כל האדם לכף-זכות"** - שצריך לדון את כל אדם לכף-זכות, כי אין הקדוש-ברוך-הוא חפץ בחרבן-העולם, **"כי לא לתהו בראה, לשבת יצרה"** (ישעיה מה, יח).

מב.

(ח"א ו, בסוף)

צריכין לזהר מאד "לדון את כל אדם לכף-זכות", ואפלו החולקים עליו ומבזין אותו, צריך לדונם לכף-זכות ולשתק להם.

ועל-ידי-זה נעשה בחינת 'פתר', כמובא במדרש (ויקרא-רבה ב, ה): **"משל לאחד, שמצא את חברו שהוא עושה פתר. אמר לו: בשביל מי, אמר לו: בשביל המלך. אמר לו: פיון שהוא לצרף המלך, כל אבן טוב שתמצא תקבענו בו"**.

כך כל אחד מישראל הוא בחינת 'פתר' להשם-יתברך, וצריך להכניס בו כל מין אבנים טובות שאפשר למצא.

ד'הינו: שצריכין להשתדל לחפש ולבקש אחר כל צד זכות ודבר טוב שאפשר למצא בישראל, ולדון את הכל לכף-זכות, וכמו שאמרו חז"ל (אבות פ"א מ"ו): **"הוי דן את כל אדם לכף זכות"**.

נמצא: שעל ידי-שדנים את הכל לכף-זכות, כי מוצאין בו זכות שאינו

חַיִּב כָּל־כֶּךָ בְּמָה שֶׁמְבַזָּה אוֹתוֹ, כִּי לִפִּי דַעְתּוֹ
וּסְבָרְתוֹ נִדְמָה לוֹ שֶׁרְאוּי לוֹ לְבַזּוֹת אוֹתוֹ וְכוּ'
- עַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת 'פְּתוּר'.

הָאָדָם". וְעַל־כֵּן בָּזָה שְׂאֵתָה דָן אוֹתוֹ לְכַף־
זְכוּת, וְאֵתָה מַעֲלָהוּ לְמַדְרָגָה יוֹתֵר גְּבוּהָ, דְּנִין
אוֹתוֹ, וְכַפִּי שֶׁיֵּצֵא הַמְּשַׁפֵּט בֶּן יָקוּם.

מג.

(ח"א קלו)

"הוֹי דָן אֶת כָּל אָדָם לְכַף־זְכוּת" (אבות פ"א
מ"ו). כִּי בְּשֵׁישׁ מַחְלֶקֶת עַל אָדָם,
צָרִיךְ לַחְקֹר לְמִצְא זְכוּת בְּחִבְרוֹ בְּמָה שֶׁחוֹלֵק
עָלָיו, בְּדֵי לְדוּגוֹ לְכַף־זְכוּת.

כִּי הַמַּחְלֶקֶת לֹא יִמְנַע מִשְׁנֵי פָנִים: (א) אוֹ
מַחְמַת שֶׁחִבְרָו גְּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּמַעֲלָה,
וְעַל־כֵּן חוֹלֵק עָלָיו עַל שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְמַדְרָגְתּוֹ.
וְאִזִּי צָרִיךְ לְהַשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּגִּיעַ הוּא גַם־כֵּן
לְמַדְרַגַת חִבְרוֹ, בְּכַדֵּי שִׁיחֵיו שְׁנִיָּהֶם שְׁוִים,
וְאִזִּי לֹא יִהְיֶה מַחְלֶקֶת. (ב) אוֹ לְפַעֲמִים
לְהַפְּךָ, שֶׁהוּא גְּדוֹל מִחִבְרוֹ, וְהַמַּחְלֶקֶת מַחְמַת
שֶׁחִבְרוֹ מִתְקַנָּא בּוֹ עַל שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְמַדְרָגְתּוֹ.

וְעַל־כֵּן צָרִיךְ לְדוּגוֹ לְכַף־זְכוּת - וּבָזָה
הוּא מַעֲלָה חִבְרוֹ לְכַף־זְכוּת. וְאִזִּי
הֵם בְּמַקוֹם אֶחָד, הֵינּוּ בְּמַדְרָגָה אַחַת. וְאִזִּי
בּוֹדָאֵי לֹא יִהְיֶה 'מַחְלֶקֶת' - כִּי 'מַחְלֶקֶת' הוּא
רַק מַחְמַת שֶׁהֵם מְשַׁנִּים זֶה מִזֶּה. אֲבָל אִם
יִהְיוּ שְׁנִיָּהֶם בְּמַדְרָגָה אַחַת - בּוֹדָאֵי לֹא יִהְיֶה
'מַחְלֶקֶת' - כִּי בְּדַבֵּר אֶחָד אֵין שִׁינָה 'מַחְלֶקֶת'.

וּבָזָה שֶׁמַּעֲלָה אֶת חִבְרוֹ לְכַף־זְכוּת - יוֹכֵל
לְהִיּוֹת שֶׁחִבְרוֹ יַחֲזֹר בּוֹ וְלֹא יִהְיֶה שׁוֹב
'מַחְלֶקֶת', אוֹ שִׁיחֵיהּ לוֹ מִפְּלָה - כִּי יוֹכֵל
לְהִיּוֹת שִׁ"גַּחְלִים אֵתָה חוֹתָה עַל רֵאשׁוֹ" (מִשְׁלֵי
כה, כב) בָּזָה שְׂאֵתָה מַעֲלָהוּ לְכַף־זְכוּת.

וְזֵהוּ: "הוֹי דָן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת" -
"דָּן" דִּיקָא - כִּי הוּא בְּחִינַת 'דָּן'
וּמְשַׁפֵּט' מִמֶּשׁ.

כִּי יְדוּעַ (שַׁעַר־הַגְּלוּלִים, תְּקַדְמָה כב): "שֶׁקֶדֶם
שֶׁעוֹלָיִן לְאִיזָה מַדְרָגָה, דְּנִין אֶת

מד.

(ח"א קנו)

עַל־יְדֵי שֶׁמַּצְדִּיק הַרְבִּים, הֵינּוּ עַל־יְדֵי
שֶׁמְקַרֵּב בְּנֵי אָדָם לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם־
יִתְבָּרַךְ, אוֹ עַל־יְדֵי שֶׁדָּן כָּל אָדָם לְכַף־זְכוּת,
שֶׁגַם זֶה נִקְרָא 'מַצְדִּיק הַרְבִּים' - עַל־יְדֵי־זֶה
מוֹרִיד חֲמִימוֹת וְהַתְּלַהּבוֹת לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ,
כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דְּנִיָּאל יב, ג): "וּמַצְדִּיקֵי הַרְבִּים
כַּפּוֹכָבִים".

וְעַל־יְדֵי־זֶה מְטַהֵר לְבוֹ. וְאִזִּי זוֹכָה לְדַבֵּר
דְּבוּרִים הַדְּשִׁים בְּכָל פַּעַם
שֶׁמִּתְבּוֹדֵד, שֶׁהֵם בְּחִינַת 'רוּח־הַקֹּדֶשׁ' מִמֶּשׁ.

מה.

(ח"א רז)

כָּל הַדְּבוּרִים' הֵם בְּחִינַת 'גְּבוּרוֹת', כְּמוֹ
שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים קמח, יא): "וּגְבוּרַתְךָ
יִדְבְּרוּ". וְצָרִיךְ לְהַמְתִּיקֶם עַל־יְדֵי 'לְמוּד־
הַתּוֹרָה' וְדְבוּרִים־טוֹבִים' שֶׁמְדַבְּרִים.

וְלְפַעֲמִים יוֹצְאִין 'גְּבוּרוֹת־קְשׁוֹת'
רַחֲמָנָא־לְצַלָּן, וְהֵם בָּאִים
לְגְדוּלֵי־הַדּוֹר', מַחְמַת שֵׁישׁ לָהֶם 'דַּעַת־
גְּדוּל', וּבוֹקְעִין וְיוֹצְאִין מִה'פֶּה, וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם
דְּבוּרִים, וְצָרִיךְ לְרֹאוֹת לְהַמְתִּיקֶם.

וּכְשֶׁאֵיִן מְמַתִּיקִים אוֹתָם - אִזִּי מִתְחִילִין
לְדַבֵּר בְּאֵלוֹ הַדְּבוּרִים, דְּבוּרִים־
רַעִים' עַל הַכָּלל אוֹ עַל הַפֶּרֶט, אוֹ שֶׁמְדַבְּרִין
עַל 'צְדִיק־הַדּוֹר', וְאִזִּי נוֹפְלִים עָלָיו
הַגְּבוּרוֹת־קְשׁוֹת, וְהוּא צָרִיךְ לְרֹאוֹת
לְהַמְתִּיקֶם.

'דוד-המלך' שיצילנו השם-יתברך מהם, צריכין לפרש לעצמו על מלחמת היצר-הרע וחילותיו.

והפסוקים שדוד-המלך משבח את-עצמו, בגון (תהלים פו, ב):
 "שמרה נפשי כי חסיד אני", וכיוצא בזה - גם זה צריכין לפרש על-עצמו - כי צריכין לדון את-עצמו לכף-זכות, ולמצא בעצמו איזה 'זכות' ו'נקדה-טובה', אשר בבחינת ה'נקדה-טובה' הזאת הוא בחינת 'חסיד', וכיוצא.

מח.

(ח"ב א, יד)

רק הוא לבדו יתברך יכול לדון את האדם, כי הוא יתברך בעל-הרחמים, ובודאי הוא מקים בנו: "הוי דן את כל האדם לכף זכות" (אבות פ"א מ"ו).

ואנו רואין רחמנותו בפה שקבע לנו 'ראש-השנה' שהוא 'יום-הדין', ב'ראש-החדש'! - כי זה הוא חסד גדול, שאז בביכול הוא יתברך בעצמו מבקש בפרה, בבחינת (שבועות ט. חולין ס): "הביאו עלי בפרה", הנאמר ב'ראש-החדש'. כי איך היינו מרימין פנינו לבקש בפרה מאתו יתברך. ועליכן אין לנו בושא ביום-הדין לבקש בפרה, מאחר שהוא יתברך בעצמו מבקש אז בפרה.

מט.

(טיחות-הר"ן צו)

הצדיק "מטה כלפי חסד" (ראש-השנה יז), ודן את כל החולקים עליו לכף-זכות, שפונתם לשם-שמים. כי לא היה העולם יכול לסבל אור הצדיק, שאורו גדול מאד להעולם לסבלו. וגם מחמת שיש פמה

ועל-ידי שהוא דן אותם לכף-זכות בזה שמדברים עליו - נמצא: שהוא "מטה כלפי חסד" (ראש-השנה יז), ובזה ממתיקם.

או על-ידי שמקבל באהבה ה'יסורים' שמדברים עליו - על-ידי-זה הוא ממתיק גם-כן 'דבורים' שלהם, שהם ה'גבורות-הקשות'.

מו.

(ח"א רפב)

דע: כי צריך לדון את כל אדם לכף-זכות, ואפלו מי שהוא רשע-גמור, צריך לחפש ולמצא בו איזה מעט טוב שבאותו המעט אינו רשע.

ועל-ידי-זה שמוצא בו מעט טוב, ודן אותו לכף-זכות - על-ידי-זה מעלה אותו באמת לכף-זכות, ויוכל להשיבו בתשובה.

וכמו שצריכין לדון אחרים לכף-זכות, אפלו את הרשעים, ולמצא בהם איזה נקדות-טובות, ועל-ידי-זה מוציאין אותם באמת מ'כף-חובה' ל'כף-זכות' - פמו-כן הוא אצל האדם בעצמו: שצריך לדון את-עצמו לכף-זכות, ולמצא בעצמו איזה 'נקדה-טובה' עדין - כדי לחזק את-עצמו שלא יפל לגמרי חסוֹשֶׁלֹום, רק אדרבא: יחיה את-עצמו וישמח את נפשו, ב'מעט הטוב' שמוצא בעצמו.

מז.

(ח"ב קכה)

עקר 'אמירת תהלים': לומר כל מזמורי תהלים על-עצמו, למצא את-עצמו בתוך כל מזמור. כי כל המלחמות שבקש

דינים וקטרוגים גדולים על הצדיק הגדול האמת. על-כן הם חולקים עליו, ובזה הם משתיקים הדינים והקטרוגים.

וגם עושה לו טובה - פי כשהצדיק צריך לילך מדרגא לדרגה, אזי מנסים אותו אם יש לו "כח לעמד בהיכל המלך" (דניאל א, ד), שהוא ה'פה של הצדיק' החולק עליו, ועל-ידי-זה מעלין אותו מדרגה לדרגה יותר עליונה. נמצא: שעושה לו טובה.

ג.

(ספר-המדות, עניני 'לדון לכף-זכות')

[א] מי שיש לו מחשבות-רעות, ידין את כל בני אדם לכף-זכות (הרהורים ה).

[ב] מזונות של אדם נתמעט, כשאין דן את האדם לכף-זכות (מזון טו).

[ג] הדין את בני-אדם לכף-זכות, יזכה לקבל את המועדים בנכון (רחמנות יב).

[ד] מי שאין דן את חברו לכף-זכות, כאלו הרגו, גם השרים אינם נוהגים עמו בישרנות (שרים ב).

נא.

(לקוטי-הלכות, תפלת-המנחה ז, ח)

ורק בשביל-זה צריכין לנסע ולילך רגלי לצדיקים ותלמידיהם, ולקיים (אבות פ"א מ"ו): "עשה לך רב וקנה לך חבר" - הכל בשביל לקבל עצות אמתיות הנמשכים מ"מים עמקים" (משלי יח, ד; כ, ה) מאד, שעל-ידי-זה דיקא יש תקנה טובה לאחריתו.

נב.

(לקוטי-הלכות, ראש-חדש ז, נה)

וזה (אבות פ"א מ"ו): "עשה לך רב וקנה לך חבר", ומובא בספרים (קב"ה-ישר פנ"ג;

סדור האר"ל רבי שבתי הלכות דרך-ארץ, סדר קביעת-התורה; אור-צדיקים כב, טו): **"שמרמוז על הקנה והקלמוס" - שהוא חבר להתלמיד-חכם, שיתקיימו דברי התורה על-ידי-זה.**

וזה: "עשה לך רב". ואם אינך יכול למצאו - התקון על-ידי: **"וקנה לך חבר" - הינו: על-ידי הספרים-הקדושים הנכתבים בקנה - תחבר אותם אליך, ותעין בהם היטב - תוכל לידע מי הוא הרב-האמת, פי עקר התקון על-ידי רבוי הספרים'.**

נג.

(עלים-לתרופה, מכתב הסתלקות מוהרנ"ת ז"ל)

מוהרנ"ת ז"ל (לפני הסתלקותו): **אמר פרוש על משנה (אבות פ"א מ"ו): "עשה לך רב וקנה לך חבר".**

"עשה לך רב" - ואם אין אתה יודע מי הרב? - "וקנה לך חבר" - פרוש: תתחבר את עצמך לה'קלמוס'.

[מען דארף זיך מקרב זיין צו א רבי, און אז ס'איז נישט דא קיין רבי, איז מען זיך מחבר צו דער פּען].

"ואל תתחבר לרשע" (משנה ז)

נד.

(ספר-המדות, עניני 'הרחקה מרשעים')

[א] הרחק מרשעים, כדי שלא תתפס בענשם (הרחקת-רשעים ב).

[ב] אסור לספר בשבחן. אבל מקום שיבוא משבחן שבה לצדיק, מתר לספר קצת (הרחקת-רשעים ה).

[ג] מי שמלמד זכות על רשע, גם הוא נקרא רשע (הרחקת-רשעים ו).

[ד] אֶפְלוּ עוֹשֵׂה אֵיזְהוּ דְּבַר כְּדַת וְכַדִּין, אֵין אָנוּ סוֹמְכִין עָלָיו (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים ז).

[ה] מִי שֶׁעָרַב בְּעַד רָשָׁע, נוֹפֵל לְיַדֵי תַּאוֹת נְאוּת, גַּם נוֹפֵל לְחֻלְשָׁה (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים ח).

[ו] כְּשֶׁנוֹפֵל שׁוֹנְאוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיַדָּהּ, אֵל תִּרְחַמְהוּ (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים י).

[ז] כְּשֶׁלֹּא תַחְבֵּר אֶת עַצְמוֹ לְשִׁקְרָנִים, הִידוּעִים לָהּ, עַל יְדֵי זֶה תִּזְכֶּה לְהַבִּין אֶת הַצְּבוּעִים (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים יא).

[ח] מִי שֶׁשׁוֹנֵא אֶת הַמְּסִיתִים, בּוֹדֵאֵי לֹא יִדְבַק בּוֹ דְּבַרֵיהֶם (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים יב).

[ט] עַל יְדֵי לְמוּד תּוֹרָה, נַעֲשֶׂה רְחוּק בֵּין הָרְשָׁעִים הַמְּקַרְבִּים (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים יג).

[י] מִי שֶׁמָּרַחַק אֶת עַצְמוֹ מִרְשָׁעִים, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֵׂה לוֹ יְשׁוּעָה (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים יד).

[יא] הַפְּזוּר שֵׁישׁ בֵּין הָרְשָׁעִים, סִימָן לְיְשׁוּעָה (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים טו).

[יב] תִּרְחִיק מִלְּדוֹר בְּבֵית שְׂדֵר בּוֹ רָשָׁע (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים טז).

[יג] אֵל תִּדְבַר עִם הַמְּסִיתִים, אֶפְלוּ לְהוֹכִיחֵם וּלְקַרְבֵּם (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים יז).

[יד] הִתְחַבְּרוּת רְשָׁעִים, מְזִיק לְעִבּוּדַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים יח).

[טו] נֶאֱדָה וּמִתְקַבֵּל לְקְדוּשֵׁי הַשָּׁם, שִׁיעֲשׂוּ מָסָךְ וּמָגֵן, עַד שֶׁמִּמֶּנּוּ יִבְרַח כָּל אִישׁ מִצִּיק וְרָשָׁע (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים יט).

[טז] מִי שֶׁאֵינוֹ מִבִּין רְשַׁעַת הָרְשָׁעִים הַצְּבוּעִים, הוּא מֵתַעֵב (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים כ"א).

[יז] הַצְּבוּעִים גּוֹרְמִים כָּאֵב עֵינַיִם, לְהַמּוֹן עִם הַטּוֹעִים בָּם (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים כ"ב).

[יח] צָרִיךְ אָדָם לְשָׁמֵר אֶת-עַצְמוֹ, מִלְּנַשֵּׁק אֶת עַצְמוֹ עִם רְשָׁעִים, כִּי עַל יְדֵי הַנְּשִׁיקָה, נַעֲשֶׂה בֵּינֵיהֶם הִתְקַשְׁרוּת גַּם לְאַחַר מִיתָה (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים כ"ג).

[יט] יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם מֵינִים וְאַפִּיקוֹרְסִים גְּדוֹלִים, אֲבָל הֵם אֵינָם מְגֻלִּים אֶת אַפִּיקוֹרְסוֹת, וְאֵין בֶּן אָדָם יוֹדֵעַ לְשָׁמֵר אֶת-עַצְמוֹ. אֲבָל עַל יְדֵי מִדַּת הַצְּנִיעוּת, אָדָם נִצּוֹל מֵאֵלוֹ הָאַפִּיקוֹרְסִים (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים כ"ד).

[כ] הָרְשָׁעִים אֵינָם מְבַלְבְּלִים אוֹתָנוּ מֵעִבּוּדָתָנוּ בְּעִבְרוֹת שְׁעוֹבֵרִים, כְּמוֹ שֶׁמְבַלְבְּלִים אוֹתָנוּ בְּמַצּוֹת שֶׁהֵם עוֹשִׂים, בְּשִׁבְלִיזָה (סְנֵהֲדָרִין נח): "גּוֹי שֶׁשָּׁבַת חַיִּב מִיתָה" (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים כ"ה).

[כא] אִשָּׁה שֶׁשׁוֹנֵאִין מֵעֲשֵׂי רְשָׁעִים בְּעֵינֶיהָ, עַל-יְדֵי-זֶה נִפְקֶדֶת (הֲרִיזוֹן ה).

[כב] עַל-יְדֵי 'עֲזוּת' - גְּשָׁמִים נַעֲצָרִים, וּבִידוּעַ שֶׁנִּכְשַׁל בְּעִבְרָה, וְסוּפוֹ שֶׁיִּכְשַׁל בְּעִבְרָה, וּמִתָּר לְקָרוֹתוֹ רָשָׁע, וּמִתָּר לְשִׁנְאוֹתוֹ, וְהוּא אֶחָד מִתַּתְקַע"ד דּוֹרוֹת (עֲזוּת ט).

"וּשְׁנֵא אֶת הַרְבֵּנוֹת" (מְשִׁנָּה י)

נה.

(ח"א נו, א"ב ג)

יש בכל אחד מישראל בחינת 'מלכות'. וצריך לבלי להשתמש עם בחינות ה'מלכות' שיש לו להנאתו ולצרכו, שלא תהיה בחינות ה'מלכות' אצלו כעבד למלאת תאוותו, רק שתהיה בחינת המלכות בבחינת 'בן-חורין' וכו'.

שלא להשתמש בזה להנאתו ולצרכו, כִּי אם להשתמש עם המלכות לעבודת השם יתברך.

דהינו: להזהיר ולהוכיח את כל הנשמות שנכנעים אליו, כל אחד ואחד לפי בחינת המלכות שיש לו.

הן אם הוא מושל בביתו - צריך להזהיר ולהוכיח את בני ביתו.

ואם יש לו ממשלה יותר - מטל עליו להזהיר יותר ויותר אנשים, לפי בחינת המלכות שלו.

וצריך להמשיך אריכות ימים לתוך המלכות - שלא תהיה בבחינת (פסחים פז): "הרבנות מקפרת את בעליה".

כי כל אחד לפי בחינת המלכות שיש לו, הוא בחינת צופה, שמטל עליו להזהיר ולהוכיח את האנשים שהם משרשו, שיש לו בחינת מלכות עליהם.

ואם הוא מזהיר ומוכיח אותם - אזי הוא עושה את שלו, ומציל את נפשו, כמו שנאמר (יחזקאל ג יז-יט): "צפה נתתיך לבית ישראל וכו', ואתה כי הזהרת רשע ולא שב מרשעו וכו', הוא בעונו ימות ואתה את נפשך הצלת".

אבל אם אינו מזהיר ומוכיח אותם - אזי העניש עליו, כמו שכתוב שם. ועל-כן "הרבנות מקפרת את בעליה".

ועל-כן צריך לראות: להמשיך אריכות ימים לתוך המלכות - דהינו: שיראה שיוכל להזהיר ולהוכיח אותם.

וצריכין לזה ידעת, כדי לידע איך להוכיחם. ולבוא לדעת הזה,

הוא גם-כן על-ידי אריכות ימים בעצמו וכו'. ולבא לאריכות ימים, הוא על-ידי עסק התורה וכו'. ואז אין הרבנות והמלכות מזקת לו. (עין בפנים).

נו.

(ח"ב ה,ה)

יש מנהיגים, שמתנהגים ברבנות, ו"מושלים על עם דל" (משלי כח, טו).

והם מתגאים על הדור בחנם - כי לא נתן להם גדלה מן השמים כלל, רק הם מתגאים מעצמם על הדור בחנם.

והם מקבלין חרב הגאווה, בבחינת (דברים לג, כט): "ואשר חרב גאותך", ו"מושלים על עם דל" בחנם, ויש להם פח אפלו להעניש את מי שאינו רוצה להכניע עצמו תחת ממשלתם, וכל-זה על-ידי חרב הגאווה.

ובאמת אין זה נקרא מעניש, אלא מזיק, כי הן מזיקי-עלמא.

נד.

(ח"ב פ)

לא ירצה שום אדם בהתנשאות, אלא עד שיבואו כל העם ויפיוסו אותו שיקבל רבנות, אזי יקבל. אבל בלא פיוס - לא יקבל, ולא ירדף אחר התנשאות.

כי לא מצינו בדור הזה שיהא פונתו לשם שמים - כמו שמצינו (הנדרות יג):

"שהתקין רבן גמליאל כבוד לעצמו, וכבוד לנשיא, וכבוד לאב בית דין, ואחר-כך כשראו רבי מאיר ורבי נתן, התיעצו לבטל הדבר!" - ובדאי לא היו פונתם חסוֹשֵׁלוֹם, בשביל כבוד עצמם, אלא בשביל כבוד השם יתברך.

נח.

(חיי-מוהר"ן תקלח)

אמר רבנו ז"ל על אנשי-שלוֹמנו:
 "שקשה להם שירימו את-עצמן
 להנהיג ברבנות והתנשאות - מחמת
 שהכנסתי בהם 'אמת', הרבה יותר מדי!"

נט.

(ספר-המדות, עניני רבנות')

[א] מי שנוהג רבנות בעל-פיהם בגאווה,
 הקדוש-ברוך-הוא מעורר עליו שונאים
 (גאווה ז).

[ב] המנהיג עצמו ברבנות כשיש גדול
 ממנו, נתקצרים שנותיו (צדיק קיב).

ס.

(ימי-מוהרנ"ת ח"א ח-כג)

בחרף תקס"ה צוה עלי: "לנסע לחותני
 לקהלת-קדש מאהלוב לבקש
 מאתו, שיתן לי איזה רבנות באיזה עיר!"

וברוך-השם שנצלתי מזה וכו'.
 והשלכתי מנגד כבוד
 הרבנות דקהלת-קדש מאהלוב, שרצה
 חותני ז"ל להשאיר אותי במקומו.

סא.

(אבני-ה-ברזל, שיחות-
 וספורים ממוהרנ"ת ז"ל מ)

אחד מאנשי-שלוֹמנו לא היה רוצה לילך
 אל השלש-סעדות של מוהרנ"ת, כי
 מוהרנ"ת היה רגיל לדבר עם אנשי-שלוֹמנו
 מיראת-שמים, אך בשלש-סעדות לא היה
 רוצה, כי לא רצה להנהיג רבנות.

פעם-אחת בא האיש הנ"ל למוהרנ"ת,
 וראה כתב-יד של מוהרנ"ת,
 כי מוהרנ"ת כתב חלומותיו, וכתב: שפעם
 אחד חלם לו: שבא רבנו זצוק"ל אליו,
 והוכיח אותו: "על שמרחק אנשים מאתו!"
 אז אמר האיש: "שמהיום בודאי ישב
 מוהרנ"ת בשלש-סעדות!"

סב.

(שיח-שרפי-קדש)

כששלה רבנו ז"ל את מוהרנ"ת לחותנו:
 שיתן לו איזה משרת רבנות
 באיזו עיר שתחת פקוחו, כמספר בימי-
 מוהרנ"ת סימן ח' - התנצל מוהרנ"ת לפני
 רבנו: "שמפחד לקחת על-עצמו על
 הרבנות, מחמת שיש בזה אחריות גדולה
 מאד!"

אמר לו רבנו: "נו, מי אם-כן צריך להיות
 רב, לא זה שמפחד"?! [ווער דען זאל
 זיין רב, נישט דער וואס האט מורא"?!].

ושאלו מוהרנ"ת: "האם קבלת הרבנות
 הוא האמת והנכון"?! - ענה לו
 רבנו: "כן, זהו האמת!"

ושאלו שוב מוהרנ"ת: "האם הוא האמת
 לאמתה"?!
 ענה לו רבנו בניחותא: "אם אתה רוצה
 את האמת לאמתה, אל תהיה רב!"

[אז דו ווילסט דעם אמת'ן אמת זאלסטו קיין רב נישט
 זיין!] - ונצל מזה מוהרנ"ת.

עין עוד להלן במשנה יג:
 "ודאשתמש בתגא, חלקי"

"חכמים הזָהְרוּ בְּדַבְרֵיכֶם וְכוּ', וַיִּשְׁתּוּ
הַתְּלַמִּידִים הַבָּאִים אַחֲרֵיכֶם וְכוּ'" (משנה יא)

סג.

(ח"א נט, ה)

על-ידי שִׁמְכֻלְכֻל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט - יְכוּל
לְלַמֵּד לַתְּלַמִּידִים חֻכְמָתוֹ, וְלֹא
יִזְיק לָהֶם.

כִּי עֵקֶר הַלְמוּד תְּלוּי בְּזָה, שִׁי"כְלֻל דְּבָרָיו
בְּמִשְׁפָּט" (תהלים קיב, ה), כִּמּוֹ שֶׁכְּתוּב
(אבות פ"א מ"א): "חכמים הזָהְרוּ בְּדַבְרֵיכֶם
וְכוּ', וַיִּשְׁתּוּ הַתְּלַמִּידִים הַבָּאִים" וְכוּ'.

"הוּי מִתְלַמִּידוֹ שֶׁל אֶהְרֵן, אוֹהֵב
שְׁלוֹם וְרוֹדֵף שְׁלוֹם" (משנה יב)

סד.

(ח"א יד, א"י)

לְהַמְשִׁיךְ 'שְׁלוֹם' בְּעוֹלָם - צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת
כְּבוֹד הַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ-הוּא
לְשִׁרְשׁוֹ, הִינּוּ: לִיִּרְאָה' וְכוּ'.

סה.

(ח"א לג, א)

הַכֻּל הוּא: שֶׁצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ שְׁלוֹם, שִׁיחָה
שְׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל, וְשִׁיחָה שְׁלוֹם
לְכָל אָדָם בְּמִדּוֹתָיו.

הִינּוּ: שְׁלֵא יִהְיֶה מְחֻלָּק בְּמִדּוֹתָיו
וּבְמֵאֲרֻעוֹתָיו, שְׁלֵא יִהְיֶה לוֹ חִלּוּק בֵּין
בְּטִיבוֹ בֵּין בְּעֵקֶו, תְּמִיד יִמְצָא בּוֹ הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ
- עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַנִּקְרָאת 'שְׁלוֹם' וְכוּ', וְעַל-
יְדֵי 'צְדִיקִים' שֶׁנִּקְרְאוּ גַם-כֵּן 'בְּרִית שְׁלוֹם'.

וּמִחֻמַּת-זֶה יְכוּל לְאַהֵב אֶת הַשְׁלוֹם בְּכָל
מְקוֹם, הֵן בְּטִיבוֹ וְכוּ', וְיְכוּל
לְהִיּוֹת שְׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל, וְלְאַהֵב זֶה אֶת זֶה.

סו.

(ח"א לד, ז)

בְּשִׁמְקוֹשֶׁר ה'לֵב, לְהַנְקִדָּה, שֶׁהוּא
בְּחִינַת 'צְדִיק', שֶׁשֵּׁם הָאוֹר
הָאֱהָבָה-הַקְדוּשָׁה שׁוֹרָה, כִּי "אוֹר הַחֶסֶד
נִשְׂאָר בִּיסוּד דְּאַצִּילוֹת" - אָזִי נִתְבַטֵּל
ה'אֱהָבוֹת-רְעוּת, הִינּוּ ה'חֶרְפוֹת, הִינּוּ
'עֲרֻלַת לֵב'. כִּי "עַל כָּל פְּשָׁעִים תִּכְסֶּה
אֱהָבָה" (משלי י, יב) - כִּי שֵׁם שׁוֹרָה 'אֱהָבָה-
הַקְדוּשָׁה'.

וְזֶהוּ כִּשְׁהַקְדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא נִתֵּן הַפְּהֵנָה
לְפִינֵהֶם, אָמַר (במדבר כה, יב): "הִנְנִי נִתֵּן
לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם" - כִּי ה'פְּהֵנָה' הִיא
בְּחִינַת 'אֱהָבָה', הוּא 'אֲבָרָהם' - שׁוֹרָה בְּמְקוֹם
'בְּרִית שְׁלוֹם' - הִינּוּ: "צְדִיק יִסוּד עוֹלָם"
(משלי י, כה).

"וְדֹאשְׁתַּמְשׁ בְּתַנָּא, חֻלְף" (משנה יג)

הַמְשַׁתְּמֵשׁ ב'כְּתָרָה שֶׁל תּוֹרָה' כְּאֵדָם הַמְשַׁתְּמֵשׁ
בְּכֻלָּיו - חֻלְף וְעֵבֶר מִן הָעוֹלָם. (רבנו עובדיה מברסלב)

סז.

(ח"א כב, ד)

יֵשׁ 'רוּעִים שֶׁל הַפְּטָרָא-אַחֲרָא', מְפָרְסֵמִי-
הַדוֹר, וְכוּפִין אֲנָשִׁים לְתַחֲוֹת
שֶׁעֲבוּדָהּ, וְעֵקֶר 'מְלֻכוֹתָם' הוּא עַל-יְדֵי
'עֲזוּת', כִּי "עֲזוּת, מְלֻכוֹתָא בְּלֹא תַנָּא"
(סנהדרין קה). - וְהֵם כְּכֻלָּבִים בְּעֲזוּתָם, וְהֵן "פְּנֵי
הַדוֹר כְּפְנֵי הַכְּלָב" (סוטה מט:).

וְכַדִּי לְהַנְצִל מֵהֶם מִתַּחַת מְשַׁלְתָּם, אִי-
אֶפְשָׁר רַק עַל-יְדֵי 'עֲזוּת', לְעַמֵּד נֶגֶד
עֲזוּתָם, וְאֵז נִכְנָס לְתוֹךְ הַקְדוּשָׁה'.

סח.

(ח"א סז, ג)

כְּשֶׁפּוֹגֵם בְּתַאוּת־אֲכִילָה - נוֹפֵל ה'כְּבוֹד',
בְּחִינַת 'מַלְכוּת', וְאִזִּי נוֹטֵלִין
'כְּבוֹד', ה'עֲזִי־פָנִים' שֶׁבְּדוֹר.

כִּי "עֲזוּת מַלְכוּתָא בְּלֹא תְּגָא" (סנהדרין קה.) - הִינּוּ: כְּשֶׁאֵין בְּחִינַת 'מַלְכוּת',
בְּחִינַת ה'שְׁלֶחַן שֶׁבְּקִדְשָׁה' בְּשִׁלְמוֹת - אִזִּי
מִתְגַּבֵּר ה'עֲזוּת', שֶׁהוּא "מַלְכוּתָא בְּלֹא
תְּגָא", בְּלֹא כְּפֶתֶר מַלְכוּת'.

אֲבָל כְּשֶׁמְשַׁבְּרִין תַּאוּת־אֲכִילָה, אִזִּי אֵין
שׁוּם פְּקִידוֹת וְשִׁרְדָּה לְה'עֲזִי־פָנִים'.

סט.

(ח"ב א, ג-יג)

יֵשׁ כְּמֹה מְפָרְסָמִים שֶׁהֵם ב'שֶׁקֶר', וְהֵם
רַק עַל־יְדֵי 'עֲזוּת', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל
(סנהדרין קה.): "עֲזוּת מַלְכוּתָא בְּלֹא תְּגָא".

וְכִי שֶׁהוּא מְפָרְסָם, וְיֵשׁ לוֹ שֵׁם עַל־יְדֵי
'עֲזוּת' - הוּא נוֹפֵל לְפָנֵי ה'בַּעַל־
תְּפִלָּה', ה'מַלְוָה הַגָּדוֹל', שֶׁכָּל צְבֹא הַשָּׁמַיִם
וְכָל הַבְּחוֹת כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת לוֹוִין מִמֶּנּוּ.

ע.

(ח"ב יח)

סִפְּנָה גְּדוּלָּה לְהִיזוֹת מְפָרְסָם וּלְהַנְהִיג
הָעוֹלָם.

לֹא־מִבְּעֵיֶא כְּשֶׁאֵינוֹ רְאוּי כָּלֵל וְלוֹבֵשׁ
טְלִית שֶׁאֵינוֹ שָׂלוֹ, רַק אֶפְלוֹ
'עוֹבְדֵי־הַשֵּׁם בְּאֵמַת' גְּדוּלֵי־הַדּוֹר, יֵשׁ
עֲלֵיהֶם סִפְּנוֹת נוֹרְאוֹת בְּהַנְהַגַּת הָעוֹלָם.
וַיְכוּלִים לְעַבֵּר מִמֶּשׁ "גָּנֵב וְנֹאֵף וְרֹצֵחַ" (ירמיה
ז, ט; הוֹשֵׁעַ ד, ב), בְּכָל־פַּעַם בְּכָל־רְגַע רַחֲמָנָא־
לְצַלְחָן.

עא.

(ח"ב פ)

מְצִינּוּ בְּדוֹר הַזֶּה: שֶׁכְּמֹה בְּנֵי־אָדָם נִפְלוּ
מֵאֲמוּנַתֶם מִחֻמַּת שְׂרוּאִים שְׁבִנֵי־
גִילָם עָלוּ לְגִדְלָה. וּבּוֹדָאי מַה שֶׁדַּחַף אוֹתוֹ
וְלָקַח גְּדֻלָּה לְעַצְמוֹ הִיא 'עֲזוּת', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ
חז"ל (סנהדרין קה.): "עֲזוּת מַלְכוּתָא בְּלֹא
תְּגָא".

עב.

(ספר־הַמִּדּוֹת, בּוֹשָׁה ב)

מִתֵּר לְבִישׁ אֶת הַרְבָּנִים שֶׁשׁוֹכְרִין אֶת
הַרְבָּנוֹת לְשֵׁם גְּאוּה, וְרְאוּי לְבַזּוֹתָן
וְלַהֲקַל בְּכְבוֹדָן, וְאֵין עוֹמְדִין בְּפָנֵיהֶם, וְאֵין
קוֹרִין אוֹתָן רַבִּי, וְה'טְלִית' שֶׁעָלִיו
כְּמַרְדְּעַת שֶׁל חֲמוֹר'.

עֵינַי עוֹד לְעִיל בְּמִשְׁנֵה י: "וְשָׂנֵא אֶת הַרְבָּנוֹת"

"אִם אֵין אָנִי לִי, מִי לִי. וּכְשֶׁאֵין לְעַצְמִי, מַה
אָנִי. וְאִם לֹא עֲכָשׁוּ, אֵימַתִּי" (מִשְׁנֵה יד)

עג.

(לְקוֹטֵי־הַלְכוּת, קְרִיאַת־הַתּוֹרָה ו, לב)

"אִם אֵין אָנִי לִי מִי לִי, וּכְשֶׁאֵין לְעַצְמִי
מַה אָנִי, וְאִם לֹא עֲכָשׁוּ אֵימַתִּי"
(אבות פ"א מ"ד) - שֶׁאִם לֹא אֲשַׁתְּדֵל בְּעַצְמִי
לְלַמֵּד וּלְהַגִּיחַ בַּתּוֹרָה וְעִבּוּדָה - "מִי לִי" -
כִּי חוֹבַת הָאָדָם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֵין מִי
שֶׁיִּפְטֹר אוֹתוֹ מִזֶּה.

"וּכְשֶׁאֵין לְעַצְמִי מַה אָנִי" - כִּי בּוֹדָאי
תּוֹרַתִי וְעִבּוּדִתִּי בְּעַצְמָה אֵינָה
נִחַשְׁבֶּת, כִּי עֶקֶר בְּחִינַת 'קְבֻלַּת־הַתּוֹרָה'
שֶׁמְחַיֵּב כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי לְקַבֵּל בְּכָל דּוֹר,
הוּא רַק עַל־יְדֵי שִׁיתְחַבֵּר וַיְכַלֵּל בַּתּוֹךְ
הַצְּבוֹר־הַקְּדוֹשׁ.

הזמן, כי גופך חלש ודל. הזמן הולך והומה, והגוף אפשר עכשו בא יזמו.

עה.

(ח"א מט, בסוף)

"ישיש כגבור לרוץ ארח" (תהלים יט, ו) - כי הצדיקים הם "גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו" (תהלים קג, כ). כי צריך להתגברות, כדי "לרוץ ארח" הנה שהיו יכולים לילך בזמן-הנה שהיו ישראל נזופים, ועכשו רצים במהירות גדול זה הדרך.

בעת שאמר זאת התורה, שמעתי אז מפיו הקדוש ענין זה בבאור יותר, שאמר ענין זה, לענין בני-אדם הזוכים לעשות 'תשובה' על העבר:

שאף-על-פי שזוכים לתקן מה שעבר, אף-על-פי-כן: עדין היכן הוא אותו הזמן שהיו רחוקים מהשם-יתברך - שהיו יכולים לעבד השם-יתברך באותו הזמן.

ובודאי צריכים לתקן זאת - דהינו: להשלים ולמלא את העבודה שהיו יכולים לעבד השם-יתברך בכל אותו העת שהיו נזופים מלפניו יתברך ורחוקים ממנו.

על-כן אחר שזוכין להתעורר לתשובה - צריכין זריזות גדול בעבודתו יתברך, ולרוץ מאד מאד, כדי שיזכה על-ידי זריזות עבודתו, לתקן ולהשלים גם הסרון העבודה של הימים שעברו.

כי עכשו צריך לרוץ במהירות גדול, זה הדרך שהיה יכול לילך בזמן שהיה רחוק מהשם-יתברך.

ואם אמר: "שלא ללמוד ולהתפלל, כ-אם כשאזכה לבוא ולהתחבר לצבור-הגון העוסקים בתורה ועבודה!" - על-זה משיב לעצמו: "ואם לא עכשו אימתי" - כי חס-ושלום יכלה זמן ימי חיי, ולא יזכה לזה.

כי למוד ועבודה של הצבור אינו קבוע בתמידות, ובתוך כך יאבד הרבה מימי חיי בלא תורה ועבודה, וגם: כי לא בנקל זוכין למצא צבור-הגון שיזכה להשלים עבודתו על-ידם.

וכל פונת התנא: להורות לאדם הרוצה לפקח על ימי חיי, שלא יאבד ימיו חס ושלום - שצריך להשתדל לבקש ולחפש מאד, ולהתפלל להשם-יתברך: שיזכה למצא רבי אמתי, עם צבור-הגון שהם תלמידיו הנלוים אליו, ויאחז בזה וגם מזה אל תנח ידך - להתחבר בכל עבודתו בתורה ותפלה עם הצבור ההגון כנ"ל.

וגם בפני-עצמו יעסק בתורה ותפלה, בעת שאינו יכול להתוועד עם הצבור, וגם אז יהיה מקשר עמהם בפנימיות לבבו, שכל פונתו בעסקו בתורה ותפלה יהיה: שיזכה להכלל תמיד עם הצבור-הקדוש הנכללים בהרבי-האמתי שיש לו בחינת רוח-הקדש וכו', שעקר התקון על-ידו.

"ואם לא עכשו, אימתי" (משנה יד)

עד.

(שיר-ידידות, בתחלת הספר)

מה תעשה ליום פקדה, ומה תשיב לשולחך דבר. אל תבט על מצהלות

וְאָמַר לְאַנְשֵׁיוּ בְּזֶה הַלְשׁוֹן: "אִיר דְּאַרְפֹּט זֵיךְ זַייער יאָגן, אִיר זְאַלְט נאָךְ קענען עפעס כאַפּן!" [אתם צריכים למהר מאד, שתוכלו עדין לחטף משהו].

"שמאי אומר, עשה תורתך קבע" (משנה טו)

עו.

(ח"א רפד)

הוֹכִיחַ אֶת אֶחָד שְׁאָמַר לוֹ, שְׂאִין לוֹ פְּנָאֵי לְלַמֵּד מִחֶמֶת שְׁעוֹסַק בְּמִשְׁאֵ-וּמִתָּן: "שְׂאֵף-עַל-פִּי-כֵן רְאוּי לוֹ לְחַטֵּף אִיזָה זְמַן לְעַסַּק בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם!"

וְזָהוּ שְׁאָמְרוּ חֲז"ל (שבת לא.): "שְׂשׂוֹאֲלִין אֶת הָאָדָם: קִבְעַת עֵתִים לַתּוֹרָה"! - 'קבע' הוא לשון 'גזלה', כמו שכתוב (משלי כב, כג): **"וְקִבַּע אֶת קִבְעֵיהֶם נֶפֶשׁ"**.

הֵינּוּ שְׂשׂוֹאֲלִין אֶת הָאָדָם: "אִם גָּזַל מִן הַזְּמַן שֶׁהוּא טְרוּד בְּעַסְקָיו, אִם גָּזַלְתָּ מִהֵן עֵתִים לַתּוֹרָה"! - כי צריך האדם לחטף ולגזל עתים לתורה, מתוך הטרדא והעסק.

עז.

(שיחות הר"ן יט)

רַבֵּנוּ ז"ל אָמַר: "נִכְסַפְתִּי מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָעוֹלָם אֶל 'עֲשִׂיה' - שְׂיִהִיה חַיִּיב אֲצִל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, לְלַמֵּד 'כָּךְ וְכָךְ' בְּכָל יוֹם, וְלֹא יַעֲבֹר, וְכִיּוֹצֵא!"

וְאָמַר: שְׂאִפְלוּ אוֹתָן הָאֲנָשִׁים הַרְחוּקִים מִן הַקִּדְשָׁה מְאֹד, שְׂנַלְכְּדוּ בְּמִצְוֵה-רַעָה, עַד שֶׁרְגִילִין בְּעִבְרוֹת חֶסֶד וְשָׁלוֹם, אֲפִי-עַל-פִּי-כֵן הִבַּח שֶׁל הַתּוֹרָה גָּדוֹל כָּל-כָּךְ, עַד שְׂיִכּוֹלָה לְהוֹצִיא אוֹתָם מִן הָעִבְרוֹת שֶׁרְגִילִין בָּהֶם חֶסֶד וְשָׁלוֹם!

וְאִם יַעֲשׂוּ לָהֶם 'חֶק קְבוּע' וְ'חַיִּיב תְּזַק' לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם וְיוֹם 'כָּךְ וְכָךְ', 'יִהְיֶה אִיךְ שְׂיִהִיה' - בּוֹדְאֵי יִזְכּוּ לְצֵאת מִמִּצְוֹתֶם הַרְעָה - עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה' - כִּי 'כַּח הַתּוֹרָה' גָּדוֹל מְאֹד!

[לקוטי הלכות, בציעת הפת ה, כב: שמעתי מפיו-הקדוש ז"ל שאמר: "נכספתי מאד להמשיך העולם אל 'עשייה' - דהינו: שיהיה חיוב לכל אחד בכל יום, ללמוד 'כך וכך' כפי ערכו וכו'"]

ושאלתי אותו אז: **"הלא יש בני-אדם 'פעלי-עברות' ורחמנא-לצלן"!** - השיב בלשון גערה קצת: **"אין אתה יודע כח הגדול של התורה וכו'!"**

וכוננתו היתה: שאפלו מי שנלכד בעברות חסד ושלום, ונדמה לו שאי-אפשר לו לצאת משם - אם אף-על-פי-כן היה קובע לו 'שעורים קבועים' לתורה בכל יום ויום - היה 'כח התורה' מתגבר, עד שגם הוא היה נתתקן ויוצא מהם סוף-כל-סוף].

עח.

(לקוטי הלכות, בית-הכנסת ה, ט - על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב עח, 'בענין הנהגת הפשיטות')

בוֹדְאֵי אֲפִי-עַל-פִּי שְׂצָרִיכִין לְבַטֵּל אֶת עֲצָמוֹ וְלְעַסַּק בְּאִיזָה מִשְׂאֵ וּמִתָּן אוֹ מְלֶאכֶה, אֲבָל הָעֵקֶר הוּא הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁהִזְהִירוּ רַז"ל (אבות פ"א מט"ו): "עֲשֵׂה תּוֹרָתְךָ קִבְע", "וּמְלֶאכֶתְךָ עֲרֵאִי" (מאירי שם).

כִּי הַחִיּוֹת' שֶׁל בְּחִינַת הַבְּטוּלָה, שֶׁהוּא הַחֶסֶד-הַנֶּחֱסָה שֶׁהִיא מְקִיָּים הָעוֹלָם 'קָדָם מִתַּן-תּוֹרָה', הוּא רַק בְּבְחִינַת 'עֲרֵאִי', בְּחִינַת 'דִּירַת-עֲרֵאִי'. וְעַקֵּר הַקִּיּוּם בְּדֶרֶךְ-קִבְע', הוּא רַק עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא עֵקֶר קִיּוּם-הָעוֹלָם בְּקִבְעוֹת.

"והוי מקבל את כל האדם בסדר פנים יפות"
(משנה טו)

ע.ט.

(שיחות-ה"ן מג)

על-ידי ה'שמחה' - יכולין להחיות אדם אחר.

כי יש בני-אדם שיש להם יסורים גדולים ונוראים רחמנא-לצלן, ואי-אפשר להם לספר מה שבלבם, והם היו רוצים לספר, אך אין להם בפני מי לספר ולקשיח עמו את כל אשר עם לבבם, והם הולכים מלאים יסורים ודאגות.

וכשבא אדם עם 'פנים שוחקות' - יכול להחיות אותם ממש.

ולתחיות אדם, אינו דבר רק, כי הוא דבר גדול מאד - וכמו שמובא בגמרא (תענית כב.): "מהני תרי בדחי, שזכו למה שזכו, על-ידי זה שהיו משמחים בני אדם".

"עשה לך רב, והסתלק מן הספק" (משנה טז)

פ.

(ח"א קמג)

מעלת המקבל עצה מ'חכמי-הדור' - כי הוא 'המתקת-הדינים'.

כי כשצריך ל'עצה', ואינו יודע איך לעשות - היא בחינת 'צמצום', כי נתצמצם שכלו ואינו יודע איך לעשות, והוא בחינת 'דינים', כידוע. ועל-ידי שהחכם נותן לו 'עצה' - הוא מרחיב לו, ומאיר בו חכמתו. וזה בחינת 'חסדים' וכו'.

גם כתיב (משלי יא, יד): "תשועה ברב יועץ", וה'צדיק' נקרא 'רב', כמו

שאמרו רז"ל (תענית ט): "משה אידי דנפיש זכותה, פרבים דמי".

גם אם מקבל 'עצת הצדיק' - אף שאחר-כך לא עלתה לו יפה מעצתו - אזי יודע שהיה רק מהשם-יתברך.

אך אם לא היה מקבל 'עצת הצדיק' - היה אפשר שתגיע לו 'רעה', בלי 'גזר-דין של מעלה', רק שהוא בעצמו משך על-עצמו, כמו שכתוב (משלי יט, ג): "אולת אדם תסלף דרכו, ועל ה' יזעף לבו".

אך אם קבל 'עצת הצדיק' - יודע שהוא רק על-פי 'משפט שלמעלה'.

פ.א.

(ספר-המדות, אמונה ח"ב ז; למוד ח"ב ז)

כשהולך מרב לרב, אז צריך לחזק 'אמונתו' ב'אחדות השם-יתברך' - כי הלמוד מהרבה מלמדים, מזיק ל'אמונת-היהוד'.

וכן הרב שיש לו 'אמונת-היהוד', הוא יכול להאיר לכל תלמיד ותלמיד לפי כחו, וכל תלמיד אינו שומע אלא מה שצריך לו ולא יותר.

[ויבן על-פי באור רבנו עובדיה מברטנורא במשנתנו (אבות פ"א מ"ו): "עשה לך רב, והסתלק מן הספק" - "ולא ילמד היום מאחד, ולמחר מן האחר. ואף על-גב דבמסכת עבודה-זרה (יט.) אמרו: 'הלומד תורה מרב אחד, אינו רואה סימן ברכה' - כבר פרשו ואמרו (שם): 'הני מילי ב'סברא' - שטוב לו לשמע 'סברת הרבים'. אבל לענין 'גמרא' - מחד רב מעלי, כי היכי דלא לפגם לישניה"']

פ.ב.

(לקוטי-הלכות, ברכות-התורה א - על-פי

לקוטי-מוה"ן ח"א לו, 'בקרב עלי מרעים')

על-כך צריכין לנסע לצדיק-האמת ולשמע מפיו דיקא - כי אז יכול

לְקַבֵּל הָאֹר' בְּבַחֲיִנַת 'בְּרָכָה', מֵאַחַר שֶׁבָּרַר
נְצֻטִיר קֶצֶת בְּפִי הַצְּדִיק.

וְזֶה בְּחִינַת (אבות פ"א מט"ז): "עֲשֵׂה לָךְ רַב,
וְהִסְתַּלַּק מִן הַסֶּפֶק" - כִּי כְּלִיזְמָן
שֶׁלֹּא נְצֻטִיר הָאֹר-הָעֲלִיּוֹן, הוּא בְּבַחֲיִנַת
סֶפֶק, כִּי עֲדוֹן אֵין יוֹדְעִין בּוֹ כָּלֵל וְאֵין בּוֹ
שׁוּם תְּפִיסָה. וְעַל-יְדֵי הַרְבֵּי-הָאֲמֵת - נְצֻטִיר
הָאֹר' בְּבַחֲיִנַת 'בְּרָכָה'.

"כָּל יָמֵי גְדֻלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים, וְלֹא מְצָאתִי
לְגוֹף טוֹב מִשְׁתִּיקָה. וְלֹא הַמְדַרְשׁ הוּא הָעֵקֶר
אֲלֵא הַמַּעֲשֵׂה. וְכָל הַמְרַבֵּה דְבָרִים מְבִיא חֲטָא"
(משנה יז)

פג.

(ח"א, ב)

עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה: כְּשִׁישְׁמַע בְּזִיוּנוֹ, יָדַם
וַיִּשְׁתַּק וְכו' - שִׁיחַפֵּה דָם לְדָם,
שִׁיחֵיהָ מִן "הַשׁוֹמְעִים הַרְפָּתָם וְאֵינָם
מְשִׁיבִים" (שבת פח: יומא כג. גטין לו:), וְלֹא
יִדְקֶדֶק עַל בְּזִיוֹן כְּבוֹדוֹ.

וּכְשִׁמְקִים: "דָּם לָה" - אִז "הַקְדוּשָׁה"
בְּרוּךְ-הוּא מְפִיל לֹו הַלָּלִים,
כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תהלים לו, ז): "דָּוִם לָהּ וְהִתְחַוֵּל
לֹו וְהוּא יִפִּיל לָךְ חַלְלִים", כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל
(גטין ז).

פד.

(ח"א סד, ד)

'מַחְלֻקָת' - הִיא בְּחִינַת 'בְּרִיאַת-הָעוֹלָם'.
כִּי עֵקֶר 'בְּרִיאַת-הָעוֹלָם', עַל-
יְדֵי 'חֲלָל-הַפְּנוּי', כִּי בְּלֹא זֶה הָיָה הַכֹּל 'אֵין-
סוּף', וְלֹא הָיָה 'מְקוֹם' לְ'בְּרִיאַת-הָעוֹלָם'.

וְכֵן הוּא בְּחִינַת הַ'מַּחְלוּקוֹת' - כִּי אִלּוּ הָיוּ
כָּל הַתְּלַמִּידֵי-חֲכָמִים אַחַד, לֹא הָיָה

מְקוֹם לְ'בְּרִיאַת-הָעוֹלָם', רַק עַל-יְדֵי
הַ'מַּחְלֻקָת' שֶׁבִּינֵיהֶם, שֶׁכָּל אֶחָד מוֹשֵׁךְ
עַצְמוֹ לְצַד אַחֵר, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֵׂה בִּינֵיהֶם
בְּחִינַת 'חֲלָל-הַפְּנוּי', בְּחִינַת 'צְמֻצוּם הָאֹר'
לְצַדְדוֹן.

כִּי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶם מְדַבֵּר, הֵם
רַק בְּשִׁבִיל 'בְּרִיאַת-הָעוֹלָם', כִּי הֵם
בוֹרְאִים אֶת הַכֹּל עַל-יְדֵי 'דְּבָרֵיהֶם', "אֵל
תִּקְרִי עַמִּי אֲלֵא עַמִּי" (הקדמת הזוהר ה.).

אִךְ צְרִיךְ לְזַהֵר שֶׁלֹּא לְדַבֵּר יוֹתֵר מְדִי, רַק
כְּפִי צְרִיךְ 'בְּרִיאַת-הָעוֹלָם', לֹא יוֹתֵר.
כִּי עַל-יְדֵי 'רְבוּי-הָאֹר', נִשְׁתַּבְּרוּ הַכָּלִים,
וְנִתְהוּוּ הַ'קְלָפוֹת'. כֵּן אִם אֶחָד מְרַבֵּה לְדַבֵּר,
מְזַה גּוֹרֵם הַתְּהוּוֹת הַ'קְלָפוֹת', כִּי הוּא בְּחִינַת
'רְבוּי-הָאֹר' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיוּ 'שְׁבִירַת-
הַכָּלִים'.

וְזֶה פְּרוּשׁ הַמְּשָׁנָה (אבות פ"א מ"ז): "כָּל יָמֵי
גְדֻלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים, וְלֹא מְצָאתִי
לְגוֹף טוֹב מִשְׁתִּיקָה. וְלֹא הַמְדַרְשׁ הוּא
הָעֵקֶר אֲלֵא הַמַּעֲשֵׂה. וְכָל הַמְרַבֵּה דְבָרִים
מְבִיא חֲטָא".

"בֵּין הַחֲכָמִים" - הוּא בְּחִינַת 'חֲלָל-הַפְּנוּי'
שֶׁנִּתְהוּוּ וְנַעֲשֵׂה "בֵּין הַחֲכָמִים", עַל-
יְדֵי הַ'פְּרוּד' וְהַ'מַּחְלֻקָת' שֶׁיֵּשׁ בִּינֵיהֶם. כִּי אִם
הָיוּ כָּלֵם אַחַד, אֵין שִׁיךְ לוֹמֵר "בֵּין
הַחֲכָמִים". וּבִתְוֹךְ הַ'חֲלָל-הַפְּנוּי' הַזֶּה נַעֲשֵׂה
'בְּרִיאַת-הָעוֹלָם', הֵינּוּ הַ'יָּמִים' וְהַ'מְדוּת'.

וְזֶה: "כָּל יָמֵי גְדֻלְתִּי" - שֶׁהֵייתִי מְגֻדֵל
'יָמֵי וּמְדוּתִי', שֶׁהוּא בְּחִינַת 'בְּרִיאַת-
הָעוֹלָם' - "בֵּין הַחֲכָמִים" דִּיקָא, בְּתוֹךְ
הַ'חֲלָל-הַפְּנוּי', כִּי שָׁם נַעֲשֵׂה כָּל הַבְּרִיאָה.

וְזֶה: "גְּדֻלְתִּי" - שֶׁ'הַגְּדֻלְתִּי' 'יָמֵי וּמְדוּתִי',
מ'קִטְנוּת' ל'גְּדֻלּוֹת'.

וְזֶה שֶׁקָּרָאָם: "יָמִי" - כִּי הֵם יָמִים שְׁלֹו, כִּי הוּא בּוֹרֵא אֶת הָעוֹלָם בְּנִ"ל.
וְזֶה: "וְלֹא מִצָּאתִי לְגוֹף טוֹב מִשְׁתִּיקָה"
- כִּי שֵׁם בְּהַלְלֵהֶפְנוּי אֵין טוֹב מִשְׁתִּיקָה בְּנִ"ל, כִּי אֲסוּר לְכַנֵּס לְשֵׁם כִּי-אֵם מִי שֶׁהוּא בְּבַחֲיִנוֹת שְׁתִּיקָה, בְּחִינַת 'מִשְׁה'.

וְזֶה שֶׁאָמַר: "כָּל יָמֵי גְדֻלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים, וְלֹא מִצָּאתִי וְכוּ'" - כִּי עַל-יְדֵי שֶׁאֲחַז בְּמַדְרָגָה זוּ בְּבַחֲיִנַת שְׁתִּיקָה, עַל-כֵּן הָיָה מְגִדֵּל יָמָיו וּמְדוּתָיו שֵׁם בְּהַלְלֵהֶפְנוּי, כִּי אֲסוּר לְכַנֵּס לְשֵׁם כִּי-אֵם מִי שֶׁהוּא בְּבַחֲיִנוֹת שְׁתִּיקָה.

וְזֶה שֶׁאָמַר: "כָּל יָמֵי גְדֻלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים, וְלֹא מִצָּאתִי וְכוּ'" - כִּי עַל-יְדֵי שֶׁאֲחַז בְּמַדְרָגָה זוּ בְּבַחֲיִנַת שְׁתִּיקָה, עַל-כֵּן הָיָה מְגִדֵּל יָמָיו וּמְדוּתָיו שֵׁם בְּהַלְלֵהֶפְנוּי, כִּי אֲסוּר לְכַנֵּס לְשֵׁם כִּי-אֵם מִי שֶׁהוּא בְּבַחֲיִנוֹת שְׁתִּיקָה.

וְזֶה שֶׁאָמַר: "כָּל יָמֵי גְדֻלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים, וְלֹא מִצָּאתִי וְכוּ'" - כִּי עַל-יְדֵי שֶׁאֲחַז בְּמַדְרָגָה זוּ בְּבַחֲיִנַת שְׁתִּיקָה, עַל-כֵּן הָיָה מְגִדֵּל יָמָיו וּמְדוּתָיו שֵׁם בְּהַלְלֵהֶפְנוּי, כִּי אֲסוּר לְכַנֵּס לְשֵׁם כִּי-אֵם מִי שֶׁהוּא בְּבַחֲיִנוֹת שְׁתִּיקָה.

וְזֶה: "וְלֹא הַמְדָּרֵשׁ הוּא הָעֵקֶר אֲלֵא הַמַּעֲשָׂה, וְכָל הַמְרַבֵּה דְבָרִים מְבִיא חֲטָא" - כִּי כָּל מְדָרְשֵׁם וְדְבָרֵיהֶם שֶׁאֵלּוּ הַחֲכָמִים מְדַבְּרִים, אֵין הָעֵקֶר הַמְדָּרֵשׁ בְּלִבָּד, אֲלֵא הַמַּעֲשָׂה, שֶׁיַּעֲשׂוּ וַיְבָרְאוּ עַל יְדֵי דְבָרֵיהֶם אֶת הָעוֹלָם.

אָדָּ: "כָּל הַמְרַבֵּה דְבָרִים מְבִיא חֲטָא" - כִּי מְרַבֵּי הָאֹר' נִתְהוּוּ הַקְּלָפוֹת, בְּנִ"ל.

[בְּכַתְבֵּי רַבְנּוּ ז"ל, הַשִּׁיף לְתוֹרָה הַזֶּה, הִנְדָּפֵס בְּסוֹף הַסֵּפֶר - יֵשׁ גִּסַּח שׁוֹנֶה, עֵינֵי-שֵׁם]

פה.

(ח"ב ה, טו)

בְּאֵמֶת צְרִיכִין דִּיקָא לְסַלֵּק אֶת הַמַּחַ, לְהַשְׁלִיךְ כָּל הַחֲכָמוֹת וְלַעֲבֹד הַשֵּׁם בְּפִשְׁטוּת, בְּלֵי שׁוּם חֲכָמוֹת, שֶׁיְהִי "מַעֲשִׂיו מְרַבֵּין מִחֲכָמוֹתוֹ" (אָבוֹת פ"ג מ"ט), "וְלֹא הַמְדָּרֵשׁ הוּא הָעֵקֶר אֲלֵא הַמַּעֲשָׂה" (שֵׁם פ"א מ"ז).

לֹא-מְבַעֵיא 'חֲכָמוֹת שְׁלֵשׁ שְׁטוֹת' שֶׁל סֵתָם בְּנִי-אָדָם, אֲלֵא אֲפֵלוּ 'חֲכָמוֹת

פו.

(שיחות הר"ן קלא)

כָּל דְּבָרֵי תוֹרַתוֹ-הַקְּדוּשָׁה, אֶף-עַל-פִּי שֵׁישׁ בָּה עֲמֻקּוֹת גְּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד מְאֹד, וְרִזְיוֹן-עֲלָאִין, וְסוּדֵי-סוּדוֹת עֲמֻקִּים וְרַחֲבִים מְנִי יָם, בְּכָל דְּבוּר וְדְבוּר - אֶף-עַל-פִּי-כֵן עֵקֶר בּוֹנֵתוֹ: לְשֹׁמֵר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דְּבָרֵי תוֹרָתוֹ בְּפִשְׁטוּת וּבְתַמִּימוּת. כִּי "לֹא הַמְדָּרֵשׁ הוּא הָעֵקֶר אֲלֵא הַמַּעֲשָׂה" (אָבוֹת פ"א מ"ז).

וְשִׁים עֵינֵךְ הַיָּטֵב הַיָּטֵב וְתַסְתַּכֵּל יָפֶה בְּכָל תּוֹרָה וְתוֹרָה, הָעֲבָדוֹת וְהָעֲצוֹת וְהַמּוֹסָר וְהַהֲתַעֲוֲרוֹת הַיּוֹצְאִים עַל-פִּי פְּשׁוּטָן שֶׁל דְּבָרִים, וְתַבְקֵשׁ מֵהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ שֶׁיֵּאִיר עֵינֶיךָ לְזַכּוֹת לָזֶה לְהַבִּין הַדְּבָרִים הַיָּטֵב לְמַעֲשָׂה.

פז.

(שיחות הר"ן רעג)

אָמַר: "טוֹב לְהֶאָדָם לְהַרְגִיל אֶת עַצְמוֹ שֶׁיּוֹכֵל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ עִם אֵיזָה נִגְזוֹן" וְכוּ' וְכוּ'.

וְעַיִן בְּסוֹף הַמַּעֲשָׂה שֶׁל הַשְּׁבָעָה-בְּעֵטְלֵעֵרִס' (סְפוּרֵי-מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשָׂה יג), שֵׁם מְרַמֵּז קִצְתַּת מַעֲלַת הַנִּגְזוֹן וְכוּ'. וְהֵבֵן שֵׁם עוֹד דְּבָרִים מִתּוֹךְ דְּבָר.

וְהָעֵקֶר: לְהוֹצִיא מִשֵּׁם עֲצוֹת טוֹבוֹת לְשׁוּב לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ בְּאֵמֶת, כִּי "לֹא הַמְדָּרֵשׁ הוּא הָעֵקֶר אֲלֵא הַמַּעֲשָׂה" (אָבוֹת פ"א מ"ז).

פ.ח.

(חיי-מוהר"ן, השמטות בסוף הספר, נדפס בסוף ספורי-מעשיות דפוס ראשון שנת תקע"ה)

אמרו רז"ל (מגלה יח.): "מלי בסלע, משתוקא בתרי". וזהו מי שאינו יכול לדבר פראוי כמו שצריכין לדבר בקדשה ובטהרה, ואז שתיקותו יפה מדבורו. אבל מי שיכול לדבר בתקונו - בודאי דבורו שזה שני סלעים.

פ.ט.

(ספורי-מעשיות, מעשה יג מ'שבעה בעטלערס' - יום הקמיטי, בעל החטטורות)

פעם-אחת היה שיחה וספור, שהיו אנשים מפארים עצמם בבחינה זו של "מעט מחזיק את המרבה" וכו'.

ואחד אמר: שה'שתיקה' שלו היא בחינת "מעט מחזיק את המרבה".

כי יש עליו 'מקטרגים' הרבה ובעלי לשון-הרע, שמלשינים עליו הרבה מאד.

וכל מה שמלשינים ודוברים ומקטרגים עליו בלשון-הרע הרבה - הוא ב'שתיקתו' מתרץ הכל, על-ידי מה שהוא שותק לבד - (כי הוא עושה רק איזה 'שתיקה', והוא 'תרוץ' על הכל).

נמצא: ש'שתיקתו' הוא 'מעט מחזיק את המרבה'.

צ.

(לקוטי-הלכות, נטילת-ידיים לסעודה ו, צא)

אפלו העוסקים בחכמות-התורה ובפלפולא לשם-שמים, כי "חדי קדשא בריך הוא בפלפולא" (זוהר), אף-על-פי-כן אין זה עקר התכלית.

כי העקר הוא: "לאסוקי שמעתתא אלפא דהלכתא" (יומא כו.) - כמו שמצינו בהקדמונים (סוטה כא.): שנתרחקו מהפלפול של הבל, רק ירדו לעמק ההלכה "לאסוקי שמעתתא אלפא דהלכתא".

אבל אפלו העוסקים בזה (לאסוקי שמעתתא אלפא דהלכתא) באמת לשם-שמים, שבודאי אשרי להם אשרי חלקם. אבל עדין אין זה תכלית השלמות.

כי עקר התכלית בשלמות, הוא הלמוד-הקדוש שמביא לידי מעשים-טובים ומדות-ישרות ולשוב מעברות, להציל את ישראל מהעוונות, שזה עקר הרחמנות על ישראל, כי "לא המדרש הוא העקר אלא המעשה" (אבות פ"א, מ"ז).

וכמו שאנו מבקשים בכל יום (בברפת אהבת עולם): "ותן בלבנו בינה, להבין ולהשפיל לשמע ללמד וללמד לשמו ולעשות ולקיים" וכו'. כי העקר הוא הלמוד-הקדוש שמכנים קיום-התורה בישראל. והעקר: שתתקיים התורה והמצוות אצל כל אחד ואחד כל ימי חייו בכל מה שיעבר עליו.

וזהו בחינת הלמודים של התורה שמחייך את העולם באמת, אבל הוא רק לפי שעה. ואף-על-פי שגם זה טוב מאד ויש שיכולים לחיות בזה כמה זמנים, אבל אין זה קיום כל בני אדם לנצח.

כי עקר הקיום לנצח, הוא על-ידי התורה-הקדושה שמאירה בעולם קיום-התורה לדורות-עולם, כמו משה רבנו עליו-השלוש שנאמר בו (שמות יט, ט): "וגם בך יאמינו לעולם".

